

తెలుగు జ్యోతి

తెలుగు కళా సమితి వారి సారస్వత మాస పత్రిక

Telugu Jyothi

A Literary Magazine
from The Telugu Fine Arts Society, Inc.

Non-Profit
Organization
Bulk Rate
U.S. Postage

Address Correction Requested

February 1994

తెలుగు భాష (పద్యకవిత)

సీ. "శబ్దశాసన" నోట చతురతన్నిలిపిన
దివ్య"భారతము"నా తెలుగుభాష
"సహజపండిత" కవి సాధనమ్మున వెల్లు
దివ్య"భాగవతము" తెలుగుభాష!
"కవితా పితామహ" కలమందు పారాడు
ధీ"మనుచరిత్రమ్ము" తెలుగుభాష!
"కవి సార్వభౌము"ని గడవలో కదిలిన
దివ్య"శృంగారమ్ము" తెలుగుభాష!

తే.గీ. కాలియందెల ఘలుఘల్లు కలికితనము
కలికిచూపుల నిండైన కలిమితనము
తేనెలొలికించు మాటల తేటదనము
తెలియజూపెడు భాష మనభాష! తెలుగుభాష!

సీ. ఒంపుసొంపులతోడ నొయ్యారమొలికించు
తెలి మేలిముసుగు నా తెలుగుభాష!
అత్యీయభావమ్ము లలర జూపెడునట్టి
దివ్యప్రేమాంబుధి తెలుగుభాష!
విద్యా వివేకమ్ము వినయశీలనొప్పు
తేజస్సు నిండిన తెలుగుభాష!
కావ్యనాయికతోడ కమనీయమొలికించి
వెలుగు సాహిత్యమ్ము తెలుగుభాష!

తే.గీ. అధర మధుధారలొలికెడు అమృతవాహి
పలుకు ముత్యాలు చిలికెడు భావపటిమ
కన్దుగుణముతో యలరారు కావ్యవేష!
తేనెలొలికించు మనభాష! తెలుగుభాష!

సీ. "సంధి సమాసముల్"సిరిమువ్వ గజ్జెలు
ధీ"యలంకారముల్"దివ్యనిధులు
"రసములు పాకముల్" రమ్యమౌ "రీతులు
"శయ్యలు వ్యుత్పత్తి"సాధనములు
"పద్యమ్ము గద్యమ్ము వచనమ్ము వ్యాసమ్ము
గీతమ్ము"సర్వసంగీతమయము
"సరళమ్ము ప్రౌఢమ్ము" సార్వజనీనమ్ము
శ్రవణ సౌలభ్యమ్ము జాణతనము!

తే.గీ. "బాలవాఙ్మయ"రూపమ్ము పరిధవిల్ల
"కథలు, నవలలు నాటికల్"కాంతిజూప!
కలికితనమెల్ల నిండిన కావ్యవేష!
తేనెలొలికించు మనభాష! తెలుగుభాష!

— శేషం సుప్రసన్నాచార్యులు
Husnabad, AP

Jewels India Jewels Inc. Kohinoor Diamonds

AT SAM & RAJ

The
Trendsetters
in diamond &
gold jewellery

NUMBER ONE
IN
GOLD BUSINESS

24 KT. BANGLES
CHAINS AND KARA BARS & COINS
22 KT. JEWELRY
CORAL-JADE PEARLS ETC

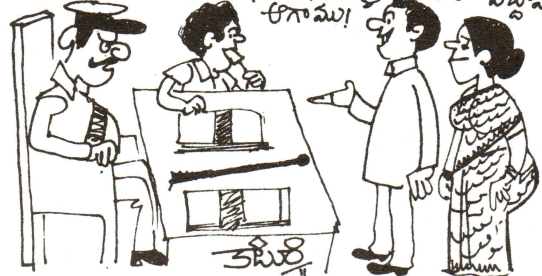
GOLD LINES
(718) 507-1222
(718) 507-1523
MAIL ORDERS
ACCEPTED
CLOSED TUESDAYS

In case of any problem, just tell us. We will make good your loss even after you return from India. We Trust And Respect Your Word. Why Go Somewhere Else?

Do Not Settle For Less—Buy The Best

37-08 74th Street, Jackson Heights, N.Y. 11372

కురోడు దొరికాడని నెల
క్రిమీ కురు పెట్టితే
ఇప్పుడొచ్చేదే!
పెంటనే తీసికెళ్ళినా మళ్ళీ
ఎటో పోతాడు సార్
అందుకిని బడి తెరిచేర్లోని
సతీరికెళ్ళి బడిలోనేద్దామని
ఈగాము!

తెలుగు జ్యోతి

THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY, INC.

(A TAX EXEMPT AND NOT FOR PROFIT CORPORATION)

P. O. Box 11104, New Brunswick, NJ 08906.

*****
సంపుటి: 11 ఫిబ్రవరి 1994 సంచిక: 2
*****

తెలుగు కళా సమితి

Board of Trustees 1993 & 1994

President

Mr. Satyam Srikonda
26 Taylor Ave.
Hawthorne, NJ 07506
P: (201) 427-4047
F: (201) 423-4459

Vice President

Dr. Sri Sailam Vardha
P: (908) 780-5642
F: (908) 780-6401

Secretary

Dr. Srinivasa K. Rao
1579 Rhineland Ave. #4P
Bronx, NY 10461
P & F (718) 792-6210

Treasurer

Committees

Annual Events

Mr. Manohar N. Rao
(908) 382-8481

Membership Services

Mr. Vaikunta M. Gulivindala
(718) 956-5973

Special Programs

Dr. Krishnamurthy Guda
(908) 921-2455

Community Affairs

Mrs. Nirmala Kocherlakota
(908) 302-1063

Youth Activities

Mr. Ramakanth P. Rao
(201) 691-6959

Editor, Telugu Jyothi

Dr. Kidambi Raghunath
1 Woodlake Drive
Piscataway, NJ 08854
P: (908) 463-0876
F: (908) 463-1221

మామాట

రెండు నెలల వ్యవధిలో ఇద్దరు అపురూప తెలుగు కథారచయితలు అస్తమించారు. చానో, నిర్యాణం తెలుగుకథాలోకానికి తీరని లోటు. మళ్ళీ తెలుగుకథలు వెలుగగలవా అనిపిస్తోంది. ఈ మధ్య వారపత్రికలలో వస్తున్న కథలు చదువుతూంటే రాపు అని ఖండితంగా చెప్పబుద్దేస్తున్నది. పాఠశాలలోనే తెలుగుపాఠానికి తగినంత ప్రోత్సాహం లభించడంలేదు. తెలుగు రాకపోతే ఇంగ్లీషు పదాలను అరుపుతే చుక్కోపచుక్క, అందుకు సిగ్గు పడవలసిందిలేదు అని మహా మహా రచయితలు, ప్రభుత్వ ఉన్నతద్యోగులు (వాళ్ళకే రాదుగా), అమెరికాలో జనవరి 1994 తానా పత్రిక సంపాదకీయంలోనూ చెబుతూనే ఉన్నారు. ఉన్న భాషను, అందమైన భాషను అభివృద్ధిలోకి తీసుకరండి, అభ్యాసం వల్ల అదే వస్తుంది, అలవాటువుతుంది అని చెప్పవలసింది పోయి, పరవాలేదులే, మనభాష వల్ల లాభంలేదు అని అంటున్నారు. మొన్న ఒక యువతతో మాట్లాడుతూంటే తెలిసింది - తాను ఐ.ఏ.ఎస్ కు ఎండ్ కు వెళ్ళలేదంటే, తెలుగు తప్పక చదవాల్సినదే, తనకేమో ఈ తిక్కనలు, పోతనలు అన్నలు పడరని...అదే ఉత్తర ప్రదేశ్ లో హిందీ తప్ప ఇంకోటి మాట్లాడుతే చంపేటంతపని చేస్తానని అక్కడి ముఖ్యమంత్రి మూలయా లమ్ సింగ్ యాదవ్ ప్రకటన. తమిళనాడు, బెంగాల్ లో సరేసరి, చాలావరకు అంతా వారి లిపులలోనే ప్రకటనలుంటాయి అన్నీటి మీద. ఇక ఇక్కడకూడా గుజరాతీలు ఎన్ని ఏళ్ళు ప్రింట్ లో వాళ్ళూ వాళ్ళ పిల్లలూకూడా గుజరాతీలోనే మాట్లాడుతారు, ఇతర భాషల వాళ్ళతో కూడా. మరి మనవాళ్ళకొచ్చిన రుగ్మతేమిటో ఎంత ప్రయత్నించినా అర్థం కావడంలేదు. ఇక్కడే కాదు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కూడా అంతే. తిరుమలకు వెళ్ళేదారిలో 'ఇక్కడ పోర్టిఫెండ్ ఉన్నది' అనే సూచిక కూడా ఉంది. ఏం చేస్తాం!

ఒక్క భాషలోనే కాకుండా నడవడికలలో కూడా వ్యత్యాసాలు కనిపిస్తున్నాయి. 31 వ పేజీలోని నేటి నిజం, 14 వ పేజీలోని ఫారిన్ అబ్బాయి, 26 వ పేజీలోని దృక్పథం కథలు వీటినే సూచిస్తున్నాయి. మా దేశం, మా భాష, మా వివాహాలు, మా వేషం, మా ఇంటి వైద్యాలు, మా పిల్లల పెంపకం, మా మా నృత్యాలు, మా సంగీతం, మా సమస్య కుటుంబాలు, మా స్నేహాలు, మా సంస్కృతి, మా చదువులు, మా గురువులు అని గొప్పగా చెబుతూంటే ఇక్కడే తెల్లవాళ్ళు అదే పనిగా విని గౌరవంతో చూసేవారు. ఇంటికి పిలిచి సరదాగా కష్టపడి మనకు వచ్చిన పదార్థాలతోనే వంటలు చేసి పెట్టేవాళ్ళు. ఉద్యోగాలిచ్చేవాళ్ళు, పై పదవులకెదిగేవాళ్ళు, పిల్లల చదువులకని కష్టపడి పాడుపు చేసే వాళ్ళు, వాళ్ళకు ఉద్యోగాలొచ్చేంతవరకూ (వచ్చిన తరువాత కూడా) ఇంట్లో పెట్టుకుంటున్నాం, వాళ్ళ పిల్లలను చూసుకోవడానికని ఉద్యోగాలు కూడా మానేసి తయారవుతున్నాం (ఈ పరంగానైనా వృద్ధ యిళ్ళలో పెట్టరులే అనే ఆశతో!!!) - మరి ఇప్పుడో...ఏమో... ఇకముందో...గోదారెండు?????? ఇట్లు... మీ నేస్తం...కి.ర.

విషయ సూచిక

1. మామాట	4
2. తెలుగు భాష...పద్యకవిత...శేషం సుప్రసన్నాచార్యులు	3
3. From the President	5
4. సంగీత త్రిమూర్తి దినోత్సవము...ప్రకటన	7
5. 20 qns. of the month...LSR	9
6. ఘటన...బహుమతి కథ...నందం రామారావు	10,11
7. అంతరంగం...గేయం...శౌరి శారదాపూర్ణ	11
8. చానో నిర్యాణం.....జి.వి.ఆర్.కేశర్మ	13
9. అమ్మ...గేయం...కనకారావు సలాది	13
10. హిమాలయాలకు దారెండు...గేయం...ఇందిర	13
11. ఫారిన్ అబ్బాయి...కథ...చాగంటి సోమయాజులు	14,15
12. Happiness: Reality or Myth...Ratnam Chitturi ...	16
13. A Step in the Right Direction	17-24
14. ఎంతని వేడను...గేయం...నాగలక్ష్మి కొంకపాక	25
15. దృక్పథం...కథ...పూడిపెద్ది శేషశర్మ	26,27
16. సదానందం...కథ...టి.ఎస్.వి.కృష్ణమూర్తి	28,29
17. నేటి నిజం...కథ...తెన్నేటి సుధాదేవి	31
18. ఆహ్వానం...గేయం...ఉప్పల అప్పలరాజు	31
19. Application Form	32
20. తె.క.స. అభినందనలు	33
21. శిథిలాలకు పూజారులు...కథ...డాక్టర్ ద్వా.నా.శాస్త్రి	35
22. కన్నె కళ్ళు...గేయం...ఉప్పల అప్పలరాజు	35
23. Matrimonials	37
24. ఏముంది గర్వకారణం...గేయం...ధనికొండ వెంకటేశ్వరి	37
25. ఆశల ఆరాటము...గేయం...పి. భవాని శర్మ	37
26. జయగీతి...గేయం...చిట్టూరి సత్యనారాయణ	38
27. మట్టి...ఒర్రి మట్టి...సత్యం శంకరమంచి	38
28. లయతో రైలు...గేయం...టి.యస్.లక్ష్మీ మోహన్	39
29. అక్కడ ఇక్కడ వెతికాను...గేయం...రాజ్యలక్ష్మి రంగారావు	39
30. క్రైస్తవ భక్తిగీతం...కనకారావు సలాది	39
31. మనసు రొద...గేయం...సాతేతపురి కస్తూరి	39
32. Answers to 20 Questions	39

EDITORIAL COMMITTEE: Dr. Kidambi Raghunath, Dr. Murthy P. Bhavaraju, Mr. Rama K. Chalikonda, Dr. K.V. R. Chary, Mr. Venkalah Dama, Dr. Ben Gupta, Dr. Rama K. Jonnada, Ms. Indira Kolli, Dr. K. V. Rao, Mr. Srinivasa Rao, Dr. P. Venugopala Rao, Mr. Mahesh Saladi, Mr. Laxminarayana Tangirala.

మంచు ముందు..
మోడువారిస
జీవితాలు

FROM THE PRESIDENT....

February 1994

Dear Members/Guests:

The winter of 1994 will almost be over by the time you receive this issue of Telugu Jyothi. Those of us who are in this country for more than 20 years cannot recall any winter months that were as severe as this January and February. Let us hope that we will have an early spring and wonderful summer months.

After the new trustees were elected in December 1993, we planned our first meeting on January 8, 1994. Due to the severe weather conditions we postponed the meeting three times. Since we have to plan for some of the important upcoming events, the trustees were contacted by telephone and some of the decisions were made. It was also decided that the trustees meeting will take place on Second Saturday of each month. The listing of the meeting dates will appear in each issue of this magazine. The meetings will be open to all members of TFAS and we encourage all of you to attend the meeting. We welcome your suggestions and comments. Any one wishing to attend the meetings is requested to contact me or the secretary, Kalasapudi Srinivasa Rao to find out the venue and for directions.

The annual Sangeeta Murthy Traya Dinotsavam (in honor of Thyagaraja, Syama Sastry and Muthuswamy Dikshitar) will take place on April 2 and the Ugadi program on April 16. Separate flyers will be mailed to all members within the next few weeks.

We have decided to continue the youth section in Telugu Jyothi. I have requested Ramakanth Rao, the new trustee in charge of the Youth Programs to come up with new and innovative ideas for making the youth members interested in our activities. In addition, another section for seniors will be added in the near future. A trustee committee will be working under the guidance of Nirmal Kocherlakota, our Chairperson for Community Affairs.

Telugu Jyothi has completed 10 years of publication. We are in the process of celebrating this special event. More details will be forthcoming in the next issue. In the meanwhile, please send us your articles, stories etc.

We are starting the new term with very innovative ideas and programs. We hope to implement these with the help of all members. We are also seeking the help of the former trustees to advise and are requesting them to guide us in achieving these goals. WE also need volunteers at our various functions. Please get involved, send your suggestions and comments to me or to any one of the trustees.

Satyam Srikonda
President-TFAS

TELUGU FINE ARTS SOCIETY

with pomp and pride celebrates

BHAVA UGADI DAY

at New Brunswick High School

Livingston Ave. New Brunswick, NJ 08901

on APRIL 16, 1994, SATURDAY, at 5.00 PM

Program: 5.00 - 6.30 PM Delicious Dinner
6.30 - 7.00 PM Business Meeting
7.30 - 9.30 PM Variety Entertainment
with Play, Dance
& Songs

Those interested in participating in the above program, please contact (till Mar 19, 1994),
Mr. Manohar Rao (908) 382-8481
Mr. Sathyam Srikonda (201) 423-4444
Dr. Srinivas K. Rao (718) 792-6210
Your participation is welcomed.

COME AND ENJOY THE TELUGU HOSPITALITY

Trustees Meetings:

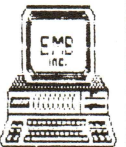
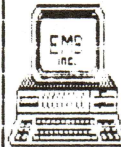
April 09	September 10
May 14	October 08
June 11	November 12
July 09	December 10
August 13	

All are welcome to attend. Those interested, please contact Satyam Srikonda (201) 423-4444 or Kalasapudi Srinivasa Rao (718) 792-6210

ATTENTION PHYSICIANS!!!

MEDICAL CLAIMS PAPERWORK?

We take care of it all!

- Electronic claims processing
- Complete billing service
- Office computer assistance
- Electronic claims computer modules
- Payment made to doctor or patient
- Patient billing and paperless
- Insurance processing

**MEDICAL CLAIMS SHOULD NOT
BE A BURDEN.**

EFFICIENT MEDICAL BILLING, INC.

P.O. Box 5745

Trenton, NJ 08638-0745

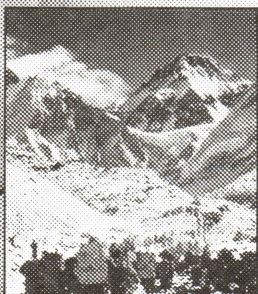
(609) 883-3989

When you journey home, discover the India you've never seen.

India beckons you home with the promise of reunions and remembered places. It is a chance to visit the scenes of stories passed down through the generations. And trace the steps of your forefathers through the ancient monuments and temples of your heritage.

India takes you on an adventure through history and tradition, culture and custom. A journey that reaches from the heights of the Himalayas to the beaches of Goa. From modern Bombay to the sands of Rajasthan. A journey from past to present that enriches your future.

india

Experience the adventure

☐ **Yes! Please send me information on the India I've never seen before.**

Name _____

Address _____

City _____

State _____

Zip _____

Mail to: Government of India Tourist Office
30 Rockefeller Plaza, 15 North Mezzanine
Dept. MH, New York, NY 10112

Or call: New York 212-586-4901
Los Angeles 213-380-8855

THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY
in cooperation with the

TELUGU CULTURAL CENTER
cordially invites you to celebrate

SAROJITA MURTHY TRAYA DINOTSAYAM

(in honor of Sarvasri Thyagaraja, Syama Sastry & Muthuswamy Dikshitar)

ON SATURDAY, APRIL 2, 1994, AT 8.30 A.M.

at Conerly Road Middle School
Conerly & Drake Roads, Somerset, NJ 08873
Public Phone: (908) 246-9392
Program

- 8.30 - 9.00 AM - Pooja
- 9.00 - 10.15 AM - Group Singing of Vatapi, Pancharatnams & Swarajathi
- 10.15 - 12.30 PM - Instrumental & Vocal Music by Children
- 12.30 - 1.00 PM - Lunch
- 1.00 - 2.00 PM - Concert - to be announced
- 2.00 - 6.00 PM - Instrumental & Vocal Music by Children & Adults

For Participation please call by MARCH 26, 1994 any one of the following. **WE RECOMMEND AND ENCOURAGE SINGING IN GROUPS SO THAT MORE PARTICIPANTS COULD BE ACCOMMODATED.** Only one Kriti of the Trinity for not more than 5 minute duration (for both groups and individuals) should be presented without swaram or alaapana.

Murty Bhavaraju (201) 334-4586, Ramakrishna Chalikonda (908) 937-6991, Sankara Rao Polepalli (908) 264-7422, Prabha Raghunath (908) 463-0876, Nirmala Kocherlakota (908) 805-0674, Srinivas K. Rao (718) 792-6210, Manohar Rao (908) 382-8481, Sathyam SriKonda (201) 423-4444.

Directions to Conerly Rd. Middle School: FROM RT.1 N. OR S. TO RT. 18 N.**, 2. NJTP TO EXIT 10 TO RT. 287 N.*, 3. GSP S.TO EXIT 130 TO RT. 1 S. TO RT. 287 N.*, 4. BOE 278 W. TO VERRAZANO-NARROWS TO RT. S. TO 287 N*

*RT 287 N. OR S. to Rt. 527 S. (Exit 6, Easton Av.) towards New Brunswick. After 5th light right into JFK Blvd before 6th light.**

RT 18 N. to George St., Easton Av. Exit - At light left onto Franklin Blvd. - 1st light right onto Easton Ave., - 2nd light jughandle left on JFK Blvd.**

RT. 18 S. to rt. onto Franklin Blvd. - 2nd lgt. Rt. onto Easton Ave.- 2nd lgt. jughandle left to JFK Blvd.**

RT. 27 N. or S. turn into Franklin Blvd. towards Somerset Business District. At 3rd light left on Easton Av. - At 2nd light - Jughandle left onto JFK Blvd.**

** On JFK Blvd. Pass 1 light and then left onto Winston Dr. - Right onto Drake Rd. -After ¼ mile find school on the left (Driveway after Conerly Rd.)

=====

We apologize for the delay in sending this information due to late confirmation of the venue. As the venue is new, please start early giving enough time for travel. We will start on time.

The Fastest Way For Your Savings To Grow... **STATE BANK OF INDIA**

Earn highest interest

We pay the highest interest rates allowed by law on money deposited in India. No bank can pay higher rates on Foreign Currency Non-Resident (FCNR) or Non-Resident External (NRE Rupee) accounts.

Multi-Currency option

FCNR deposits are available in a choice of 4 currencies - US Dollars, British Pounds, Deutsche Marks and Japanese Yen.

Foreign Currency (Ordinary Non-Repatriable) Deposit Scheme

5-year dollar denominated FCNR deposits repayable in non-repatriable rupees are available with attractive features such as high interest rate and the facility of gifting.

Fast, efficient service

You are a valued customer at SBI, not an account number on a computer screen. Our employees give you fast, efficient service with up-to-date account information. Deposit your money in India and get personal banking service with all the benefits of modern banking technology. Our computerized services are spreading in India to continually improve our services for you.

It's easy to bank with SBI

Open and operate your accounts by mail. Or call us toll free to get current interest and exchange rates, account application forms or for information about your personal banking needs.

Branches where you need them

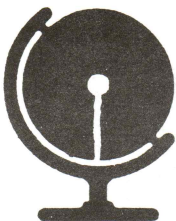
When you bank with India, it is not good enough to have branches only in Calcutta, Bombay, Delhi and Madras. Your choice is not restricted to these 4 centers. You can choose from a wide choice of branches where you can open accounts.

You can benefit by banking with SBI

- * No income, wealth or gift tax in India
- * Low minimum balances; Low service charges for various services
- * FCNR and NRE deposits are fully repatriable in dollars

CALL TOLL-FREE 1-800-227-4309
(for deposit schemes)

STATE BANK OF INDIA where your money grows fast

NEW YORK: 460 PARK AVE. (57th St.) New York, NY 10022
1-800-227-4309/1-212-735-9600

42-08 Main Street, Flushing, NY 11355 - 1-718-445-3900

CHICAGO: 19 South LaSalle Street, Suite 200, Chicago, IL 60603 • 1-800-621-1299/1-312-621-1200

WASHINGTON: 2001 Pennsylvania Avenue, Suite 625, Washington DC 20006 • 1-202-223-5579

(CALIFORNIA SUBSIDIARY)

LOS ANGELES: 707 Wilshire Blvd., 19th Floor, Suite 1995, Los Angeles, CA 90017 • 1-213-623-7250

ARTESIA: 17127 Pioneer Boulevard, Suite A, Artesia, CA 90701 • 1-213-865-5009

TELUGU JYOTHI'S TWENTY QUESTIONS OF THE MONTH

In this forum, Telugu Jyothi asks twenty interesting questions on a topic and then provides answers elsewhere in the issue. This month, the focus is on common, everyday words that have Indian origins. Given below are the modern definitions of the words. It's up to you to guess what the English words are as well as the possible Indian origin of the words.

Here are the definitions:

1. An open portico or balcony, usually roofed, along the outside of a building; a porch or stoop.
2. A light helmet made of pith, worn as protection from the sun.
3. A garment consisting of loose trousers of silk, cotton, etc. and an accompanying jacket or blouse.
4. Any of various liquid preparations of soap, chemical solvents, etc. used to cleanse the hair and scalp.
5. Social outcast.
6. A cigar cut square at both ends.
7. A cutthroat, ruffian.
8. A dense tropical thicket of high grass, reeds, vines, brush, or trees choked with undergrowth.
9. A long, narrow raft of logs, often with an outrigger, or a boat with twin hulls.
10. A small house or cottage, usually with one or one and one-half stories.
11. A coarse, dark sugar made from the sap of date palms.
12. A type of covered litter used as a means of conveyance, borne by poles on the shoulders of two or more men.
13. The process of phonetic modification that takes place in word groups... as the assimilative change of (d) and (y) in "Did you" spoken as "Dij-oo".
14. A sacred tower or temple, usually pyramidal and profusely adorned.
15. Wide riding breeches, closefitting from knee to ankle, often having a strap passing under the foot.
16. A coarse cotton cloth ...used for work clothes, tents, sails, etc.
17. A broad sash worn as a waistband.
18. A member of any of the nine grades of exquisitely well-educated officials of the Chinese Empire; a powerful person.
19. A priest of Shamanism; a magician.
20. A large rat...often over a foot in length. Hint: This is a Telugu word.

Note: All definitions are taken from The Reader's Digest Great Encyclopedic Dictionary, a Funk and Wagnalls Standard College Dictionary, Eleventh Edition, @1977 Reader's Digest Association.

ANSWERS
P. 39

For Financial Planning Contact Sekhar Vemparala

Our mission is to help clients achieve
their financial objectives
-prudently and thoughtfully-
through a long term relationship
with a trusted and
knowledgeable adviser.

Financial plans - Investment Portfolio Analysis
Tax Planning - Estate Planning - Pension Plans
Mutual Funds - Insurance - Life, Health, Disability

Contact Sekhar Vemparala for a complimentary
discussion of your needs

(800) 437-8526
(201) 447-3330

IDS

An American Express company

955 Lincoln Ave
Glen Rock NJ 07452

తెలుగు కథాసమితి మ్యూజిక్
రాజాకృష్ణ దాది కథల పోటీకి
విజ్ఞానాన్ని పొందిన కథ.

ఘటన • నందం రమారావు

తాకాలం కావడంవల్ల త్వరగానే చీకటి పడిపోయింది. సాయంత్రం ఏడుగంటలకే ఎంతో రాత్రయినట్టుగా వుంది.

మాచమ్మ చేతికర్ర ఆసరాతో కళ్ళు కనిపించక కుంటుకుంటూ నడుస్తోంది. ఆమె చేతిలో పళ్ళెముకటి వుంది. ఆ పళ్ళెం ఖాళీగా వుంది!

చలిగా వుంది.
వీధి దీపాలు వెలగడంలేదు.
సందులూ, గొండులూ, పందులు, బురద.
ఏ వీధి చూసినా రోతగానే వుంది.
మాచమ్మ నెమ్మదిగా నడుచు కుంటూ వస్తోంది.
చలికి వణికిపోతోంది.
శరీరమంతా ముడతలు పడి ఎముకలు కనిపిస్తున్నాయి.
కట్టుకున్న నేత చీర చినిగిపోయింది. చీకటిగా వుంది. నడుస్తోంది.
ఓ ఇంటిముందు ఆగింది.
"అమ్మా! కాస్త అన్నం పెట్టు తల్లీ!"
"పోవే. పో... వేళా పాళా లేదు."
"కాస్త అన్నం పెట్టు తల్లీ. నీకు పుణ్యముంటుంది."
"పోవే. నీక్కదూ చెప్పేది."
మాచమ్మ నిట్టుకొనింది. కదలలేక కదిలింది. కాళ్ళు తడబడుతున్నాయి. అయినా, మాచమ్మ ఎలాగో నడుస్తోంది.
నడవక తప్పడం లేదు.
మాచమ్మ నడుస్తోంది.
మరో ఇంటిముందు ఆగింది.
"అమ్మా! కాస్త అన్నం పెట్టుతల్లీ. రెండు రోజులనుంచీ అన్నం లేదు."
ఆ ఇంటిలోంచి కూడా సమాధానం లేదు. అంటే మనుషుల్లేనే అర్థం? కాదు. వున్నారు. వారంతా ఆనందంలో మునిగిపోయి వున్నారు. ఆ ఇంటిలోపల ఎవరో ఎవరమీదనో 'జోక' విసిరారు. నలభైయేళ్ళ స్త్రీ పమిట జారవిడుచుకుని మరి నవ్వుతోంది!
"అమ్మా! పొద్దున్న మిగిలిందేదైనా వుంటే కాస్త అన్నం పెట్టు తల్లీ!"
మాచమ్మ శక్తివంతంగా కూడదీసుకుని మరి అడిగింది.
లోపల వున్నవారంతా స్వర్గానికి గజం దూరంలో వున్నారు. అంచేత, ఆ పుణ్యాత్మునికి ఈ పాపపు ఆకలి

నాదం వినిపించదు. ఒకవేళ వినిపించినా పలకరు.
చలి కొరికేస్తోంది.
చేతులు కొంకర్లు పోతున్నాయి. కాళ్ళకు రాళ్ళు గుచ్చుకుని ప్రాణం పోయినట్టుగా వుంది.
చెవుల్లో హోరుగా వుంది. కళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. చాలాసేపు ఆ ఇంటిముందు మాచమ్మ నిలబడింది.
మూసివున్న ఆ ఇంటి తలుపులు తెరుచుకోలేదు.
మాచమ్మ అక్కడనుండి భారంగా కదిలింది. అడుగు తీసి అడుగు వెయ్యలేకపోతోంది.
రెండురోజుల నుంచీ అన్నం లేదు. మంచినీళ్ళు తాగి గడపుతోంది. పని చేసుకుని చిల్లర డబ్బులు సంపాదించుకుని వీలేదు.
చూపు స్వప్నంగా ఆనడు. కర్ర సహాయం లేనిదే నడవలేదు.
ఇంకేవిధంగా తనను తాను పోషించుకోగలదు? ఇల్లు లేదు.
ఒకవైపుంది అద్దె ఇల్లు! కొడుకు పోవడంతో అది పోయింది! మాచమ్మ ఖాళీ పళ్ళాన్ని ఎండిపోయిన పాట్లకు ఆనించుకుంది.
అంతమాత్రాన ఆమె ఆకలి తీరుతుందా?
తీరదు!
తూలుకుంటూ తూలుకుంటూ నడిచి రోడ్దెక్కింది.
ఆ రోడ్డంతా ఎంతో అట్టహాసంగా వుంది.
సంబరంగా వుంది. కోలాహలంగా వుంది.
లైట్లు కాంతిలో ఆ ప్రదేశమంతా పట్టపగల్గా వుంది.
కార్లు, జనం... హడావుడి...

పోలీసు బందోబస్తు.
వేదికమీద ఓ నాయకుడు గంభీరంగా ఉపన్యాసమిస్తున్నాడు.
"ఈనాడు మన దేశం తీవ్రమైన సంక్షోభంలో వుంది. ఎటుచూసినా అల్లర్లు ... సమ్మెలు ... నిజమే... ఈనాడు మనం కష్టాల్లో వున్నాం... అయితే, ఈ కష్టాలు కలకాలం వుండవు. నేను వచ్చే నెలలో సాంస్కృతిక ఉత్సవాల్లో పాల్గొనడానికి విదేశాలు వెడుతున్నాను. అక్కడ వారి సాంప్రదాయాలనూ, పద్ధతులనూ అవగాహన చేసుకుని..."
గుంపులో ఎవరో అంటున్నారు -
"అయ్యా! ఇష్టం మనకు కావలసింది మీ విదేశీ పర్యటన కాదు. మన దేశంలో ప్రజలు సుఖంగా వుండడం... అదాలోచించండి."
నాయకుని ఉపన్యాసం సుదీర్ఘంగా సాగుతోంది.
జనం చప్పట్లు కొడుతున్నారు.
అయ్యవారు మెళ్ళేవున్న దండలను చేత్తో సవరించుకుంటూ నవ్వుకుంటున్నారు.
మాచమ్మ ఆ ఉపన్యాసం వింటూ ఆకలి మరచిపోయింది.
ఆ నాయకుడు ఎవరో కూడా గుర్తు పట్టగలిగింది.
అప్రయత్నంగా మాచమ్మ కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. బాపురుమని ఏడ్వాల్సింది.
చినిగిపోయిన చీర కొంగుతో కళ్ళు నవ్వుకుంది.
సరిగ్గా సంవత్సరం క్రితం -
ఇక్కడ ఇదే వేదికమీద అసంఖ్యాకమైన జనసమూహంలో వేదికమీద మాచమ్మ బితుకు బితుకుమంటూ కూర్చుని వుంది. ఆమె మెడ నిండా దండలు. ప్రజలు జయజయధ్వనాలు. ఆనాడు ఇంతకంటే ఎక్కువమంది వున్న జన సమూ

హంలో. ఇష్టం ఉపన్యాసమిస్తున్న నాయకుడే ఆనాడు మాచమ్మను పొగుడుతూ ఇలా అన్నాడు -
"మాచమ్మ ధన్యజీవి. ఆనాడు దేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం ఎందరో మహానుభావులు ప్రాణాలనర్పించారు. ఈనాడు మాచమ్మ కొడుకు మన ఉద్యమానికి అండగా నిలచి సి.ఆర్.పి. ఘాతుక చర్యలకు, తుపాకీ గుండులకూ ఎదురొడ్డి నిలచి ప్రాణాలనర్పించాడు. నిండా ఇరవై సంవత్సరాలు నిండని ఆ బాలుడు ప్రభుత్వ దమననీతికి బలై పోయాడంటే నా ప్రాణం తల్లడిల్లిపోయింది. ఏది ఏమైనా మన లక్ష్యం మనం సాధించి తీరుతాం. అంతవరకూ విశ్రమించేదిలేదు. ఈనాడు మన సమాజానికి కావలసింది మాచమ్మలాంటి తల్లులే. కుమారుడు చనిపోయాడని సోకించక, మన ఉద్యమం సాధించబోయే విజయానికి తన కుమారుడు బలైపోయాడని తెలిసికూడా సంతోషించింది. దేశానికి ఇటువంటి వీరవనితలే కావాలి!"
ఆ ఉపన్యాసానికి ఆనాడు మాచమ్మ శరీరం గగుర్పాటు చెందింది.
సంతోషంగా ఆనందబాష్పాలు రాలాయి. కొడుకు ప్రతిరోజూ రిక్షాలాగి తల్లిని పోషించేవాడు. ఒక చిన్న వూరిపాకలో అద్దెకు వుండేవారు. రిక్షా లాగితే రోజుకు ఇరవై రూపాయలు గిట్టేది. ఆ డబ్బుతో బియ్యం, పన్నెలు, ముసలి తల్లికి మందులు తీసుకొచ్చేవాడు.
ఆ వయసులో మాచమ్మకు కొడుకు కొండంత అండగా వున్నాడు.
తల్లికి ఏ మాత్రం నలతగా వున్నా, తల్లిదగ్గరే కూర్చుని సేవలు చేసేవాడు. చిలిక చిలిక గాలివానలా ఉద్యమం చీనరూపం దాల్చింది.
ప్రజా జీవితమే స్తంభించిపోయింది. బస్సులు, రైళ్ళు, విమానాలూ ఆగి పోయాయి.

వార్తాపత్రికల నిండా ఉద్యమాన్ని గురించే.

నాయకులు సింహాల్లా గర్జించారు. శపథాలు చేశారు!

మాచమ్మ కొడుకు నాయకుల ఉపన్యాసాలకు లొంగిపోయాడు.

తనూ ఉద్యమంలోకి పురికి అహో రాత్రులు కృషిచేశాడు.

అందోళనలకూ, అలజడులకూ నగరంలో 144 సెక్షన్ విధించారు.

వారం రోజులనుంచి కొడుకు రిక్షా తొక్కడం లేదు.

అన్నం లేదు!

ఒకనాటి సాయంత్రం కొడుకు ఇంటికి వస్తూ పుండగా బజారులో ఉద్యమ కారుల నినాదాలు ప్రారంభమైనాయి. ఎటుచూసినా జనప్రవాహం. సి.ఆర్.పి. బలగం వచ్చింది. విజిల్స్... లాటీలూ... తుపాకులు..

జనం భయంతో పరుగెడుతున్నారు. కొంతమంది నినాదాలిస్తున్నారు. ఆ నినాదాలిస్తున్న వారిలో మాచమ్మ కొడుకు ఒకడు.

లాటీచార్జి, బాప్తమాయపు... ధన ధన తుపాకీల మోత.

ఎంతోమంది నడిబజారులో ప్రాణాలు వదిలారు.

అందులో మాచమ్మ కొడుకు ఒకడు. మృతవీరుల సంస్కరణార్థం పెద్ద బహిరంగసభ ఏర్పాటుచేశారు. ఆనాటి సభలో మాచమ్మను వేదికనెక్కించి -

గతం కళ్ళముందు కనుమరుగైపోగా మాచమ్మ కళ్ళు చెమర్చిపోయాయి.

మాచమ్మకున్న ఒక్క కొడుకు అండా పోయింది.

బ్రతుకు దుర్భరమయింది. గడనడం కష్టమైపోగా, తన ఒక్క పాట్ల కోసం అడుక్కోవడం మొదలు పెట్టింది.

ఉద్యమం అగిపోయింది!

గర్జించిన నాయకులూ, శపథాలు చేసిన నాయకులూ ఎంచక్కా పదవులను అలంకరించారు.

అదిగో, ఇవ్వడం ఆ నాయకుని ఉపన్యాసం వింటోంది మాచమ్మ.

చలి ఊచి వూచి కొడుకొంది. వణకిపోతోంది. చినిగిన చీరను నిండా కప్పకుంది. అయినా, చలి శరీరాన్ని తాకుకుండా వుండటం లేదు. కర్ర ఆసరాతో మరోచేత్తో ఖాళీ పళ్ళాన్ని పట్టుకుని నిలబడింది మాచమ్మ.

రోడ్డుమీద బహిరంగసభ అయిపోయింది.

జనం వెళ్ళిపోతున్నారు. నాయకుడు వేదిక దిగి కారు దగ్గరకు వచ్చాడు.

చుట్టూ చోటా నాయకులు. పోలీసులు అంగరక్షకులుగా వుండి 'అయ్యో' వారికి వినయంగా దారి చూపిస్తున్నారు.

మాచమ్మ అటువేపు నడిచింది, అయ్యవారిని పలుకరించాలని. కానీ, దుమ్ము లేపుకుంటూ కారు వేగంగా ముందుకెళ్ళిపోయింది. ఆ వెనుక మరికొన్ని కారులు.

మాచమ్మ నిట్టూర్చింది. ఇక నడవలేక ఆయాసంతో ఒక అరుగుమీద కూర్చుంది.

కడుపులో పేపులు మెలికలు తిరుగుతున్నాయి. ఆకలికి తాళలేకపోతోంది. పంపుదగ్గర కాసేని మంచినీళ్ళు తాగుదామనుకుంది. చలికి ప్రేళ్ళు బిగుసుకుపోతున్నాయి. అరికాళ్ళు మండుతున్నాయి.

ఇక లాభం లేదు. ఈ రాత్రికి ఎక్కడో ఒకచోట ఇంత అన్నం సంపాదించాల్సిందే.

మాచమ్మ లేచింది. కర్రను టకటకా ఆడించుకుంటూ, చూపు ఆనని ధృష్టితో తడుపుకుంటూ ఇంటింటికీ తిరుగుతోంది. ఎక్కడా ఒక్క మెతుక్కూడా దొరకలేదు.

చివరి ప్రయత్నంగా - తూలుకుంటూ, వణకుతూ ఒక డాబాముందు ఆగింది. పళ్ళాన్ని ముందుకు చాపి -

"అమ్మా! అన్నపూర్ణమ్మ తల్లీ! కాస్త అన్నం పెట్టు తల్లీ" అంది. కంఠం వణకుతోంది. చేతిలో వున్న పళ్ళం ఏ క్షణంలోనైనా క్రింద పడేట్టుగా వుంది.

ఆ డాబాలోంచి ఏ సమాధానం రాలేదు.

కొన్ని క్షణాలు. మళ్ళీ ఆ చలిని దూసుకుంటూ -

"అమ్మా! ఆకలికి, చలికి తట్టుకోలేకపోతున్నాను. కాస్త అన్నం పెట్టు పుణ్యం కట్టుకో తల్లీ" మాచమ్మ దీనంగా అర్చించింది.

ఎవరూ పలకలేదు!

ఆ వీధి నిర్మానుష్యంగా వుంది. సందుచివర కరెంటు స్తంభం గుడ్డిగా వుంది.

ఎక్కడా ఏ విధమైన సందడి లేదు. నిముషాలు గడుస్తున్నాయి.

"అమ్మా! కాస్త అన్నం పెట్టుతల్లీ" భళ్ళున ఆ డాబా తలుపులు తెరచుకున్నాయి.

సింహంలా భయంకరంగా వున్న ఒక మనిషి బయటకొచ్చాడు.

హోదాగల ఆ అధికారి కళ్ళు కాగడాల్లా వున్నాయి.

మనిషి తూలిపోతున్నాడు.

"ఏమే ఎందుకా అరుపులు. వెళ్ళు... వెళ్ళు" విస్కీ వాసన.

"బాబూ! రెండురోజుల నుంచి అన్నం లేదు. కాస్త అన్నం పెట్టించండి."

"నీక్కాదటి చెప్పింది. వెళ్ళు."

"బాబూ! ఇవాళ ఇంత అన్నం తినకపోతే చచ్చిపోతాను. మీ కాళ్ళు పట్టుకుంటాను. అమ్మగారితో చెప్పి..."

"ఎన్నిసార్లే నీకు చెప్పింది. వెళ్ళు..."

"బాబూ! కాస్త దయతలచి ఈ ముసలిదానికి..."

బండబూతులు కూస్తూ బలమైన బూటు కాలు మాచమ్మ ఎదురొమ్ములో తగిలింది.

భయంతోనూ, బాధతోనూ మాచమ్మ అర్చనాదం లాటిడి చేస్తూ కిందపడిపోయింది. చేతిలోవున్న కర్ర దూరంగా పళ్ళెం మరో ప్రక్క పడిపోయాయి.

మట్టిలోంచి లేవాలని ప్రయత్నించింది. రొమ్ములో తగిలిన బలమైన దెబ్బ పోటుగా వుంది. చలిగాలి వూచి వూచి కొడుకొంది. ఆ చీకటిలో కర్ర ఎక్కడ పడిందో తెలియలేదు. ఆ ప్రాంతమంతా చేత్తో తడిసింది. ఆమె చేతికి కర్ర దొరకలేదు. కడుపులో పేపులు చుట్టుకుపోతున్నాయి. శరీరం మెలికలు తిరుగుతోంది. కళ్ళలోనుంచి నీళ్ళు అడి పనిగా ప్రవిస్తున్నాయి.

ఆ డాబా తలుపులు కొంచెంగా తెరచుకున్నాయి. లోపల నుంచి ఒక అందమైన యువతి అచ్చాదనం లేని శరీరంతో బయటకు తొంగిచూసింది. హోదాగల ఆ పెద్దమనిషి కోసం ఆశ్రంగా ఎదురుచూస్తోంది.

ఈ రాత్రికి ఆ ఎలుగుబంటితో గడిపితేనే తెల్లారి ఆమెకు ఉద్యోగం వచ్చేది! లేకపోతే కథ మామూలే! తల్లినీ, తమ్ముళ్ళనూ, చెల్లెళ్ళనూ పస్తులుంచాల్సిందే?

మాచమ్మ బాధగా మూలిగింది.

"ఇంకా ఇక్కడున్నావేమే. లే. లేచిపో..."

"బాబూ! నేను..."

మాచమ్మ మాట పూర్తి కాకుండానే మరోసారి బూటుకాలు కర్కశంగా తగిలింది.

అంతే - మాచమ్మ మరి లేవలేదు.

పెద్ద అర్చనాదం చేసి నేలకు అంటుకుపోయింది.

చలిగాలి వీస్తూనే వుంది.

కొన్ని నిముషాల క్రితం చలికి, ఆకలికి అలమటించిపోయిన మాచమ్మను ఇవ్వడం చలి, ఆకలి ఏమీ చెయ్యడం

లేదు.

తెల్లవారింది.

జనమంతా ఎవరి పనుల్లో వారు మునిగిపోయారు.

మాచమ్మ శవం ఆ సందులో అలాగే పడివుంది.

కుక్కలు ఆశగా పొంచిచూస్తున్నాయి.

*** ** *

రెండు రోజులు గడిచాక పేపర్లో ఒక మూలగా చిన్న వార్త -

"మాచమ్మ అనే ముసలావిడ చలికి తట్టుకోలేక ఫలానా ప్రాంతంలో చనిపోయింది -" అని.

అంతరంగం

ఇదియేనా కాలమహిమ
అగునేమో విశేషగరిమ
ఎదలో చిక్కడె ఆశలు
చిక్కులుపడె ఆశాపాశము
ఊహల ప్రభంజనలదేలా!
ఆశలలో ఆయువులేదని
ఊహల ఊపిరిలేకనే
ఊరకె అబద్ధ మిధ్యాత్వమ్మా
భాషకు భేషజముతోడు
వాదుకు వచ్చిన మేధతో
మిధ్యా ప్రతిభాషణేల
జ్ఞానమ్మనునది సత్యమ్ము
సాధన లేకది శుష్కము
తపస్సు చేతనే సాధ్యము
భక్తి గూడి అది సిద్ధము
జీగిషనది మనీష తానై
కాదని బదులాడిన వారల
దంభ దర్ప సర్వాబద్ధత
ప్రదర్శించి ప్రతిఘటింపదే
అభిరుచితోనే విలువలు మారిన
నియమాలవి నిమిషప్రాయమే
బాహ్యరూపమే అలంబనమే!
చేయకున్న నేత్రోన్మీలనము
పదిలపడుగాదె ధర్మమృక
దేవుడె గర్భగుడుల జేరి!
సత్యభావ అవధారణలెటు
అవకర్షణమగు అవగమమేగునో!
అభూతార్థముల అధిగమించునో
ప్రతివచించునో వ్యగ్రత నేర్చునో
ఇదియేనా కాలమహిత
ఇంత చిత్రమా 'ఇదంత'!

— శాంతి శారదాపూర్ణ
Flossmoor, IL

Independent Travel Services

Prabha Maruvada

1111 Independence Court
West Lawn, PA 19609
(215) 670-2668
Fax No: (215) 670-9115

BURGDORFF
REALTORS

TRIVENI GURIKAR, CRS, GRI
SALES ASSOCIATE
NJAR MILLION DOLLAR SALES CLUB 1990
EVENINGS: (201) 335-0118

176 ROUTE 46 ■ DENVILLE, NJ 07834
(201) 625-9300 Fax: (201) 625-8255

Corals, Pearls, Jade, Crystals
Turquoise and Costume Jewelry
AT DISCOUNT PRICES

NEETHA CORALS
IMPORTER

Call: Neeta Acharya
34-36, 70th Street
Jackson Hts. NY 11372

- * 4 Blocks from Sam & Raj
- * 2 Miles from Hindu Temple
via Northern Boulevard
- * Open 7 days by appointment
- * Mail Orders Welcomed

(718) 779-2947

తెలుగు వారికి ప్రత్యేకంగా
తెలుగులోనే సంప్రదింపులు

TASNEEM, M.D.,

PEDIATRICS

Infants, Children and Adolescents

Office Hours By Appointment

**136-30 Sanford Avenue, Suite B
Flushing, NY 11355**

(718) 358-3100

Livingston Pediatrics
(Limited to infants children & adolescents)

RAMALAKSHMI YERRAMILI M.D.

By Appointment

345 Livingston Ave. 85 Brunswick Wood Dr.
New Brunswick East Brunswick
NJ 08901 NJ 08816

(908) 246-7171 (908) 238-6644

Weekend and Evening Hours Available

మరో విషాదవార్త: చానో (చాగంటి సోమయాజులు) నిర్యాణం

13

— జి.వి.ఆర్.కె. శర్మ, Boston, NY

మొన్న మొన్న రావిశాస్త్రి, ఇప్పుడు చానో - రెణ్ణెళ్ళలో తెలుగు సాహిత్యాకాశంలోని రెండు మహోజ్వలతారలు రాలిపోయాయి.

ఉత్తమకథాశిల్పిగా, కథకులకే కథకుడుగా ప్రసిద్ధిచెందిన చానో యాభై

చానో
1915-94

ఏళ్లుగా రచనా వ్యాసంగం చేస్తున్నా ప్రచురితమైన కథలూ యాభైకన్నా లేవేమో! కాని ఎటువంటి కథలు! అంతర్జాతీయస్థాయిలో కూడా ఎవరికీ తీసిపోని కథలు! అందులోనూ ఎంతటి వైవిధ్యం! ఎంత చక్కటి కథనం! 'ప్రతిభాపుష్పత్పత్తలలో ప్రతిభ గరియసి' అన్న విశ్వనాథవారి సూక్తి చానోకి అక్షరాలా పరిస్థితి.

గురజాడనుంచి అవ్యాహతంగా వస్తున్న తెలుగు కథాసాహిత్యంలో ఉద్భవం దులున్నారు - చలం, కొడవటిగంటి, రావిశాస్త్రి మొదలైనవారు. వీరిలో మధ్యతరగతి జీవనాన్ని కొందరూ, పీడితవర్గపు ప్రపంచాన్ని కొందరూ, కథావస్తువుగా తీసుకొని మార్గదర్శకులయ్యారు. చానో కథల్లో మట్టుకు కథావస్తువు ఏ ఒక్కవర్గానికి గాని, ఏ ఒక్క దృక్పథానికిగాని పరిమితం కాదు. ఆయన కథల్లోని పాత్రలు మనకు నిత్యమూ జీవితంలో తారసల్లే వారే. ఇక కథల్లో ఎంత వైవిధ్యముందంటే, కథలన్నీ రాసినది ఒకరేనా అన్న అనుమానం వస్తుంది. అందుకే కొన్నికథలు ('చెప్పకు, చెప్పకు') చలాస్త్రి, కొన్ని ('ఊహ ఊహ') బుచ్చిబాబునీ, కొన్ని ('వాయులీనం') కొడవటిగంటినీ స్మరింపజేస్తాయి; కొన్ని అనుపమానంగా ఉంటాయి.

చానో కథల్లోని మరో విశిష్టత - ఆయన కథ చెప్పేతీరు, వాడే భాష. ఏ కథ చదివినా, అంతకన్నా బాగా రాయసాధ్యం కాదనిపిస్తుంది. 'ఎంపు', 'కుక్కులేశ్వరం', 'మాతృధర్మం' వంటి కథలు చానో తప్ప వేరెవరూ రాయలేదు. అసలు కథ అంటూ ఏమీలేకపోయినా, కథాశిల్పంతోనే ఆకట్టుకొనే కథకుడు ఆయనొక్కరేనేమో! అందుకే పురాణం సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారంటారు: 'ఒక్కొక్క కథ ఒక్కొక్కభాషలో ఉంటుంది. ఉపమానాలు సహితం కథా వాతావరణంలో ఉద్భవిస్తాయి. అంతర్గర్భితంగా ఆదర్శముండి కథ గడ్డు వాస్తవికతతో నడుస్తుంది. కథ చదివితే చాలదు; తిరిగి తిరిగి అధ్యయనం చేయవలసిందే. అష్టోత్తర శత కథానిక రచయితల్లో చానో సమానులు ముగ్గురుండడం దుర్లభం.'

నిజజీవితంలో సామాన్య కుటుంబానికి చెందిన చానో అన్ని రకాల జీవితాల్ని - వాటిలోని కొంచెపు ఆనందాన్నీ, కడివెడు దుఃఖాన్నీ, పైకి కనపడే కుహనా సంస్కారాన్నీ కూలంకషంగా చిత్రించి, ఆణిముత్యాలవంటి కథలందించారు; అనేకులను ప్రభావితం చేశారు. వాటిని రాసి 30, 40 సంవత్సరాలయినా, ఏనాటికీ నిత్యనూతనంగా, చిరస్థాయిగా తెలుగుసాహిత్యంలో నిలిచి ఉంటాయి. వాటిలో మామూలు కథల్లో మృగ్యమైన వాస్తవికత ఉంది, నిశిత పరిశీలన ఉంది, సరళ వ్యాఖ్యానం ఉంది. జీవితంలోని కల్మషాన్ని కడిగే అభ్యుదయ దృక్పథం ఉంది. అవి నిత్యజీవితానికి నిలుపుబడ్డాయి, మున్ముందు రచయిత (త్రు)లకు అధ్యయనగ్రంథాలు అనడంలో ఎంతమాత్రం అతిశయోక్తిలేదు.

సాంఘికన్యాయమే సాహిత్యానికి ప్రయోజనంగా భావించిన చానో అభ్యుదయరచయితల సంఘ సంస్థాపకులుగా, కార్యనిర్వాహకులుగా కృషిచే

శారు; కాని కీర్తికై ఎన్నడూ ఆశించలేదు. ఎన్నో పాతపత్రికల్లోని ఆయన కథలు పుస్తకరూపంలో రాక అలానే ఉండిపోయాయి. అలభ్యాలుగా ఉన్న ఈ కథల్ని ఎవరైనా సేకరించి ప్రచురించగలిగితే అదే చానోకి శ్రద్ధాంజలి; సాహిత్యప్రియులకు అమూల్యమైన కానుక. తెలుగు మరిచిపోయినప్పడే చాగంటి సోమయాజులును మరిచిపోవడం అని ఆరుద్ర కాబోలు అన్నారు. ముమ్మాటికీ నిజం.

అమ్మ

కనుపించే ఆ దైవం - అందమైన గోపురం
అమ్మను మించినదేదీ - లేదండీ నిజం నిజం
అమ్మ ఒడిలో ఆనందం - తీయనైన మకరందం
అమ్మ మాట ఎంతో అందం - ఆమె మనసు మంచి గంధం
అమ్మ మనసు కరుణాపూరం - ఆమె ప్రేమ నిరుపమానం
— కనకారావు సలాది
Visakhapatnam, AP

హిమాలయాలకు దారెటు?

క్రిందలేడు ఇండియా బ్రిష్ప్స్ లో తెచ్చిన
కమండలం ఫైర్ ఫ్రేస్ మాంటీల్ మీద
అందంగా అలరారుతున్నది

ఉండనే ఉంది -

ఏముంది - రైటాప్టర్ రికవరీ

నెక్టిండియా బ్రిష్ప్స్ లో

దానికి తోడు ఓ దండం

కృష్ణాజినంకూడా

కొని తెచ్చేసుకుంటాను!

మా పిల్లల వై ఇంటెన్సిటీ హిందూ కేంప్

రాజరాజేశ్వరీ పీఠం ధర్మమా అని

కాషాయగుడ్డలకు కొదవలేదు

ఆటిక్ లో ఓ ఓల్డ్ బ్రంకు

నిండుగా ఉన్నాయి!

జై పరమేశ్వరా....

నువ్వే నాకు గతి అంటూ

ఓ భజన పాటేదో భట్టి పట్టేస్తాను!

కీమెథెరపీ ధర్మమా అని

మంగలి ఖర్చు ఎలాగూ తప్పింది -

ఐ యామ్ రెడీ విథ్ ఎప్రోప్రియేట్

గియర్ అండ్ ఎటైర్

అయ్యా! అమ్మా!!

హిమాలయాలకు దారెటు??

— ఇందిర
Suffern, NY

చిత్రయ్య కొడుకు : ఎవడో అనుకున్నాను. అమెరికాలో మరోసారి "ఎం. ఎస్. సి." చేసి ఉద్యోగం దొరికితే అక్కడే నిరవధిపోయాడు. వాడు దేశం వచ్చాడు. పెళ్ళి చేసుకుని, పెళ్ళాన్ని వెంటబట్టుకునిపోతాడు. నే నెరిగిన చిత్రయ్య కొడుకే : పద్మనాభం.

అందుకే వెంకటరామయ్య నన్ను బతిమాలుతున్నాడు. ఈ ఫారిన్ సంబంధం వాడి కూతురు జానకికి చూసి పెట్టమని : వెంకటరామయ్య రెవెన్యూ ఉద్యోగి. ఇద్దరు కొడుకులకీ పెద్ద చదువులే చెప్పించాడు. పెద్ద ఉద్యోగంలో ఉన్నారు. కూతురు "ఎమ్. ఎస్. సి." చేసి రీపెర్టోరీ చేరి డాక్టరేటు పుచ్చుకోడానికి సిద్ధంగా ఉంది. ఫారిన్ పెళ్ళికొడుక్క అన్ని విధాలా తగిన పెళ్ళికూతురు.

వెంకటరామయ్య రెవెన్యూలో గుమస్తాగా చేరిన దగ్గర నుంచి ఘటికుడే. అయితే నోట్లో సంస్కారం, విద్యాగంధం లేవు అందుకే నన్ను పురమాయించాడు. పాతిక వేలు కట్టుమిస్తాననీ, పెళ్ళి మనంగా చేస్తాననీ చెప్పేడు. చేస్తాడు.

ఎరిగిన చిత్రయ్య కదా : ఏంరో అంటే ఏంరో అని పలకరించు కున్నాము. స్వతహాగా చిత్రయ్య చాలా అల్లుడు. అయినా కొడుకు కొండ మీదికి పోయాడన్న గర్వం మొహంలో కొచ్చేసింది. ఇరుకు నందులో వాడిల్లు చూస్తేనే వాడిలో చూర్పు కనబడిపోయింది. కొడుకు నెలనెలా ఏదై డాలర్లు పంపుతున్నాడు. ఇంటి గోడలకి గట్టిగా సిమెంటు అలికించాడు. తెల్లగా వెల వేయించాడు. సావిట్లో ఓ సోఫా పెట్టేడు. నెత్తిమీద డూనికి ఫేను తగిలించాడు.

చిత్రయ్యకి వివరాలు చెప్పాను. జానకి చదువు బాగా సరిపోతుంది.

"కాస్త ఇచ్చుకోగలదా ?" అన్నాడు చిత్రయ్య :

"వెంకటరామయ్య రెవెన్యూ వాడు. ముందు పెళ్ళి కూతురూ పెళ్ళికొడుకునూ చూసుకోనీ" అన్నాను.

"ఎందుకు చెబుతున్నానంటే వాడొచ్చినందుకు, పెళ్ళికూతుర్ని తీసుకువెళ్ళినందుకు చచ్చేటంత అవుతుందయ్యా" అన్నాడు.

"నాకు తెలుసు. నువ్వు నీ కొడుకుని పిలుపు. అతన్నీ ఆహ్వానిస్తాను"

"చంపేశావు : వాడిక్కడ లేడు. వాడి ఇంట్లో ఉండగలదా : అది ఎప్పుడో పూర్వం మాట. మనిషి పూర్తిగా మారిపోయాడు. అంతా అమెరికన్ పద్ధతి. హోటల్లో ఉన్నాడు. మనమే అక్కడికి వెళ్ళి చెప్పుకోవాలి" అన్నాడు. పద్మనాభం ఆ యింట్లోనే పుట్టి అక్కడే పెరిగి, అక్కడ ఉండే చదివి అమెరికా వెళ్ళాడు :

"సరే ఆటోలో పోదాం పదా" అన్నాను.

"చంపేశావు : ఆటోలో వెళ్ళితే ఇంకేమైనా ఉందా ? మీదపడి పోతాడు. టాక్సీ కట్టుకువెళ్ళవలసిందే. లేకపోతే వాడికి పరువు తక్కువ. ఇలాంటి పట్టంపులు ఇన్నీ అన్నీ కావు :

టాక్సీ కట్టుకుని వెళ్ళాం : పెద్ద హోటల్లోనే పద్మనాభం దిగేడు. వాడికి పాశ్చాత్య పద్ధతినీ తిండి, పానాభానా కావాలి. రెండూ ఉన్న హోటల్లో దిగాడు.

వాణ్ణి చూడగానే నా మతిపోయింది. అమెరికా నుంచి వచ్చిన నీగ్రో అంటే సరిపోతుంది. నీగ్రో నలుపు నిగనిగలాడుతూ అందంగా ఉంటుంది. ఆ నలుపుకి వ్యామోహంపడే తెల్లవాళ్ళు కోకొల్లలు ఆదా మొగా : వీడి నలుపు వెలవెలలాడుతూ ఉంది. నెత్తిమీద అడుగెత్తు వెంట్రుకలు పెంచాడు. చెంప వెంట్రుకలు చెవుల వరనుండి గెడ్డాం దాకా దించి పెంచుకున్నాడు. చెవులు వెంట్రుకల్లో కనబడటంలేదు బొడ్డు మీసాలు పెడిమిల మీంచి పెడిమిల

వెక్కునుంచి కిందికి దించేశాడు. కళ్ళూ ముక్కూ, మూతి వెంట్రుకల సంపద లోంచి ఆనడంలేదు. మూడూ వెంట్రుకల్లో ములిగిపోయాయి. జాంబవంతుడి అవతారంలా వున్నాడు :

జానకి లాంటి పిల్లకి వీడెక్కడి మొగుడు అని అనిపించేసింది. జానకి తెలివైంది. మొహం నిండా నిండి దాని తెలివి కళ్ళల్లో తళతళాడుతూ ఉంటుంది. తెల్లతోలు : వాడుచూస్తే ఎం. యస్. సి. గాడు. ఇది చూస్తే డాక్టరేటు పుచ్చుకోడానికి సిద్ధంగా ఉంది. వాడు అమెరికాలో డబ్బుకి ఏదో ఉద్యోగం. మంచిదో బాడుకాదో చేస్తూన్నాడు.

అక్కడ బాడుకా ఉద్యోగాలు చేస్తూ ప్రగల్భాలు ఇక్కడ చెప్పి కుంటున్నవాళ్ళు వున్నారు.

అయినా ఏం చెప్పగలం? అమెరికా వెళదాం అక్కడ ఉందాం అన్న వ్యామోహం జానకికి వుండేమో : జాంబవంతుణ్ణయినా కట్టుకుని పళ్ళి మార్త గోళంలోకి ఎగురుదామని కోర్కె వూడేమో : అది ఒప్పుకుంటుందేమో : అనీ అనుమానం వేసింది.

పెళ్ళికూతురిని వచ్చి చూడవలసిందిగా పద్మనాభాన్ని ఆహ్వానించాను.

"ఎప్పుడు నన్ను మీరు తీసుకెళ్ళగలరు ?" అని ప్రశ్నించాడు. అంటే వాణ్ణి టాక్సీలో మా పూరు తీసికెళ్ళి పిల్లని చూపించాలన్న మాట. ఆ ఖర్చు మనం పెట్టుకోవాలి :

"మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకి" అని నిశ్చయంగా చెప్పాను. పిల్లని చూసి వాళ్ళు సాయంకాలానికి తిరిగి వచ్చెయ్యొచ్చు.

ముందుసీటులో చిత్రయ్య కూర్చున్నాడు. వెనక పద్మనాభం నేనూ విశాలంగా కూర్చున్నాము. అక్కణుంచి సిగరెట్లు తెగపూడేస్తూ వాకి ఇంగ్లీషులో వాడి తెలివి నామీద ప్రయోగించడం మొదలెట్టాడు. నిజంగానే వాడి "యాంకి యాన" పదజాలం నాకు అక్కడా అక్కడా బోధపడడం లేదు :

"మీరు తెనుగులో చెప్పండి : నాకు బోధపట్టలేదు" అన్నాను.

"తెనుగు : తిన్నగా రాదేమో : సంవత్సరాలై పోయిందేమో వెనక్కి పోయింది. మా అమ్మ దగ్గర ఇంగ్లీషు వచ్చేస్తున్నాది. రోజు రోజుకి తెనుగు వెనక్కిపోతున్నాది" అన్నాడు.

రోడ్డు తారు రోడ్డే. ఎదురుగా బళ్ళు వస్తే తప్పుకునేటప్పుడు కారు తిరిగితే గతుకులూ, గోతులూ, కారు కిందికి మీదికి ఎగురుతున్నాది. అంతటో 'స్పిడ్ బ్రేకర్' వొచ్చి కారు ఒక్క ఎగురు ఎగిరి కిందికి పడి కుదుపు కుదిసేసింది.

"ఇక్కడ రోడ్డున్నాయే దిక్కుమాలిన రోడ్డు" అన్నాడు పెళ్ళి కొడుకు. వాడు 'ఇక్కడి రోడ్లు' అంటే వళ్ళు మండింది. అయినా పూరు కున్నాను.

"మనకి ఇప్పుడిప్పుడే అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశం : " అని సంజాయిషీ మర్యాదగా చెప్పేను.

"ఏం దేశమో ఏంపాదో వళ్ళు పూసం అయిపోతున్నాది." రోడ్డు వెంట జనం విపరీతంగా పోతున్నారు. పల్లెటూళ్ళ వాళ్ళు మంగళవారం సంతకి పోతున్నారు.

"అబ్బేబ్బేబ్బే : చూడండి. ఇక్కడ మనుషులు మనుషుల్లా లేరు. పశువులు. పశువుల మందలు. రోడ్డు సెన్ను లేదు. ఇక్కడిరోడ్లు ఘోరం. ఇక్కడి మనుషులు మరీ ఘోరం" అన్నాడు.

“ఇక్కడ ఇక్కడ అంటున్నారే ? ‘మన’రోడ్డు ‘మన’ మనషులు అనండి” అన్నాను. నేను వాణ్ని అమెరికానుంచి వచ్చిన బుద్ధివిహీనుడిగా చాచిస్తున్నానని బోధపడినట్టేసింది. వాడి నాలికకి అడ్డంగా ‘స్పిడ్ బ్రేకర్’ తగిలింది.

“మావాడు పూరిగా అక్కడివాడే పోయాడు హి హి హి!” అని వాళ్ళ నాన్న చిట్టెయ్య ముందు సీటులోంచి మా సీట్లో కొంగళాగ మెడ వాలి నవ్వేడు.

“అక్కడ యాంకీలు వీళ్ళని ఏమనుకుంటున్నారో!” అన్నాను. అనకూడదుగానీ అన్నాను, ఏమైనా సెకండ్ క్లాస్ సీటిజన్లే కదా! పద్య నాటం మొహంలో వెంట్రుకలు చిటించుకున్నాయి. మా పూరు వెంకట రామయ్య ఇల్లు చేరేదాకా నోరు విప్పి మరిమాట్లాడలేదు. తోవకడకూ సిగరెట్లు కాలిచ్చుకున్నాడు.

సావిట్రికి జానకిని రమ్మని వాళ్ళకి పరిచయం చేశాము. మాతో పాటు అదీ ఓ కుర్చీలో కూర్చుంది. పద్మనాభాన్ని పరిశీలనగా చూసింది.

పెళ్ళి కూతురికి నచ్చలేదు అని నాకు తెలిసిపోయింది. పెళ్ళి కొడుకు మొహంలో భావాలు వెంట్రుకల మధ్య బోధపడకపోయినా వాడి కంఠస్వరంలో ఆమోదం కనబడిపోయింది.

పద్మనాభం వాడికి వాడే పెళ్ళికూతురుతో డైరెక్టుగా మాటలు ప్రారంభించాడు.

“మీకు అమెరికాలో వెంటనే ఉద్యోగం వస్తుందండీ!” అన్నాడు. పెళ్ళాం కూడా సంపాదనాపరులూ కావడం కావాలి. డబ్బుకావాలి.

“నాకు ఇక్కడ మాత్రం దొరకదా ఏం?” అని మహా గోరోజు నంగా జానకి జవాబు చెప్పింది.

“అక్కడి జీతము, ఇక్కడి జీతంతో చాలారెట్లు గుణించాలి” అన్నాడు డబ్బు ప్రలోభం!

“డబ్బు కోసం అమెరికా వెళ్ళాలా? రీసెర్చి చెయ్యడానికి అక్కడ అవకాశాలు ఎక్కువ కాబట్టి వెళితే వెళ్ళాలి” అన్నది.

“అందుకైనా అమెరికాలో ఉండాలి. ఏదైనా ఒక్కచే” అన్నాడు పద్మనాభం.

“ఇక్కడ అంత డబ్బు రాదని చెబుతున్నాడు కదా?” అన్నాడు చిట్టెయ్య. వాడికి పిల్ల నచ్చింది ఖాయమే.

“ఒక్క విషయం నేను ముఖ్యంగా చెప్పాలండీ. నన్ను పెళ్ళి చేసుకునే అమ్మాయి అక్కడ పద్ధతిని బతకడానికి నిర్ణయించుకుని రావాలి” అన్నాడు. పిచ్చిముండా వాడు. జానకి వాణ్ణి ఆమోదిస్తుందనే భావంతోతే అన్నాడు.

“గొను కట్టుకోవాలండీ!” అని సాగదీస్తూ అడిగింది జానకి. అందులోని వెటకారం ఆ జాంబవంతుడికి అర్థంకాలేదు!

“కట్టుకుంటున్న వాళ్ళూ ఉన్నారు. కట్టుకుంటే మంచిదే” అన్నాడు.

“జాత్తు ‘డాప్’ చేసుకోవాలండీ!” అనడిగింది.

“డాప్ చేసుకుంటున్న వాళ్ళు చాలామంది వున్నారు. అక్కడ అదే దాగుంటుంది” అన్నాడు.

“అక్కడ వాళ్ళ తిండి తినాలండీ?” అని అడిగింది.

“నేను అమెరికన్ తిండి మహా ఇష్టంగా తింటాను. ఇక్కడి తిండి నేను తినలేను. మన తిండి కావాలంటే వండుకోవాలి” అన్నాడు. పెళ్ళాం దాని వంట అది చేసుకుతినొచ్చు ననే సూచన వుంది. కథ అడ్డంగా పోతున్నాడని వెంకటరామయ్య కనిపెట్టేడు.

“కాఫీ పంపించు” అని పెళ్ళాన్ని కేటాడు. పెళ్ళిచూపులు చాలా దూరం వెళ్ళిపోయాయి.

“అక్కడ సీగ్రోలు ఎవరైనా మీకు స్నేహితులున్నారుండీ?” అని ప్రశ్నించింది.

“స్నేహితులేరు. మా ఆఫీసులో సెనో మాత్రం సీగ్రెస్ పెద్దవిడ.”
“మిమ్మల్ని అక్కడ సీగ్రోల కన్నా తక్కువగా చూస్తారా? ఎక్కువగా చూస్తారా?”

“చంపేశారు. అక్కడ మనవాళ్ళు అమెరికన్ అమ్మాయిల్ని పెళ్ళాడారు. వాళ్ళని సమాజంలో గౌరవంగానే చూస్తున్నారు. కాని సీగ్రో తెల్ల మూయిని పెళ్ళాడినా, సీగ్రెస్ తెల్లబ్బాయిని పెళ్ళాడినా చిక్కులో పడతారు” అని పాపం వివరంగా చెప్పేడు.

“మీరు కాస్త స్నేహాలు పెంచుకుని ఒక సీగ్రెస్ని పెళ్ళాడండి. అన్ని విధాలా మీకు తగిన ఇల్లాలు అవుతుంది” అని సలహా ఇచ్చింది జానకి.

“అదేంటి ఆ మాటలు!” అని నేనే నిర్వాచపోయాను.
“నీకేం మతిపోయిందా?” అన్నాడు వెంకటరామయ్య.

“మీ సలహా కోసం నేనిక్కడికి రాలేదు” అని పద్మనాభం, లేచి నిలుచుండిపోయాడు. మొహం వేళ్ళాడేశాడు.

“ఐతే ఇంక మీరు వెళ్ళొచ్చు” అన్నది జానకి.
చిట్టెయ్య ఏదో అందామనీ, ఎవరినంటమో, ఏమి టంటమో బోధ పడనివాడిలా మొహం అందరి పక్కకీ తిప్పడం మొదలుపెట్టి వాడూ నిలుచుండి పోయాడు.

వెంకటరామయ్య పెళ్ళాం కాఫీ కప్పులతో త్రే పట్టుకొచ్చింది!

పెళ్ళికొడుకు గుమ్మం దాటి మెట్లు దిగి కారు దగ్గరికి పోయాడు. వాడి వెంటే చిట్టెయ్య వెళ్ళిపోయాడు

పెళ్ళికొడుకు బుర్ర చుట్టూ వ్యాపించిన వెంట్రుకల్లోంచి వాడి మనో భావాలు వ్యక్తం కాలేదు!

కాఫీ అయినా తాక్కండా వచ్చిన తోవనే పోయాడు.

JYOTHI SILKS & JEWELS
19 RUTGERS LANE
PARSIPPANY, NJ 07054
201-882-2829 FAX 201-575-4482

IMPORTERS AND DIRECT MARKETTERS OF
PURE KANCHIPURAM SILK SAREES,
FINE CREPE SILK SAREES &
JADES & RICE PEARLS
22K GOLD JEWELRY.

EVERY SAREE IS ONE OF ITS KIND.

ALSO

WE TAKE ORDERS FOR CUSTOM MADE
22K GOLD JEWELRY
PURE SILVER ARTICLES, SILVER IDOLS & COINS
AS PER THE MODELS AVAILABLE WITH US OR
AS PER YOUR MODELS.

SPECIAL PRICES FOR
RELIGIOUS ORGANIZATIONS AND MARRIAGE PURCHASE.

Happiness: Reality or Myth? Random Thoughts

16

by Dr. Ratnam Chitturi

Happiness is a state of mind. A baby smiles when happy and cries when unhappy. Babies cry when they are hungry, wet, cold, hot, or ill. The same cry quickly turns into a smile when fed, dry, warm, comfortable, or well. At this stage fulfillment of physical needs is mostly sufficient to bring happiness. A baby is just as happy whether this achievement takes only a few resources of a poor family or a lot of resources of a rich family. Happiness has no correlation to the amount of resources expended.

Does the situation change as the baby grows to be a child? As with a baby, a child continues to need food, clothing, shelter, and health, to be happy. In addition a child needs an activity that engages the body or mind to be happy. Play and learning become important and are additional means to happiness. This is the stage when a child begins to identify and discriminate based on features but still not on what it took to make them.

How does the situation change as the child grows to be an adult? While a child may not know the difference between a mink coat and a plain one, an adult certainly begins to notice it. What is luxury to one person becomes a necessity to another. As a result, even the basic necessities of life such as food, shelter, clothing, and health consume differing amounts of resources for different people. These differences vary not only in a given society but across the continents as well.

Beyond the basic necessities of life, possessions and entertainment seem to bring another dimension to happiness. While the pursuit of happiness is every one's right

according to Thomas Jefferson, it is quite another matter to achieve happiness. A person without food, clothing, shelter, or health cannot be expected to find happiness. While one would think that the opposite must be true, what we in fact observe in the real world implies that the paradigm, in reverse, does not always hold. Will a rich person find happiness in a poor person's home?

In the case of a baby, the paradigm always holds. Why does it shift as the baby grows to be an adult? This is the challenge we face as human beings. Socrates used to ask people what they meant by a happy life. Although an age old question, it is important to probe the human mind deeper for answers. What is the redeeming value of the human race? As humans, we have more intelligence and knowledge than any other species.

Mother Teresa showed that it does not take much in terms of financial resources to make the poor happy. Her annual expenditures covering several hundred centers around the world must certainly be less than the annual income of many individuals in the US. The love and kindness that her centers extend reach hundreds of thousands of human beings, among the poorest of the poor.

How about the people that are not so poor? Here is where the paradigm doesn't always hold. The human tendency is to desire for more. When is enough enough? That which is enough for one is not enough for another. What is enough today is not enough tomorrow. Despite their intelligence, humans, unlike any other species, are the

only ones beset by this conundrum.

One might argue that desire is what led humans to harness nature for their comfort and convenience. At the same time it also presents a challenge in achieving human happiness. This is where knowledge plays a critical role. Ignorance keeps us in a trap. We constantly appear to be racing towards happiness which always seems to be just beyond the horizon. Knowledge helps us to recognize the limits of desire. In its presence, the paradigm always holds. In its absence, it breaks down.

In the presence of knowledge, the pursuit of happiness is easier to achieve, less expensive, and quite enduring. If happiness can be measured in dollars and cents, humans could have resolved the issue when it first arose. On the other hand, human life may not have been as interesting in that case. While it is perfectly clear to every one that happiness cannot be measured in dollars and cents, humans still find it fascinating to prove it otherwise.

Throughout history one can find scores of examples where wealth did not always guarantee happiness. Over 2,600 years ago, Prince Siddhardha became Buddha to find happiness. During the second century, Emperor Marcus Aurelius Antoninus sought meditation to find happiness. Happiness is a state of mind that can be achieved and sustained with knowledge -- which is free -- more so than it can be bought with wealth, greed, or desire.

Ratnam Chitturi is the President of North South Foundation, a non-profit organization based in Burr Ridge, IL.

STEP IN THE RIGHT DIRECTION

To The Telugus All Over the World

By: Dr. Guru Jegannathan

INTRODUCTION:

India and the United States of America are the best examples of a Sovereign 'State' with many 'nationalities'. Both are having a 'melting pot' civilization due to many 'invasions' on India and 'immigrations' into the U.S.A. Nationality refers to a group of people who are united by identity of origin, race, language or by common traditions or history. To be a nation there needs 'oneness' among the people, for that the help of language is immense. "To perish a nation, perish the language first", is an obvious fact in the history. At present the problems all over the world are based on ethnic culture which needs to be studied, and reviewed.

In India, how the people of Andhra Desam thrived under various dynasties, consolidated their culture and tradition, developed their language, and contributed to the Indian nation building are traced in this small brochure.

The Land:

The river valleys of the Godavari and Krishna is the land of the Andhra people. This land is in 'Dakshinapatha' or 'Decan' which is separated from northern part of Bharat by the Vindhya mountain range. Deccan has a special advantage of having seas in the east and the west side that influenced her history and culture from the early period, and her contact with western and eastern Asia. This land is also served as a 'meeting place of' the northern culture and the southern culture in India.

The People:

The word Andhra which is synonymous with Telugu occurs in Aitareya Brahmana, which speaks of the Deccan as being inhabited by the Andhras, and says they were the descendents of the Vedic seer Viswamitra. The Jataka stories speak of an **Andhakapura** and **Andhra country**. The inscriptions of Asoka mention 'Andhras' along with Pulindas as border peoples. The Mahabharatha speaks of Andhras along with Cholas, Cheras and Pandyas of Southern India. Megasthenes the Greek Ambassador of Mauryan Empire says that the Andhras were a separate race. Pliny (1st Century A.D.) speaks of a powerful King of Andhra country possessing 30 fortified towns as well as an army of 1,00,000 infantry, 2000 cavalry and 1000 elephants. The country name occurs first in the Mayidavolu inscription of Pallava Siva Skanda Varman (4th Century A.D.) In the 5th and 6th centuries the Pallava province conquered from the Vaingeyakas, came to be called Vengorastra, or Vengidesa.

Language and the script:

The word 'Andhrabhasha' was first used in the inscriptions of the Telegu country in the Nandampadu

inscriptions of 1053 A.D. in East Godavari District. Telugu is an independent language, an important branch of the Dravidian family. Tamil, Kanarese and Malayalam are her sisters. These languages were current among the people even before Sanskrit and Prakrit spread into the South. Telugu contains, due to the influence of Sanskrit, a large number of tatsamas i.e., purely Sanskrit words, it also contains tadbhavas, i.e. Prakrit words, when Prakrit was the official language. Inspite of these powerful influences, Telugu not only preserved its basic integrity but also lent its word material to the dominant language Prakrit. Due to the Aryanisation in South India, the Sanskrit language was introduced. But the common people followed a corrupt version of Sanskrit which was called as popular languages or Prakrits. The earliest Prakrit word differed little from Sanskrit. They came to be named after the regions inhabited by different tribes, e.g. Suraseni, Magadhi and Maharashtri.

When Buddhism flourished in the Andhra region, the Pali language was spread among the people. The Asokan, Kushan and Satavahana inscriptions prove the existence of a lingua franca which differed much from Sanskrit. The bilingual coin issued by Vasishtiputra Sri Satakarni (Second century A.D.) contains both Tamil and Prakrit legends. The discovery of this coin indicates close affinity between two Dravidian peoples, Andhras and Tamils. Prakrit was very popular among the masses during the Satavahana rule, besides Prakrit there were a number of desabhashas. Eighteen desaabhashas were mentioned by Kautilya, Vatsyayana and Bharata, of which Andhra is one.

Among the South Indian languages Telugu has been influenced most by Sanskrit. Owing to Andhra's unique geographical position Telugu has the singular advantage of the evolutionary process of experimentation, adaptation implementation and assimilation of the best in the language, culture and literature of both the North and the South. So Telugu serves as a link language.

There were 64 different scripts in India during the Buddha's time. Some of them were Brahmi, Kharoshthi, Vangalipi, Megadhalipi, Dravidalipi. By the third century B.C. our people were so familiar with Prakrit written in Brahmi script that Asoka used these freely in his inscriptions. Brahmi is the root of all Indian scripts.

Religion:

The earliest civilized men of India worshipped a Mother Goddess and a horned fertility God, they had sacred trees and animals, and ritual ablutions apparently played an important part in their religious life. The Vedic Gods Indra, Surya, Agni, Soma and Varuna were also worshipped. By about 900 B.C. many of the old gods of the Rig Veda lost their importance while others notably Vishnu and Rudra became more popular. The Hinduism developed in northern India was sought to be reformed by Buddha

whose teachings later emerged as distinct creed, namely the Buddhism. With the support of Asoka, Buddhism expanded, spreading throughout India and to Ceylon. When Andhra became a part of Mauryan empire, Buddhism was welcomed by its people.

The symbolic representations of the Buddha were rooted in the beliefs and customs prevailing in the society of the day. Inscriptions at Amaravathi show how strong the influence of Buddhism was in the Krishna Valley from the period of 2nd Century B.C. to 3rd Century A.D. Later on Mahayana Buddhism became popular in Andhradesa. Buddha was described as Bhagavato Deva. But orthodox Hinduism namely Saivism and Vaishnavism held sway over the people and they were followed by Kings and people alike.

Greater India:

The Indian civilization was expanded beyond its borders in the south and south eastern Asia by the merchants, sailors and missionaries from the early period of the Christian era. Traders carried with them the Indian products, the missionaries preached an illuminating message of peace, and the petty rulers fled abroad for refuge and founded new dynasties. The Indian colonies which began to crop up were essentially cultural, religious rather than political. The pioneers of this movement were from eastern coast of India, especially from Kalinga, Andhra and Pallava countries. From the first century A.D. we witness the strange fact of Hinduised Kingdoms in Annam, Cambodia and the Islands of the Pacific. The route used by Indian traders must have been both trans-peninsular, along the Malayan coast up to the Mekong Valley, and by sea through the straits of Malacca. The discovery and colonisation of Sumatra, Java and Borneo were the results of oceanic navigation.

FUNAN

The earliest evidence comes from Funan (A.D. 192) a portion of modern Indo-China. Kaundinya, a Brahman was the first King, who reached there by sea, married the Naga princes and obtained the Kingdom. His followers also married and settled down in Funan and thus a Hindu community was established overseas. In the fourth century we have another Kaundinya story in a Chinese history.

During the first three centuries of the Christian era, there is an ample evidence of Hindu Kingdoms in Java, Borneo and the Camphor Islands. But they disappeared in the sixth century by the rise of Srivijaya empire. Under *Sri Jayanasa* a Buddhist, *Sri Vijaya* (Java, Sumatra) was a great political power in the 7th century. A few scholars think that the ancestral home of the Sailendras was probably from Kalinga, a land between Mahanadi and Godavari. The capital was in Java on the ground that the greatest imperial monument was erected at *Borobudur*. The Borobudur (the many Buddhas) monument (750-850 A.D.) is a "a hill in nine stages, an epic in stone, the most wonderful Buddhist stupa in the world". The forerunner of this is the Amaravathi stupa of Andhra. It contains 2000 stone pictures, illustrating the life of Buddha as described in the Sanskrit *Lalitavistara*. The sculptures are made by the sculptors of Andhra who made

Amaravathi. The Sailendras were Mahayanists and their patronage of Buddhist religion and learning is clear from their connections with *Nalanda* and *Nagapatnam*. We have seen the amicable and hostile relations between the Cholas and Sailendras in the 11th century A.D.

MALAYA

The term Malaya is connected with the Indian tribal name Malava. The Malayas are racially connected with the Mundas. There was commercial intercourse between India and China via Malaya in the 2nd century A.D. Sanskrit inscriptions and remains of buildings prove the existence of many kingdoms patronising Saivism, Vaishnavism and Buddhism in the 4th and 5th centuries. In the 15th century a Sumatran prince called Parameswara founded the city of Malacca (1403) and his settlement soon blossomed into the most opulent spice bazaar in the East. The Chinese Emperor, pleased with the presents offered by Parameswara, proclaimed him king of Malacca. Before he died he converted to Islam, and the Sultans who followed him extended their "mountains" to include the entire south of the peninsula.

Combodia:

The Khamers of Cambodia became gradually Hinduised during the 1st century A.D. The founder of the royal line was *Kambu Suayambhuva*, and his descendants were known as *Kambujas*. Hence the name Kambuja or Cambodia. He was the King of Aryadesa and he travelled to Cambodia, married a daughter of the Naga King. The Cambodian annals explain the origin of the Cambodian Kingdom thus, Adityavarma King of Indraprastha, was displeased with one of his sons and banished him from the State. He came to the country of *Kokthlok* and made himself master of it by defeating the native King.

The Cambodians Kings bore the title of Varman, which reminds one of the Pallava kings of South India. The Magnificent temples of Angkorvat have gopurams, similar to those in Southern India. It is the South Indian creed of Saivism that is the official cult in Cambodia.

Srutavarman was the first King. His successor Sresthavarman founded Sresthapura, the capital. Rudravarman's Ayurveda physicians were the brothers of *Brahmadatta* and *Brahmasinha*. *Bhavavarman* was devoted to the worship of the Sivalinga. The conception of *Sambhu Vishnu* (Harihara) developed in the country. Jayavaraman II was the founder of the capital *Angkor thom*. Suryavarman II (1112-1152) and his *Divakara Pandit* was responsible for the construction of *Anghor vat*. (a corruption of the Sanskrit *nagaravata* or temple city) It is a Vishnu temple on the Dravidian model with sculptures illustrating the Ramayana, the Mahabharata and the Harivamsa.

Like Cambuja, Champa (Siam) was also a great centre of Hindu culture. Sanskrit was the official language and more than a hundred inscriptions in that language have so far been discovered.

The Mahayana Buddhism was spread in the north to Tibet and China. The author of Mahayana Buddhism is Nagarjuna of Sriparvatha in Krishna Valley, at present it is called as Nagarjuna Konda. Bodhi Ruchi a student

of Nagarjuna went to Tibet and China, was an Andhra.

Ports and Foreign Trade:

In the early years of the Christian era Indians seem to have held the monopoly of maritime commerce in both the southern and eastern seas of Asia. Indian vessels have touched the shores of Ceylon, Burma and Malaya and extended upto Java, Sumatra and to China. Tamralipti in Bengal, Palura on the coast of Kalinga, and the Ganga river ports on the coast of Banaras and Champa (Bhagalpur), were the oldest Indian sailing ports for the East. In the seventh century Mamallapuram, the Pallava port became the chief point of embarkation in southern India. *Kalyan* was not merely a commercial centre but also an important port of the Satavahanas, connected with inland emporia Paithan and Tagara.

Sopara was connected by a road with *Sravasthi* in the north east. *Chaul* (simylla) was another port and market town. *Mandagora* was a minor port, but a great centre of trade in teak and black-wood, for ship building. *Vaijayanti* (Byzantium) was another port where Gautamiputra Satakarni encamped.

The Periplus of the first century A.D. refers to the huge stocks of "ordinary cottons", "Mallow - coloured cottons" and "many sorts of muslins" carried from Maisols (Machilipatnam) in Krishna district to the markets of the west coast like Tagara and Paithan, in boats, carts or pack bullocks.

Ptolemy of the second century A.D. says that merchant ships sailed east ward from the mouths of the *Godavari*, the *Krishna*, the *Pinakini* and the *Gundlakamma*. Ports and Market places like *Kottis* (Kottapatnam), *Kontokossyla* (Ghantasala) *Koddura* (Koduru) *Allosgyne* (Avanigadda) etc. were also mentioned by Ptolemy. A vast sea-borne trade between the west and the coastal Andhra is attested by the find of Roman Coins belonging to the period A.D. 68-217, i.e. from the death of Nero to *Carigulla*. During the period from Augustus to Nero there was a large demand for Indian luxuries by the Roman aristocrats. Pliny wrote about A.D.70 that Indian goods were sold in Roman markets at 100 times their original price. Gold was imported into Deccan by Roman traders in the shape of coins as they had no adequate commodities to supply in exchange of ours.

The spices, sandal wood and pearls of Tamil Nadu and Kerala the aghil (eaglewood) and gold of Takola (Malaya) and Kalaha (Sumatra), the coral of the eastern seas and the camphor and silk of China were familiar in the markets of Andhradesa. The place names in further India, mentioned by Ptolemy, bear a close affinity with those in Andhra Trilinga (capital of Arakan) Kakula (Gulf of Siam) Kanthara (Kotture) Simhapura (Singapore), Bhoga (Bhoja), Panduranga, Amaravati, Vijaya, Kalinga etc. So the culture of further India had its mainspring in Andhra-Kalinga. Most of the international trade on the west coast was carried through foreign intermediaries, e.g. Arabs, Syrians, Egyptians and Romans, whereas in the east it was carried through natives.

DOCUMENTED POLITICAL HISTORY

The known political history of the Andhras Commences from the Satavahana dynasty. The puranas

describe Satavahanas as *Andhradesiyah*, *Andhrasathiyah*, and that the inscriptions of Asoka recognised them as *Andhra Brithyas*. Their coins and inscriptions describe them as *Andhras*. *Srikakulam* in Krishna district has been fixed as the capital of Satavahanas. They enjoyed a subordinate position under the Mauryas. On the decline of the Mauryas they became powerful and ruled Andhra country independently for about four hundred and fifty years from B.C.235.

Simuka was the founder and he established an empire embracing the Godavari Valley upto Nasik and including Konkan. *Satakarni I* conquered *Malwa*, *Narmada Valley* and *Vidharbha* and consolidated the area by his marriage with *Naganika*, a Maratha lady. Paithan (Aurangabad district) on the Godavari was his capital. There was a triangular contest for Malwa among the Greeks, the Sungas, and the Andhras. *Sathakarni II* conquered of Malwa and Maharashtra. The Saka conquest of Malwa and Maharashtra caused the withdrawal of the Satavahanas to the neighbourhood of their ancestral home. After a long interval their fortunes were re-established by Gautamiputra Satakarni in 70 A.D.

Gautamiputra Satakarni was the greatest of the Satavahanas. His splendid achievements is enshrined in the Nasik Parasasti of his mother, describes him as "the destroyer of Sakas, Yavanas and Pahlavas". The boundaries of the empire extended under him from the Krishna in the South to Malwa and Kathiawar in the north and from Berar in the east to Konkan in the west. He was succeeded by his son Pulamayi II under whom the empire reached its zenith. The famous Amaravathi stupa was enlarged by him. He was succeeded by *Vasistiputra Sri Sathakarni* and after him the empire began to decline. It is in Sathavahana period that the famous Ajanta caves were established.

The Satavahana Kings at the height of this power governed the Deccan from sea to sea and being in possession of the ports of west coast, they were extremely prosperous.

The Satavahana empire was partitioned among themselves by its powerful feudatories, the Abhiras and the Traikutakas in Maharashtra, the Ishavakus, the Brihatpalayanas and the Salamakaynaas in the Andhra country and the Pallavas in original home of the Satavahanas.

ISHAVAKUS

Ishavakus were the vassals of the Satavahanas. They ruled only for 52 years (A.D.250-300). According to Puranas there were seven Kings, but the epigraphy has disclosed the names of only three.

Santamula I was the founder. He was a worshipper of Skanda. His son and successor was *Virapurushadatta* was not as great as his father. His son *Santamula II* ruled for eleven years, Buddhism was patronised during their rule. Nagarjunikonda was a famous centre of Buddhist religion and art under their patronage.

VAINGEYAKAS (4th & 5th Century A.D.)

The starting point of Vaingeyaka power was Vengi identified with Peddavengi near *ELURU* in the West Godavari district. They have a gotra name *Salankayana* and the dynastic name is Vaingeyakas. The first King

was Devavarman. He performed Asvamedhayaga. The next ruler Hastivarman, was one of those defeated and reinstated by *Samudragupta*. They were Saivas and inscribed Siva's bull on their seals. The Salankayanas were superseded by the *Vishnukundins*.

VISHNUKUNDINS (5th & 6th Century A.D.)

The dynastic name may be connected with Vishnukundinagara or *VINUKONDA* (Guntur district). They were the worshippers of Mallikarjuna at Srisailem (Kurnool district). The first member of the dynasty was *Madhavavarman I* who married a Vakataka princess and performed innumerable sacrifices including eleven Asvamedhas. The legend goes that the Madhavavarman executed his own son for rash driving of his chariot and killing a child. For this dispensation of justice the deity Durga of Vijayawada rained gold hence she is called Kanaga Durga. The Vishnukundins were overthrown by Pulakesin II Chalukya in 611 A.D.

EASTERN CHALUKYAS OF VENGI

The Eastern Chalukyas of Vengi were a branch of the Chalukyas of Vatapi. *Pulakesin II* conquered the Andhra country from the Vishnukundins, formed into a Viceroyalty for his brother *Vishnu Vardhana* (A.D. 615-633). The Vengi province extended from Nellore to Visakhapatnam. The tragic end of the reign of *Pulakesin II* seems to have made the Eastern Chalukyas independent. For more than a century after their independence their history is obscure. The foundation of the Rashtrakuta dynasty on the ruins of the Chalukyas of Vatapi produced important results on the status of the Chalukyas of Vengi. After the decline of the Rashtrakutas and the Pallavas the Eastern Chalukyas rose to prominence again. The Cholas interfered in the political history of the Chalukyas who revived the elder branch of the Eastern Chalukyas. The *Sakthivarman* (A.D. 1000-1011) was restored. He was succeeded by *Vimaladitya* (A.D. 1011-1018), who married *Kundava* the daughter of Raja Raja I Chola.

Rajaraja Narendra I was the son of Vimaladitya and Kundava, ruled Vengi from 1018-1060 A.D. He married *Ammanga Devi* the daughter of Rajendra I Chola. Their son was Rajendra (Kulottunga I) who united the Eastern Chalukya and Chola dynasties in his person. He became the Chola emperor at Gangaikondacholapuram (Tamil Nadu) in A.D. 1070, put an end to the rule of his uncle Vijayaditya VII at Vengi in A.D. 1076 and sent his son as the Viceroy of Vengi. Kulottunga I may be compared to James I of England and as his precursor in India, because he represented the Eastern Chalukyas through his father and the Cholas through his mother. Both Rajaraja Narendra and his son Kulottunga had great passion for the development of literature. While the father patronised the poet Nannaya Bhatt who translated Mahabharatham from Sanskrit into Telugu, the son after becoming the Chola emperor in the Tamil country ordered Kambar the great Tamil poet, to translate Valmiki Ramayanam into Tamil.

The Eastern Chalukyas ruled for more than 500 years. An important feature of their administrative system was the confiscation of the whole cargo of ships washed ashore by storms. The military struggles between the

Cholas and the Western Chalukyas of Kalyani brought about the general weakening of these two powers and resulted in a disunited political disintegration by the division of the Deccan and South India into four Kingdoms. These four monarchical states were the Yadavas of Devagiri, the Kakatiyas of Warrangal, the Hoysalas of Dewarasamudra and the Pandyas of Madurai during the 13th and 14th centuries.

Kakatiyas:

Kakatiyas were the feudatories of the western Chalukyas, rose to great prominence and played an important part in the history of the Andhra Country in the twelfth century A.D. *Ahavamalla Someswara I* granted *Prola I, Hanumakonde Vishya* as a permanent fief, which under his ambitious successors grew into a powerful kingdom embracing the whole of the Andhra country. Rudradeva founded a new town called Orugallu (Warangal). The importance of this town was that the towns Rudradeva raged to the ground were known by the quarters which he founded in the city of Orugallu under their respective names, and peopled with their respective inhabitants.

Ganapatideva's (119-1261 A.D.) reign was a long one about 63 years, was destined to become one of the most brilliant epochs in the history of the Andhra Country. He brought almost the whole land inhabited by the Telugu speaking peoples. He built two forts one within the other constructed respectively of stone and mud. His daughter *Rudramadevi* was made his successor in A.D. 1259 to 1296). *Prataparudra* (1296-1323) reorganised the entire administrative system and recruited exclusively from the Naick community seventy-five nayakas, assigned them territories and entrusted to each of them the defence of one of the seventy-five bastions of the fort.

The Kakatiya power came to an end suddenly in the first quarter of the 14th century. The Delhi Sultans conquered the kingdom in their eighth expedition and Pradaparudra committed suicide on the banks of the Narmada while being carried away to Delhi as a captive. The entire Telugu country passed under Muslim rule.

The Liberation:

The victory of the Muhamadans at Warrangal was due to fortuitous circumstances than to their prowess. Therefore efforts were made to throw off their yoke. *Prolaya Nayaka* of the *Musunuri* family, in A.D. 1324 defeated the Musalmans, declared his independence and began to rule from *Addanki* in the Gunture District. *Somadeva*, a descendant, of imperial Chalukyas freed the Western Telugu country in A.D. 1331. With the help of *Balla III, Kapaya Nayak* captured Warrangal, the Muslim governor fled away. In order to recover his hold, the Sultan sent from Delhi two Hindu converts to Islam to subdue the rebels and rule it as his deputies. These converts - *Ilarihara and Bukka* - renounced Islam at the instance of the Sage Vidyaranya, took possession of the territory belonging to the old province of *Kampili*, built a new capital named Vijayanagara, on the banks of Tungabhadra and laid the foundation of Vijayanagar Kingdom.

Bukka's son *Kumara Kampanna* invaded the South in 1336, destroyed the Sultanate of Madurai and liberated the country. The empire was consolidated and the whole area from Rameswaram to the Krishna river was brought under Vijayanagar authority. The Vijayanagar Kings had Virupaksha for their family deity and their crest was the Varaha which had been that of the Chalukyas before them. The Sangama dynasty held the throne from 1336 to 1478, was followed by Saluva dynasty 1478 to 1496, Tuluva dynasty 1496 to 1567 and Aravidu dynasty 1567 to 1644. The greatest monarch of the Vijayanagar was Krishnadevaraya (1509-1529) under whom the power of Vijayanagar reached its zenith. He administered the country directly, commanded his armies in person, toured incessantly over his wide territories, built and endowed magnificent temples and gave liberally to charity. Under his rule the South was administered by three Nayak Chiefs of Jinji, Tanjore and Madurai.

Eleven years after the foundation of Vijayanagar, a rival kingdom of Bhamini was founded by *Hasan Gangu* in the region between the Narmada and the Krishna in A.D. 1347. This was a challenge to the Hindu Vijayanagar. Fighting went on continually between the Bhamini Sultans and the Vijayanagar Rayas for the Krishna - Tungabhadra doab. After the fateful battle of Rakshas - Tangadi in 1565, in which Vijayanagar sustained a crushing defeat at the hands of the confederate Sultans of the Deccan, the doab passed into the possession of the Sultans of Bijapur. The empire of Vijayanagar did not come to an end as the consequence of the battle. The empire was reorganised by *Thirumala* with the Nayak chiefs of Jinji, Tanjore and Madurai. But his successor *Sriranga* (1642 - 1664) did not command the support and help of these Nayak chiefs, who joined hands ultimately with the Sultans of Bijapur and Golkonda who, at the instigation of their over lord, the Mughal emperor, attacked Raya in A.D. 1648 and brought about his downfall.

After the disintegration of the Vijayanagar empire, the Wodayars of Mysore in the South, the Marathas of Maharashtra in the north rose into prominence and pursued a policy of expansion. *Ekoji* a brother of Shivaji who was in the services of *Adilsahi*, established Maratha dynasty in Tanjore by expelling the Nayak rulers. But the Maughals took over the entire South and appointed their Viceroy to govern the territory. They were the Nizam at Hyderabad and Nawab at Arcot. Part of Andhra went under the control of Golkonda.

EMERGENCE OF EUROPEAN POWER:

The 18th century witnessed the disintegration of the mighty Mughal Empire. After the death of Aurangzeb the Subedar of Deccan *Nizam-ul-Mulk Asaf Jah*, declared his independence at Hyderabad and made himself master of all the Mughal territories in the South. He appointed *Anwar-Ud-Din* as the Nawab of Karnatak and entrusted to him the government of the Tamil Country. The death of Nizam at Hyderabad and Nawab at Arcot was followed by a period of Civil War during which the foreign trading Companies the English and the French entered

the arena of South Indian Politics. After the battle of *Plassey* in A.D. 1757 the English East India Company became supreme in Bengal and Eastern India. The ceded Districts came into their possession after the Treaty of Seringapatnam in A.D. 1779, Guntur in 1788, and Nellore about 1800. The whole of the Telugu Country excluding the six districts of Telingana passed into the possession of the English, who clubbed it with their territories in the Tamil Country in the South and formed the **Presidency of Madras**.

INDIAN NATIONALISM:

The struggle for Indian Independence began with the First War of Independence of 1857 which is often called the Mutiny of 1857. In 1858 Queen Victoria issued a proclamation by which the East India Company was abolished and India became a part of British empire. The administration was controlled by the British Parliament. A wave of indignation passed over the country when in 1905 Lord Curzon announced the partition of Bengal. Lord Hardinge after uniting the two Bengals into one province, shifted the capital of India to New Delhi from Calcutta in 1911. He made an announcement of dividing India into various linguistic units. As a result of this announcement and inspired by the new wave of nationalism, a large number of people in Andhra began to think of a separate province for the Andhras.

The starting of **Andhra Patrika** as a Telugu Weekly in 1908 at Bombay by Nageswara Rao Panthulu and the activities of the various literary societies popularised the idea of a separate province among Andhras in those years. The first Andhra Conference was held at Bapla in 1913. In 1917 a special session of the Andhra Conference was held at Vijayawada, and the Justice party conference which was held in the same year, also strongly supported the demand for a separate province. Again in the same year, the Indian National Congress at its Calcutta session, decided to constitute a separate provincial Congress committee for Andhra. The Indian National Congress adopted the Swaraj resolution at Nagpur in 1920, under the presidency of Mahatma Gandhi, called for the division of the country into various linguistic provinces.

When Gandhiji launched his non Co-operation movement in 1921, the Andhras played an important part in the struggle. They were the foremost civil resisters in the south. They filled the jails. The no-tax campaign was first started in Guntur district by the late *Desabhakta Konda Venkatapayya Panthulu*. Prof. N.G.Ranga, Sri G.Seetharama Sastry, Vunnava Lakshminarayana and others. In 1928 when the Simon Commission visited India Andhra leaders like *Pattabi Seetharamayya* and *Srimathi Durgabai* boycotted the commission, in accordance with the mandate of the Indian National Congress and thus subordinated their provincial interest to the larger interests of India.

Though the problem of separating Andhra districts from the rest of the Presidency came before the Government frequently, it was shelved for one reason

or another. The Congress High command accepted the principle of linguistic division of the country and in south into four separate provinces, Andhra, Tamilnad, Karnataka and Kerala, for the purpose of the Congress organisation. It was expected that after attainment of independence the linguistic division effected would be recognized by the national Government.

The Central Government however, were reluctant to take up the linguistic division of states. Intense agitation and the heroic self immolation of Potti Sreeramulu, a very unostentatious sincere and humble follower of Mahatma Gandhi, embarked on his historic fast unto death on october 19, 1951 at the residence of Bulusu Sambamurthy at Madras for achieving linguistic states particularly the Andhra State, compelled the central Government to realise the strength of feeling behind the Andhra State, compelled the central Government to realise the strength of feeling behind the Andhra demand. A declaration was made that the Telugu districts of the Madras State would be detached from the rest of it and created into a separate Andhara State on Ocotober 1, 1953. with Kurnool as capital. Later on by addition of Telangana Andhra Pradesh was formed Nov, 1, 1956. Hence the remaining Telugu citizens of Madras and all other States are **Rastrethara Andhras**.

After separation of the linguistic state, Tamilnadu is the largest Telugu populated state. **Dr. V.Genguswamy Naidu**, the president of **Tamilnadu Telugu Federation**, who is instrumental for bringing all the two crores Telugu population of Tamilnadu under one banner to project the image of the Telugu people.

Do you have any suggestions for the TELUGU YOUTH CONFERENCE?

Please contact any of the following
with your suggestions, ideas,
comments or thoughts
as we are planning the next
Youth Conference
in Cincinnati.

Memorial Day Weekend 1994

Naveen Kakarala (214) 780-9574
Sobha Tummala (513) 742-0309
Kesava Rao Yalamanchili (718) 351-6634
Sriharidas Kanuru (205) 383-4332
Sitaramaiah Mannava (513) 777-7007
Nalini K. Doniparthi (210) 614-8033

K.V.Rao

THE STORY OF THE (LEAD) PENCIL

The old familiar (lead) pencil, as we know it today, can write about 45,000 words, can draw a line 35 miles long, and can be sharpened 17 times.

The pencil was invented by Casper Faber in Germany in 1765. But before that.....

Writing ink was in use for several centuries before that. Quills were used as the writing instruments. Romans were the first to find out that lead can be used as markers. Then graphite was discovered in England. Shepherds began using the graphite to brand their sheep. It became very popular and King George II developed a monopoly on that, by 1564 !

In late 18th century, when France went into war with England, Napoleon found his supply of graphite cut off. With research, France could develop a 'lead' made up of inferior graphite, pulverized it, mix with clay, and then firing in a kiln to make it hard.

At about this time, Faber in Germany perfected the process of binding powdered graphite and encasing it in wood. Faber and his wife became the first commercial suppliers of the pencils. Six generations later, Faber's heirs are still in the same business. They are the owners of Eberhard Faber Inc, Wilkes-Barre, PA.

Cedarwood, from trees 25 years or older are the best wood for the encasing of the 'lead'. The amount of clay in the graphite and clay mixture determines how dark the lead appears when written on paper. The more the clay in the mixture, the lighter the pencil mark. The numbers (1,2,2½,3 or 4) imprinted on the pencil indicate the hardness of the lead - the higher the number, the harder the lead, and the lighter the impression will be.

Pencils are made like sandwiches : two identical pieces of cedarwood are taken, a groove is carved in both and then the lead is palced in the groove; and then sealed and painted. Eberhard Faber Inc uses 8 coats of paint, more coats than a standard car ! Hexagonal shape (which prevents the pencil from rolling off) is done before painting.

Erasers are made up of synthetic rubber and pumice. It is the pumice, not the rubber that does the actual erasing ! Eraser tipped pencils are more popular, world wide.

Parliament of World's Religions 1893 Address.

Swami Vivekananda

Three religions now stand in the world which have come down to us from time prehistoric - Hinduism, Zoroastrianism, and Judaism. They have all received tremendous shocks, and all of them prove by their survival their internal strength. But while Judaism failed to absorb Christianity and was driven out of its place of birth by its all-conquering daughter, and a handful of Parsees is all that remains to tell the tale of their grand religion, sect after sect arose in India and seemed to shake the religion of the Vedas to its very foundations, but like the waters of the sea-shore in a tremendous earthquake it receded only for a while, only to return in an all-absorbing flood, a thousand times more vigorous, and when the tumult of the rush was over, these sects were all sucked in, absorbed and assimilated into the immense body of the mother faith.

From the high spiritual flights of the Vedanta philosophy, of which the latest discoveries of science seem like echoes, to the low ideas of idolatry with its multifarious mythology, the agnosticism of the Buddhists and the atheism of the Jains, each and all have a place in the Hindu's religion.

Where then, the question arises, where is the common centre to which all these widely diverging radii converge? Where is the common basis upon which all these seemingly hopeless contradictions rest? And this is the question I shall attempt to answer.

The Hindus have received their religion through revelation, the Vedas. They hold that the Vedas are without beginning and without end. It may sound ludicrous to this audience, how a book can be without beginning or end. But by the Vedas no books are meant. They mean the accumulated treasury of spiritual laws discovered by different persons in different times. Just as the law of gravitation existed before its discovery, and would exist if all humanity forgot it, so is it with the laws that govern the spiritual relations between soul and soul and between individual spirits and the Father of all spirits were there before their discovery, and would remain even if we forgot them.

The discoverers of these laws are called Rishis, and we honour them as perfected beings. I am glad to tell this audience that some of the very greatest of them were women.

Here it may be said that these laws as laws may be without end, but they must have had a beginning. The Vedas teach us that creation is without beginning or end. Science is said to have prove that the sum total of cosmic energy is always the same. Then, if there was a time when nothing existed, where was all this manifested energy? Some say it was in a potential form in God. In that case God is sometimes potential and sometimes kinetic, which would make Him mutable. Everything mutable is a compound, and everything compound must undergo that change which is called destruction. So God would die, which is absurd. Therefore there never was a time when there was no creation.

If I may be allowed to use a simile, creation and creator are two lines, without beginning and without end, running parallel to each other. God is the ever-active providence, by whose power systems after systems are being evolved out of chaos, made to run for a time, and again destroyed. This is what the Brahmin boy repeats every day; "The sun and the moon, the Lord created like the suns and moons of previous cycles" And this agrees with modern science.

Here I stand and if I shut my eyes, and try to conceive my existence, 'I, I, I,' what is the idea before me? The idea of a body. Am I, then, nothing but a combination of material substances? The Vedas declare, 'No.' I am a spirit living in a body. I am not the body. The body will die, but I shall not die. Here am I in this body; it will fall, but I shall go on living. I had also a past. The soul was not created, for creation means a combination, which means a certain future dissolution. If then the soul was created, it dissolution. If then the soul was created, it must die. Some are born happy, enjoy perfect health with beautiful body, mental vigour, and all wants supplied. Others are born miserable some are without hands or feet; others again are idiots, and only drag on a wretched existence. Why,

23
if they are all created, why does a just and merciful God create one happy and another unhappy, why is He so partial? Nor would it mend matters in the least to hold that those who are miserable in this life will be happy in a future one. Why should a man be miserable even here in the reign of a just and merciful God?

In the second place, the idea of a creator God does not explain the anomaly, but simply expresses the cruel fiat of an all-powerful being. There must have been causes, then, before his birth, to make a causes, then, before his birth, to make a man miserable or happy and those were his past actions.

Are not all the tendencies of the mind and the body accounted for by inherited aptitude? Here are two parallel lines of existence - one of the mind, the other of matter. If matter and its transformations answer for all that we have, there is no necessity for supposing the existence of a soul. But it cannot be proved that thought has been evolved out of matter; and if a philosophical monism is inevitable, spiritual monism is certainly logical and no less desirable than a materialistic monism; but neither of these is necessary here.

We cannot deny that bodies acquire certain tendencies from heredity, but those tendencies only mean the physical configuration through which a peculiar mind alone can act in a peculiar way. There are other tendencies peculiar to a soul caused by his past actions. And a soul with a certain tendency would, by the laws of affinity, take birth in a body which is the fittest instrument for the display of that tendency. This is in accord with science, for science wants to explain everything by habit, and habit is got through repetitions. So repetitions are necessary to explain the natural habits of a newborn soul. And since they were not obtained in this present life, they must have come down from past lives.

There is another suggestion. Taking all these for granted, how is it that I do not remember anything of my past life? This can be easily explained. I am now speaking English. It is not my mother tongue; in fact, no words of my mother tongue are now present in my consciousness; but let me try to bring them up, and they rush in. That shows that consciousness is only the surface of the mental ocean, and within its depths are stored up all our experiences. Try and struggle, they would come up, and you would be conscious even of your past life.

This is direct and demonstrative evidence. Verification is the perfect proof of a theory, and there is the challenge thrown to the world by the Rishis. We have discovered the secret by which the very depths of the ocean of memory can be stirred up - try it and you would get a complete reminiscence of your past life.

Do then the Hindu believes that he is a spirit. Him the sword cannot pierce - him the fire cannot burn - him the water cannot melt - him the air cannot dry. The Hindu believes that every soul is a circle whose circumference is nowhere but whose centre is located in the body, and that death means the change of this centre from body to body. Nor is the soul bound by the conditions of matter. In its very essence, it is free, unbounded, holy, pure, and perfect. But somehow or other it finds itself tied down to matter, and thinks of itself as matter.

Why should the free, perfect, and pure being be thus under the thrall of matter, is the next question. How can the perfect soul be deluded into the belief that it is imperfect? We have been told that the Hindus shirk the question and say that no such question can be there. Some thinkers want to answer it by positing one or more quasi-perfect beings, and use big scientific names to fill up the gap. But naming is not explaining. The question remains the same. how can the perfect become the quasi-perfect; how can the pure, the absolute change even a microscopic particle if its nature? But the Hindu is sincere. He does not want to take shelter under sophistry. He is brave enough to face the question in a manly fashion; and his answer is: 'I do not know. I do not know how the perfect being, the soul, came to think of itself as imperfect, as joined to and conditioned by matter.' But the fact is a fact for all that. It is a fact in everybody's consciousness that one think of oneself as the body. The Hindu does not attempt to explain why one thinks one is the body. The answer that it is the will of God is no explanation. This is a nothing more than what the Hindu says, 'I do not know.'

Well, then, the human soul is eternal and immortal, perfect and infinite, and death means only a change of centre from one body to another. The present is determined by our past actions, and the future by the present. The soul will go on evolving up or reverting back here is another question: Is man a tiny boat in a tempest, raised one moment on the foamy crest of a billow and dashed down into a yawning chasm the next, rolling to and fro at the mercy of good and bad actions - a powerless, helpless wreck in an ever-raging, ever-rushing, uncompromising current of cause and effect - a little moth placed under the wheel of causation, which rolls on crushing everything in its way and waits not for the window's tears or the orphan's cry? The heart sinks at the idea, yet this is the law of nature. Is there no hope? Is there no escape? — was the cry that went up from the bottom of the heart of despair. It reached the throne of mercy, and words of hope and consolation came down and inspired a Vedic sage, and he stood up before the world and in trumpet voice proclaimed the glad tidings: 'Hear, ye children of immortal bliss! I have found the reside in higher spheres! I have found the Ancient One who is beyond all darkness, all delusion: knowing Him alone you shall be saved from death over again. "Children of immortal bliss" - what a sweet, what a hopeful name! Allow me to call you, brethren, by that sweet name - heirs of immortal bliss - yea, the Hindu refuses to call you sinners. We are the Children of God, the sharers of immortal bliss, holy and perfect beings. Ye divinities on earth - sinners! It is a sin to call a man so; it is standing libel on human nature. Come up, O lions, and shake off the delusion that you are sheep; you are souls immortal, spirits free, blest and eternal; ye are not matter, ye are not bodies; matter is your servant, not you the servant of matter.

Thus it is that the Vedas proclaim not a dreadful combination of unforgiving laws, not an endless prison of cause and effect, but that at the head of all these laws, in and through every particle of matter and force, stands One, 'by whose command the wind blows, the fire burns, the clouds rain, and death stalks upon the earth'.

And what is His nature?

He is everywhere, the pure and formless One, the Almighty and the All-merciful. 'Thou art our father, Thou art our mother, Thou art our beloved friend. Thou art the source of all strength; give us strength. Thou art He that beareth the burdens of the universe; help me bear the little burden of his life.' Thus sand the Rishis of the Veda. And how to worship Him? Through love. 'He is to be worshipped as the one beloved, dearer than everything in this and the next life.'

This is the doctrine of love declared in the Vedas, and let us see how it is fully developed and taught by Krishna whom the Hindus believe to have been God incarnate on earth.

Get up, and set your shoulder to the Wheel. How long is this life for?

As you have come into this world, leave some mark behind.

Otherwise where is the difference between you and the trees and stones?

— They too come into existence, decay and die.

— Swami Vivekananda

LETTERS

I am writing in response to the letter by B.V.Rao urging that "A Step in the Right Direction" be dissolved. Although I understand his desire for the Telugu community to present a united front, I do not think that eliminating this section of the magazine would united anybody.

As I understand it, this is a forum to voice concerns and to find ways to make our community better. Not only that, but it makes people aware of the different viewpoints held by other people. And as far as I know, none of the articles written have been dangerous or anywhere near it.

24
"Indian Standard Time" is very real problem which, as far as I am concerned, is very embarrassing. I do not enjoy going to a program scheduled to start at five that is delayed until seven, no matter what the reason may be. Many people are under the impression that Indians never start anything on time. I know that my family, at least, is very prompt, and I do not like to be stereotyped that way. Mr. Rao suggested that "this group of students was directly attacking the values of us adults in the community". Do our values include being at least one hour late to start anything? I certainly hope not. Instead of criticizing the student who wrote it, if we took the suggestion, and improved our promptness, that would be one less thing to criticize, wouldn't it? (Yes) If we cannot learn to take criticism and benefit from it (instead of being offended but doing nothing about it), our community will not become very strong or gain a good reputation.

If problems within our society are not brought out into the open, how can we improve? If you do not like a certain article, you can respond on that issue, and try to make the writer see your point of view. Censoring the whole section would do more harm than good. And I think that if an Indian or a non-Indian was to read this section, he would be encouraged that the youth care enough to take an active part in bettering the community.

- Gayatri Yadavalli, Cranbury, NJ

Dear Ms. Vasudha,

I read your article in TFAS Jan issue "GOD" with interest. There are two things I wanted to convey.

- Swami Vivekananda was born Jan. 12, 1863 and took his Mahasamadhi on July 4, 1902. He is really thus a nineteenth century or even early twentieth personality.

- "Serving man" - is said to show us God, perhaps Swami Vivekananda meant the oppressed, hungry and the destitute, i.e. the "Daridranaryana". Very often in our modern society, we see the public service oriented persons lose sight of the latter, and become vain. The ideal, really, is that of selfless service of the poor and destitute. I'm sure this is what you meant.

Anyway, I appreciated reading your nice article and would like to wish you - happy service.

- B.S. Shastri, Edison, NJ

THE FLOOR

*I like to play on the floor 'cause,
It's cold in winter,
And warm in summer,
It's pleasant in fall,
And merry in spring,
Except my mother who yells,
At me whenever she sees
Me on the floor.*

Sagarika Koka
Age 9

రావి శాస్త్ర పై వ్యాసానికి రాజాలక్ష్మీ ఫౌండేషన్ బహుమతి

'రావి శాస్త్ర జీవితం - రచనలు' అనే విషయంపై సుమారు 75-100 పేజీల విమర్శనాత్మక పరిశీలనా వ్యాసానికి రాజాలక్ష్మీ ఫౌండేషన్ నుండి ఒక ప్రత్యేకబహుమతి (రూ. 5,000.00) ఉంటుందని ఫౌండేషన్ అధినేత శ్రీ పి.వి. రమణయ్యరాజు తెలియజేస్తున్నారు.

ఈ వ్యాసాన్ని ఈ పోటీని ఉద్దేశించి తెలుగులో కొత్తగా వ్రాయాలి. ఇంతకుముందు ఏదైనా సాహితీసంఘం గాని, విశ్వవిద్యాలయానికి గాని ప్రచురణకో, పురస్కారానికో, డిగ్రీకోసమో సమర్పించినది అయివుండకూడదు.

'రావిశాస్త్ర జీవితం - రచనలు' (పరిశీలనావ్యాసం) అనే మకుటంతో వ్రాసే ఈ వ్యాసానికి మూడు కాపీలు తీయించి, 'రాజాలక్ష్మీ ఫౌండేషన్, 5, సెకండ్ క్రాస్ స్ట్రీట్, టి.టి.కె. రోడ్డు, మద్రాసు - 600 018' అనే అడ్రసుకు మార్చి 31, 1994 లోగా అందేటట్లు రిజిస్టర్డ్ లేక స్టంప్ కేట్ ఆఫ్ పోస్టింగ్ తో పంపాలి. బహుమతికి ఎంపిక కాని రచనలు త్రిప్పిపంపడానికి స్థాంపులు పంపనవసరం లేదు.

బహుమతి విజేతపేరు 1994 ఆగష్టు 15నాడు పత్రికాముఖంగా ప్రకటించి, బహుమతిని 1994 నవంబరు 19న జరిగే సభలో ప్రదానం చేస్తారు. ఈ విషయంలో ఉత్తరప్రత్యుత్తారాలకు తావు లేదు.

పంశీ వారి ఫిబ్రవరి కార్యక్రమాలు

ఫిబ్రవరి 2, 1994 - సాయంత్రము 7-15 గంటలకు
శ్రీ త్యాగరాయగానసభలో శ్రీమతి ప్రేమా రామమూర్తి సంగీత కచేరీ -
డా. శ్రీరామ్, శారదా శౌరి, డా. కిడాంబి, ప్రభా రఘునాథ్ గారల సహకారంతో...

ఫిబ్రవరి 8, 1994 - సాయంత్రము 7.00 గంటలకు
న్యూ నల్లకుంట రామాలయములో గాయకశిరోమణి శ్రీ కల్లూరి మురళీకృష్ణ సంగీత కచేరీ

ఫిబ్రవరి 19, 1994 - సాయంత్రము 6.30 గంటలకు
శ్రీ త్యాగరాయగానసభలో నెలనెలా నృత్య పథకం క్రింద కుమారి జ్వాలా శ్రీకళ నృత్యకార్యక్రమము

ఫిబ్రవరి 25, 1994 - సాయంత్రము 6.30 గంటలకు
శ్రీ త్యాగరాయగానసభలో నెలనెలా నాటిక పథకం క్రింద సియస్సార్ కళామందిరం ద్వారా అయ్యదేవర పురుషోత్తమరావు గారి బృందం ప్రదర్శన శ్రీనివాసకళ్యాణం నాటిక - తెలుగు కళా సమితి సహకారంతో

విజ్ఞప్తి

జాత్యాహిక నాటకరంగాన్ని పోషించడానికి విశాఖపట్నంలో కళాభారతి వేదికపై ప్రతినెల మొదటి శుక్రవారం ఆంధ్రప్రదేశ్ కళాకారులతో తెలుగు నాటకములు ప్రదర్శించుట జరుగుతున్నది. నాటకాన్ని సామాన్యప్రజల మధ్యకు తీసుకెళ్ళి వారి సద్విమర్శలు - స్పందనలు ఆహ్వానించి, వాటిని విశ్లేషించి ఆయా నాటక సమాజములవారికి వేదికపై విపులీకరించుట మా ప్రత్యేకత.

ఈ మహాయజ్ఞానికి సహృదయులు - దాతలు - అందరూ ప్రోత్సహించాలని మా మనవి. తమ సహాయసహకారాలు - విరాళముల రూపేణా ప్రసాదించమని మేము వేడుకొంటున్నాము. డిమాండు డ్రాఫ్టులు గానీ, చెక్కులుగానీ, శ్రీ యర్రగుంట్ల రఘునాథరావు, అపార్ట్ మెంట్ 8, న్యూ సీ ప్యూ అపార్ట్ మెంట్స్, బీచ్ రోడ్, విశాఖపట్నం, ఆంధ్రప్రదేశ్ కు పంపించండి. (ఇంతవరకూ 15 నాటకములు ప్రదర్శించబడ్డవి.

ఎంతని వేడను!

ప|| ఎంతనివేడను స్వామి వెంకటేశ్వరా
నిన్ను దర్శించుట ఎంతభాగ్యమయ్య
శ్రీదేవితో గూడి లోకాలు మరిచేవు
చల్లని నా స్వామి రావేలరా....!ఎంతని!

చ|| అందాలుచిందే నీ కమలనయనాలు
తెరచి చూడవస్వామి తిమిరాలు తొలగేను
నీ మధురనామాలు పూజించవేళాయె
రావయ్య నా స్వామి అభయమిచ్చనీవు....!ఎంతని!

చ|| భక్తులెల్లరునీకు మొక్కుబడియున్నారు
వడ్డికాసులనొసగి వరమీయవా స్వామి
సప్తగిరులపైన స్థిరముగా వెలసీవి
శంఖచక్రములతో వెంకటేశునిగా....!ఎంతని!

చ|| ఏ తోట చేసిన పుణ్యఫలమోగాని
నిండుగా నీ మెడలో హారమయ్యెను పూలు
నీ పాదపద్మముల పూజించవరమీయ
శితజనవరదా శ్రీ శ్రీనివాసా....!ఎంతని!

- నాగలక్ష్మీ కొంకపాక
Schiller Park, IL

క్రానులో తూగుతున్న శ్యామల్రావుని రేపి, 'ఏరా కుక్క అని వ్రాయమంటే 'కక్క' అని వ్రావావ్' అని నిలవదీశాడు టీవరు. 'మారే కద, సార్, కుక్కకి కొమ్ములుండవన్నారు.'

A Great Christmas Gift

for your Telugu friends and family

MAHABHARATAM

in

Telugu audio cassettes (7 1/2 hours)

including 45min. of

BHAGAVAD GITA

Narrated by Ashalatha and sung by
Vanijayaram, Ramakrishna, Anand and
Muralidhar

*** 1000s sold ***

20 day SATISFACTION GUARANTEE or
your money back.

only \$19.95 plus \$2 s&h
\$5.00 off (the total) for two or more

Send check payable to Srikanth, SKNV Productions,
5699 Kanan Road #132, Agoura Hills, CA 91367.
(818)346-7743

దృశ్యం

పూడిపెద్ది శేషుశర్మ

“ఇదిగో జానకీ, మన శ్రీనివాస్ ఫోన్ మిడున్నాడు. మాట్లాడతావా?” మా శ్రీవారి గావుకేకకి తుళ్లిపడి ఆవకాయను కలుపుతున్నదాన్నట్లా, గరిట పక్కన పెట్టి, సింక్ లో చేతులు కడుక్కుని, తువ్వలుతో తుడుచుకుంటూ, కిచెన్ లోని కార్టెన్ ఫోనెత్తా!

“హలో శ్రీనివాస్, బాబున్నారా! ఎప్పుడొచ్చారా తిరిగి” అన్నా కుతూహలంగా. “నేనొచ్చి అప్పుడే ఒకవారం అయిందండీ. ఇంతకీ మీకు చెప్తామనుకుంటూనే అలా ఆలస్యం అయిపోతోంది. ....నేను పెళ్లి చేసుకొచ్చానండీ” రిసీవర్ లో మాటలు తడుముకుంటున్నట్టుగా వినిపించాయి.

“అదేమిటి పెళ్లిచేసుకొచ్చారా? మరి మాకో కార్డుముక్కుయినా పంపలేదే! మూడు వారాలలో ఇండియాకి వెళ్లడం, పెళ్లిచూపులు, పెళ్లి కుదరడం, పెళ్లయిపోవడం, తిరిగి రావడం అన్నీ ఎలా అయ్యాయి బాబూ” అన్నా ఆశ్చర్యబోతూ!

“అదేనండీ, మా ఆక్కా, అమ్మా చూసి కుదిర్చేరండీ! నే వెళ్లి చూశాను. నాకు ఆ అమ్మాయి, ఆ అమ్మాయికి నేనూ నచ్చేమండీ. వెంటనే పెళ్లి చేసుకున్నాం. తన పేరు మీనా అండీ. నాతోకూడా తీసుకొచ్చేను. మీకు ఖాళీగా ఉన్నప్పుడు మేమిద్దరం వస్తాం” అన్నాడు శ్రీనివాస్.

“గొప్పవారే మీరు శ్రీనివాస్! మాకు మాట మాత్రానికైనా చెప్పకుండా పిల్లనెత్తుకొని పరాయిదేశానికి పరుగెత్తుకొచ్చేశారా! ఆ శంకరూ, క్రిష్ణమూర్తి, పెళ్లయి మూడు సంవత్సరాలైనా, అలి ముఖం ఎలా ఉంటుందో గుర్తుకు తెచ్చుకోలేక పోతున్నారు. అలాంటిది ఆ వీసావాడి కళ్లలో కారంకొట్టి చడి, చప్పుడూ లేకుండా చల్లగా మీ ఆవిణ్ణి ఎత్తుకొని వచ్చేశారా! భలే తెలివైన వారు సుమండీ” అన్నా ఆశ్చర్యంగా.

“అదేనండీ, ఇప్పుడు తీసుకురాకపోతే ఇంకో మూడు నాలుగు సంవత్సరాలు భజన చేయాల్సిందేనని ఇలా చేశానండీ”

“అది సరేగాని, మీ ఆవిడ దేశంకాని ఈ దేశంలో అడ్డెట్టు అవటానికి కొంతకాలం పడుతుంది కదా! మరి జాగ్రత్తగా చూసుకుంటున్నారా, లేక ఆవిడగారి కష్టాలు ఆవిడే పడాల్సిందేనా?” అన్నా ఎగతాళిగా!

“లేదండీ, నా సంగతి మీకు తెలుసా! అయామ్ ఎ పెర్ఫెక్ట్ జంటిల్ మన్” అన్నాడు శ్రీనివాస్ నవ్వుతూ!

“సరేలండి, నాకు గుర్తుందిగా నేను పడ్డపాట్లు. అంత వేగంగా మర్చిపోలేం. ఇంతకీ ఎప్పుడు తీసుకొస్తారు మీ భార్యారత్నాన్ని మాఇంటికి”

“మీదయ, మాప్రాప్తి. మీరెప్పుడంటే అప్పుడే. వచ్చేవారం ఫోను చేస్తా! మీకు ఖాళీగా ఉంటే కాన్సేపు వస్తాం.”

“సరే ఉంటామరి, మీసతీమణిని అడిగానని చెప్పండి” అంటూ ఫోన్ పెట్టేశా.

ఇంతట్లో మాపుత్రరత్నం ఆనంద్, బయట ఆడుతూ, బురదలో పడ్డట్టున్నాడు, ఒళ్లంతా మట్టి అంటించుకొచ్చాడు లోపలికి.

“అదేమిటా ఆ అవతారం, పో వెధవా, బయటికి ఫో, ఆ జోళ్లతో లోపలికి రాకు” అని వాడిని అవతలికి నెట్టి, వాడి జోళ్లు, బట్టలూ విప్పేసి, లోపలికి లాక్కెళ్లి షవర్ లోకి తోశా. వాడికి ఉతికిన బట్టలూ, తువ్వలూ చేతికి అందేటట్లు పెట్టి, తిరిగి వంటింట్లో ఆవకాయ కలపడం మొదలెట్టా! ఇంకా అక్టోబరు నెల ప్రారంభమయి, ఒక వారమన్నా కాకపోయినా, గత రెండు

రోజులనుంచీ విపరీతంగా చలిగా ఉంది. రెండునెలల క్రితం పెట్టిన ఆవకాయ నూనె చాలక, పైనంతా పొడిగాఅయిపోయి, ఎండావకాయలా తయారయింది. మొన్ననే ఫార్మర్లు మార్కెట్టులో చవగ్గా ఉన్నాయని ఓ ఐదు పౌన్ల నిమ్మకాయలు తెచ్చి ఊరవేశా! వెధవదీ, ఈ దేశం వచ్చి పన్నెండేళ్లయినా కూడా ఇంకా జిహ్వా చావలేదు. పులుపూ కారం తగిలితే గాని, తిండి గొంతు దిగదు! ఇంకొంచెం నూనెపోసి ఆవకాయ కలుపుతూండగా, పన్నెండేళ్లక్రితం ఫ్లెయిన్ దిగి న్యూయార్క్ ఎయిర్పోర్టులో కాలెట్టిన సంఘటన గుర్తుకొచ్చింది.

* * * * *

సరిగ్గా పథ్నాలుగేళ్లక్రితం, ఆంధ్రాయూనివర్సిటీలో ఇంగ్లీష్ లిటరేచర్ లో ఎం.ఎ చేస్తున్నా! చదువులో బాగా ఎక్వాన్ డ్స్ గా ఉన్నా, పాత చింతకాయ పచ్చడిలాంటి పాతకాలపు భావాలు నావి. గట్టిగా పడకలాగా జడా, పెద్ద అంచు చీరలూ, మోచేతి వరకూ ఉండే రవికా, కుడివైపు ముక్కుకి ముక్కుపుడక, రాళ్లదుద్దులూ, నయాపైసా అంత కుంకుమ బొట్టు, పెట్టుకొని, కాలేజీకి వెళితే నన్ను ఎవరూ వింతగా చూడంగాని, ఎగతాళిగా మాట్లాడడంగాని నాకు గుర్తులేదు. మరీ నాలాగ కాకపోయినా అమ్మాయిలందరూ, చీరల్లోనే కాలేజీకి వచ్చేవారు. ఎక్కడికైనా వెడితే, అమ్మాయిలు మట్టుకు గుంపుగా వేళ్లే వాళ్లం. ఎంతఫార్వర్డ్ గా ఉన్నా, అబ్బాయిలతో సినిమాకు పోవడం, ట్రిప్ కి పోవడం, మాకు తెలీదు. అనుకోకుండా నా పెళ్లి అమెరికాలో చదువుతున్న శ్రీరామ్ తో అయిపోయింది. అదేదో కలలాగా మాయంటికి రావడం, పెళ్లిచూపులూ, తరవాత కట్నకానుకలతో, లాంఛనాలతో సహా పెళ్లి అయిపోవడం, అంతా క్షణాలమీద జరిగి పోయింది. “ఆధునిక ప్రపంచంలో స్త్రీ పాత్ర” అనే విషయం మీద థీసిస్ రాస్తున్నా కూడా, నాకు, అమ్మా, నాన్నా, కట్నాలు, లాంఛనాలగురించి మాట్లాడుతున్నప్పుడు, అదొక తప్పులాగా అనిపించలేదు. అమ్మా నాన్నా బామ్మా అన్నలనీడలలో పెరిగిన నాకు నే చదివే చదువూ, నేను నివసించే వాస్తవికప్రపంచం, సమాంతరరేఖల్లా, ఎక్కడా కలవకుండా సాగిపోతున్నాయన్న దృష్టేలేదు. కాలేజీకి పోవడం, చదువుకోవడం, అమ్మతోపాటు పూజలు చెయ్యడం, బామ్మతోపాటు భజనలకు పోవడం, అందరి ఆడపిల్లల్లా, భవిష్యత్తు గురించి కలలు కనడం తప్పితే, మన భవిష్యత్తు మనకు ఎవరో అందించే కలశం కాకూడదని, దానిని మనం స్వంతంగా తయారు చేసుకొని, అందులో పోసేది పాలో, నీళ్లో, అమ్మతమో మనమే చూసుకోవాలన్న ఇంగిత జ్ఞానం ఉండేది కాదు. అలాంటి స్థితిలోనే మద్రాసులో విమానం ఎక్కా! “జానకీ, నీ పెళ్లికి మీ ఆయన కొన్న నెమలి కంఠం రంగు పట్టు చీర కట్టవే తల్లీ, -అమ్మో, నేనంటే మా ఆవిడకి ఎంత అభిమానమో - అని మీ ఆయన మురిసి పోతాడు” అని బామ్మ అంటే, నిజమే కాబోలు అని, బారెడు జరీ ఉన్న పెద్ద పట్టుచీర కట్టి, రవ్వదుద్దులూ, నల్లపూసలూ, చేతినిండా గాజులూ, తలనిండా మల్లుపూలతో విమానం ఎక్కా!

ఊహలోనైనా ఎరగని విమానప్రయాణం నాకు ప్రాణాంతకం అయింది. లండనులో దిగేసరికి, నాచీరంతా నలిగి పోయి, ఘోరాతిఘోరంగా తయారయింది. మల్లెపూలు కాస్తావాడిపోయి జడంతా చిక్కుబడిపోయింది. ఎక్కడ తలదువ్వుకుంటే, ఎవరు దెబ్బలాడతారేమోనని, భయంగా న్యూయార్క్ ఎయిర్పోర్టులో దిగా! మా ఆయనగారికి ఏవేవి తీసుకెళ్లాలన్న ఆలోచనతప్పితే, ఈ జనవరిలో న్యూయార్క్ లో విపరీతంగా చలిగా ఉంటుందనీ, ఓ స్వెటర్ లూ, మఫ్లర్ లూ ఒంటికి చుట్టుకోవాలనే ఆలోచనైనా

లేదునాకు. మెల్లిగా ఎలాగో కష్టమై క్లియర్ చేసుకోని, ఆ చలిలోనే, చికాగోకి పోయే విమానం ఎలా ఎక్కాలా అని ఆలోచిస్తూ బయట నుంచున్నా! ఎవరిని ఏమడిగినా, వారు చెప్పే సమాధానం ఇంగ్లీషులోనే అయినా, నాకు రవ్వంతకూడా అర్థంకావటలేదు. ఎందుకూ, నా యింగ్లీషు లిటరేచరు చెత్తబుట్టలో పారెయ్యడానికి తప్పితే, అని నన్ను నేనే తిట్టుకున్నా! ఇంతలో మా ఆయన ఫ్రెండ్ ప్రసాద్ వచ్చి, నన్ను చికాగోకి వెళ్లే విమానం ఎక్కించాడు. అమ్మయ్య ఒకగండం గడచింది అనుకుంటూ, విమానంలో కూర్చున్నా! విమానం చికాగో చేరే సరికి, రాత్రి పడకొండు గంటలయింది. శుభ్రంగా భోజనంచేసి రెండు రోజులయింది. దానికితోడు విమానంలో కడుపుతిప్పడంతో, కటిక మంచిసిరు కూడాతాగలేదు. మెల్లిగా యింటికిచేరి, ఈ రాత్రికి పడుక్కుంటే రేపటికి మామూలు మనిషినవుతాను, అనుకున్నా. విమానం దిగగానే మా ఆయన కనిపించేసరికి, బాపురుమని ఏడవాలనిపించింది. పరుగెత్తి పాలుత్రాగే బదులు నిలబడి నీళ్లు తాగమనేది మా బామ్మ. హాయిగా ఇండియాలో ఉండకుండా, ఇంతదూరం వచ్చి, ఏంబాచుకుంటామబ్బా ఇక్కడ అనిపించింది.

“ఏంజానకీ, బాగున్నావా? ఇదేబిటి, మరీ వెర్రిదానిలా ఓ సెస్టర్లైనా వేసుకోకుండా ప్రయాణం చేశావా?” అంటూ తెల్లబోయారు మావారు. తిరిగి సమాధానం ఇచ్చేందుకు కూడా ఓపికలేని నేను, “అబ్బా, ఎలాగో ఇంటికి చేరుద్దరు బాబూ” అంటూ కాళ్ళిడుచుకొని వెళ్లి కారులో కూర్చున్నా. అకుచెప్పులు వేసుకోవడం మూలాన పాదాలు కొంకర్లు పోయాయి. చేతులు, చెవులూ, ముక్కు మంచుముక్కుల్లా అయిపోయి మండడం మొదలెట్టాయి.

ఎపార్టుమెంట్ చేరి, స్నానంచేసి, జడదువ్వకొని, చీరమార్చుకొని తయారయ్యేసరికి దాదాపు ఒంటిగంట అయింది. బాగా అలసిపోయినట్టున్నారు, మావారు నేను బాత్ రూమ్ లోంచి బయటకొచ్చేసరికి, ఆనందంగా నిద్రపోతున్నారు. నాకుమాత్రం ఎంతగింజుకున్నా కంటిమీదకి కునుకైనా రాలేదు. ఎలాగోలాగ కాసేపు అటూ ఇటూ తిరిగి సోఫామీద నడుంవాలా! నేనెక్కడ కష్టపడిపోతానేమోనని, ఒక వారంరోజులు మాత్రం, మా ఆయన, నన్ను వంటచేయనివ్వకుండా, ఏ పీచాకో, మెక్సికన్ రెస్టారెంట్ లో తీసుకు పోయేవారు. కాని ఏంతిన్నా ఒకటే వాంతులు వికారం. దానికి తోడూ ఇక్కడ పరికరాలూ పరిసరాలు అలవాటులేక ఎప్పుడు ఇంటికి పరిగెత్తుకు పోదామా అనిపించేది. చదువుకున్న నేనే ఇలా ఉంటే, ఏ చదువూలేని పల్లెటూరి బైతయితే ఇక్కడ ఎలా నెగ్గుకొస్తుందబ్బా అనుకొనేదాన్ని.

నే వచ్చిన ఓ వారానికి, డాక్టర్ రమణమూర్తిగారు వాళ్ళింటికి భోజనానికి పిలిచారు. చక్కగా, కారంగా, ఉప్పగా, పుల్లగా చింతకాయ పచ్చడి, ముక్కలపులుసు, గడ్డపెరుగూ, ఆవకాయ చూసేసరికి, నాకు పోయిన ప్రాణంలేచొచ్చినట్లయింది. దాదాపు పదిరోజుల తరువాత కడుపునిండా తినడం మొదటి సారది. మూర్తిగారి భార్య లలిత, నాపాట్లు గ్రహించి, ఓ సీసా నిండా నిమ్మకాయ, ఆవకాయ ఓ డబ్బాడు, కారపొవ్డి, చింతకాయపచ్చడి, ఓగిన్నెడు పెరుగూ ఇచ్చి మరీ పంపించారు. కనీసం మొహమాటానికయినా వద్దనకుండా ఆనందంగా అవి తీసుకొని బయలుదేరా! మెల్లిగా డ్రైవింగు నేర్చుకొని, ఇక్కడ రోటీన్ కి అలవాటు పడేసరికి, ఐదుసంవత్సరాలు పట్టింది. “మమ్మీ కమ్ హియర్” అన్న మావాడి అరుపుకి నా ఆలోచనలకి స్వస్తిచెప్పి బాత్ రూమ్ లోకి మారా!

“ఇదిగో మిమ్మల్నే, ఇలారండి. వాళ్ళొచ్చే లోపలే ఆ పెద్దజాడీలో ఆవకాయ, ఆ ఎర్రమూత జాడీలో నిమ్మకాయ, అ నీలండబ్బాలో కారపొవ్డి, దానిపక్కనే టప్పర్ వేర్ దాక్లో తొక్కుడుపచ్చడుంది. అవన్నీ ఈ చిన్నసీసాల్లో సద్దండిబాబూ! రెప్రిజరేటర్ లో ఆ చిన్న కార్నింగ్ వేర్ డిష్ లో పెరుగుంది. అవన్నీ శుభ్రంగా ఒక బాగ్ లో పెడతారా! వెళ్లేటప్పుడు శ్రీనివాస్ కిస్తాను” అని మా ఆయన్ని అదమాయించి మొహం కడుక్కుందామని బాత్ రూమ్ లోకి దారితిశా!

ఆరోజు ఆదివారం. శ్రీనివాస్ కి, మీనా కి వీలుకుదిరి వస్తామంటే, భోజనానికి రమ్మన్నా! కమ్మగా నెయ్యివేసి పాటోళి, మజ్జిగపులుసు, కాకరకాయ వేపుడు, కొబ్బరికాయ పచ్చడి చేశా! అన్ని టేబిల్ మీద సర్దేసి, నేను తయారవుతుండగా బెల్ ప్రాగింది.

“వస్తున్నా” అంటూ మా ఆయన తలుపుతీయడానికి వెళ్లారు. గబగబా జత్తు సర్దకొని, బొట్టుపెట్టుకొని, వాళ్ళని పలకరిద్దామని బయటకొచ్చా!

“జానకిగారూ! దిసీజ్ మై వైఫ్, మీనా” అంటూ శ్రీనివాస్ ఆ అమ్మాయిని నాకు పరిచయం చేశాడు. తెల్లగా, నాజ్ గా, భుజాలవరకూ, రింగులు రింగులుగా వేల్లాడుతున్న జత్తూ, తలకి వింటరీకేప్, చేతికి గ్లవ్స్, కాళ్ళకి వింటర్ బూట్స్ తో ఈ దేశంలో పుట్టపెరిగిన అమ్మాయిలా ఉంది.

“అంటీ, ఇది మీకు” అంటూ ఓ రెండు నీట్ గా ఉన్న డిజైన్ నాకు అందించింది. నాకూ, ఆ అమ్మాయికి 10 - 12 సంవత్సరాల వ్యత్యాసం ఉంటుందేమో! అయినా నన్ను చనువుగా చొరవ తీసుకొని “అంటీ” అని పిలుస్తోందే అని మనసులో అనుకున్నా!

“ఇదేమిటి! మీకు ఈ దేశం వచ్చి ఇంకా నెలయినా కాలేదు, ఇవన్నీ ఏమిటి” అన్నా!

“ఏలేదు అంటీ, శ్రీనూకి ఇష్టమని పులావ్, బనానా కేక్ చేశాను. మీక్కూడా కొంచెం పట్టుకొచ్చానంతే” అంటూ నవ్వుతూ లోపలికి వచ్చి, కోటుతేసి, క్లోజింగ్ లో హేంగర్ కి తగిలించింది మీనా! ముదురు నీలరంగు, ఖరీదైన పంజాబీ డ్రెస్, మెళ్లో డ్రైమండ్ పెండెంట్ తో ఉన్న సన్నటి గిలుసు, చెవులకి డ్రైమండ్ లోలక్కులు --- సినిమా స్టారిలా మెరిసి పోతోంది ఆ పిల్ల!

“శ్రీనివాస్, వాట్ కెన్ ఐ గివ్ యూ టు డ్రీక్” అంటూ మా ఆయన ఓ కోక్ బాటిల్, స్ప్రియిట్ బాటిల్, క్లబ్ సోడా బయటికి తీశారు.

“నేను కోక్ తీసుకుంటా” అన్నాడు శ్రీనివాస్.

“అంకుల్ నాకు క్లబ్ సోడా యివ్వండి. నాకు కేఫిన్ అంత పడదు” అంది మీనా నవ్వుతూ!

“ఇవిగో, మా ఆవిడ, మంచి మిరపకాయ బజ్జీలు, ఉల్లి పకోడీలు చేసింది. రుచి చూడండి” అంటూ పకోడీల ప్లేట్ మీనాకి అందిచ్చారు శ్రీవారు.

“అంకుల్, నాకు కారం అంతపడదంకుల్! సాధారణంగా నేను స్ప్రియిస్ ఫుడ్స్ ఎవోయిడ్ చేస్తాను, ఎక్సెప్ట్ పీచా, అండ్ మెక్సికన్ ఫుడ్. పీచా ఈజ్ మై ఫేవరైట్” అంటూ ఆనందంగా చక్రాలా కళ్లు తిప్పింది మీనా!

“ఒక్క పది పన్నెండేళ్లలో ఈ యువతరంలో ఎంతమార్పొచ్చిందీ” అనుకుంటూ నీట్ గా మా ఆయన పేక్ చేసిన ఆవకాయల పేకెట్ వైపు చూశా! “కాలం మారిందోయ్, ఇది ఈ లోకం తీరు” అంటూ అవి నన్ను వెక్కిరిస్తున్నట్టుగా అనిపించింది నాకు. “నా ఆలోచనలకి ఈ యువతరం దృక్పథానికి ఎంతతేడాయో” అనుకుంటూ, “భోజనానికి పదండి” అన్నాను.

సదానందం

- టి.ఎస్.ఎ. కృష్ణమూర్తి

సదానందం అంటే నాకెప్పుడూ సదభిప్రాయం లేదు. పైగా కొద్దో గొప్పో ద్వేషభావం కూడా వుండేది. అలాగని అకారణ ద్వేషం మాత్రం కాదు... ఎందుకంటే నా వైపు నుండి ఏవో కారణాలు లేకపోలేదు.

నేను ఎంతగానో ప్రేమించిన పరిమళను అతడు పెళ్ళి చేసుకోవడం, అతడు నాకన్నా అందగాడూ, ఐశ్వర్యవంతుడూ కావడం, నాకు ఉద్యోగం రాక మునుపే అతడు సర్వీస్ కమిషన్ లో సెలక్షయి గెజిటెడ్ ఉద్యోగం సంపాదించుకుని వుండడం.... ఇలాంటివన్నీ అతడిమీద నాకు ద్వేషభావం కలగడాన్ని కారణాలనుకున్నా సదభిప్రాయం లేక పోవడానికి మాత్రం కారణం ఏమిటో నాకే తెలియదు నిజానికి.

దాదాపు ముప్పయి సంవత్సరాల క్రితం పరిమళను ప్రాణాధికంగా ప్రేమించేసి నా ప్రేమనంతా వ్యక్తపరుస్తూ ఉత్తరం వ్రాసి నూతన సంవత్సరపు శుభాకాంక్షలతో పాటు ఆమెకు అందించిన తరువాత.... మూడు రోజులపాటు వణికించే చలిలో విరహాగ్నితో కాగిపోతూ నిద్ర లేని రాత్రులనూ, చిరువెచ్చటి నీరెండలో తీయని తలపులతో, కలలతో పులకించిపోతూ పగళ్ళనూ గడిపిన తరువాత... ఆమె అందించిన జవాబును పదే పదే కళ్ళకద్దుకుని పెదవులతో స్వర్ణించి వణకుతున్న చేతులతో విప్పాను.

“రాజారావుగారికి

మీరు అందించిన ఉత్తరం చదివి నేను ఎంత బాధనూ మానసిక క్షేమాన్ని అనుభవించానో వర్ణించలేను.

నేను మీకేసి ఆత్మీయంగా చూడడం, నవ్వుడం వెనుక మీరు ఊహించుకున్న కారణాలేవీ లేవు. అసలు మీరింత రాంగ్ డైరెక్షన్ లో ఆలోచిస్తారని నేను కలలో కూడా అనుకోలేదు.

సరిగ్గా ఎనిమిది సంవత్సరాల క్రితం చనిపోయిన మా పవన్ అన్నయ్య పోలికలు మీలో చాలా ఎక్కువగా వుండడం వల్ల అసంకల్పితంగానే నేను అంత ఆర్తిగా మీ వైపు చూస్తూ వచ్చాను. ఈ ఉత్తరంతోపాటు అన్నయ్య ఫోటోగ్రాఫ్ ఒకటి జతపరుస్తున్నాను. ఒక్కసారి ఆ ఫోటోను పరికించండి... నా భావాలేమిటో మీకు పూర్తిగా అర్థం అవుతాయి.

ఇకపోతే నా వివాహం అమ్మ తమ్ముడైన సదానందం మామయ్యగారితో కొన్ని సంవత్సరాల క్రితమే నిశ్చయంపబడిపోయింది.

మిమ్మల్ని నొప్పిస్తున్నందుకు క్షమాపణలతో!

ఒకపోదరి, పరిమళ ”

నేను తేరుకోవడానికి చాలా రోజులే పట్టింది. తరువాత క్యూరియా సిటీ కొద్ది ఎంక్వయరీ చేసి సదానందం ఎవరో కనుక్కుని అతన్ని చూశాను. నాకన్నా నాలుగైదు సంవత్సరాలు పెద్దవాడైనా అందంగా ఆకర్షణీయంగా వుండి మంచి ఉద్యోగం వున్న అతన్ని చూడగానే రోజూసూయలు తన్నుకు వచ్చాయి. నాలో అసంకల్పిత ప్రతికార చర్యలా.

వారికి వివాహం జరిగిపోవడం సదానందానికి దూర ప్రాంతానికి బదిలీ అయి వారు వెళ్ళిపోవడం జరిగాక “అవుటాఫ్ సైట్.. అవుటాఫ్ మైండ్” అన్నట్లుగా ఆమెను మరచిపోతూ వచ్చి, నన్ను ప్రేమిస్తున్న మృదులను పెళ్ళి చేసుకునేశాను.

ఇదంతా జరిగి పాతికేళ్ళకు పైగా గడిచిపోయాక .... నేను కర్నూలులో పని చేస్తోండగా మా బ్రాంచి ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టరుగా సదానందం రావడంతో ఎవ్వడో, ఎక్కడో, ఎలాగో తెగిపోయిన బంధం మళ్ళీ మరో రకంగా కలియడానికి అవకాశం కలిగింది.

ఓ వెడ్డింగ్ అకేషన్ లో పరిచయం అయిన పరిమళ, మృదులలు మంచి స్నేహితురాళ్ళుగా మారడంతో మా కుటుంబాల మధ్య రాకపోకలు జరుగుతూ వచ్చాయి.

మా అబ్బాయి తేజస్వీ పరిమళ కుమార్తె కేదారిని ప్రేమించడంతో చరిత్ర పునరావృత్తం అయింది.

ఉద్యోగంలోనే కాదు ఆర్థిక పరమైన స్థితిగతుల్లో కూడా ఎంతో ఎత్తున వున్న వారితో వియ్యం సాధ్యం కాదంటూ మావాణ్ణి కేకలేశాను నేను. కానీ పరిమళ చొరవతో సదానందం అంగీకరించడంతో కేదారి కోడలిగా మా ఇంటి అడుగు పెట్టింది.

తరువాత మరో ఆరేళ్లయినా గడువక మునుపే వారి అబ్బాయి శశాంక మా అమ్మాయి సుమతి ఒకర్నొకరు ఇష్టపడడంతో త్వరలోనే మరో శుభకార్యం జరిపించక తప్పలేదు. కానీ నాకు బ్రాన్స్ ఫర్ రావడంతో మా రెండు కుటుంబాలూ బాగా దూరం కాక తప్పలేదు.

ఇంత సుద్ధీరమైన చరిత్ర తరువాత కూడా నాకు సదానందం మీద సదభిప్రాయమూ, ప్రేమాభిమానమూ పెంపొందలేదు.

నాకు బట్టతల ఏర్పడిపోతున్నా కూడా అతని జుత్తు రాలకపోవడం, చెప్పుల్ని వద్ద మాత్రమే నెరవడం, ఇంత వయసు వచ్చినా సూటు వేసిన రోజు తను పెళ్ళి కొడుకులా కన్పించడం నాకెందుకో అయిష్టాన్నే కలిగించేవి.

సదాశివం, పరిమళలు సరదాగా, హుషారుగా నవ్వుతూ, త్రుళ్ళుతూ, బాగా అనందంగా కన్పించగా నేనేనాడూ చూడలేదు.

రక్త సంబంధీకులైన ఆ భార్యభర్తల మధ్య పెద్దగా ప్రేమాభిమానాలు వుండవనీ, పరిమళను అతడు పిచ్చి పిచ్చిగా ఏనాడూ ప్రేమించి వుండడనీ, ప్రేమించ లేడనీ, ప్రేమించబోడనీ నా నమ్మకం.

ప్రేమించడం నాకు చేతనయినంత బాగా మరెవరికీ చేతకాదని నా ప్రగాఢ విశ్వాసం

xxxx

ఎంతో శ్రమపడి మా అబ్బాయికి, తను వాలంటరీ రిటైర్మెంటు వుచ్చుకుని మా అల్లుడికి ఉద్యోగాలు ఇప్పించి వేశాడు సదానందం. తరువాత ఆరు నెలలైనా గడువలేదు....

“మదర్ నోమోర్... హార్ట్ అటాక్... స్ట్రోక్ బైకార్” అల్లుడు శశాంక ఇచ్చిన టెలిగ్రాం నా చేతుల మధ్య నలిగిపోయింది.

గుండెలవిసిలా రోదిస్తున్న కేదారిని అక్కన చేర్చుకుని నేనూ, నా శ్రీమతి, తేజస్వీ పది గంటలు ప్రయాణం చేసి పరిమళను చేరాము. పడుకుని ప్రశాంతంగా నిద్రిస్తున్న దానిలా వుంది పరిమళ.

మీరా రాక కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాడు సదానందం.

“పిల్లలందరి బాధ్యతా ఇకపై మీదే బాధగారూ!” అన్నాడు నా చేతులు పట్టుకుని కళ్ళనీళ్ళతో.... ఏం చెప్పగలను....? నిజానికి నేనే

నాకు బట్టతల ఏర్పడిపోతున్నాకూడా అతని జుత్తు రాలకపోవడం, ఇంత వయసు వచ్చినా సూటు వేసినప్పడే పెళ్ళి కొడుకులా కనిపించడం నాకు అయిష్టాన్నే కలిగించేవి. సదాశివం, పరిమళలు సరదాగా హుషారుగా నవ్వుతూ త్రుళ్ళుతూ అనందంగా కన్పించగా నేనేనాడూ చూడలేదు. రక్తసంబంధీకులైన ఆ భార్యభర్తల మధ్య పెద్దగా ప్రేమాభిమానాలుండవనీ, పరిమళను అతడు పిచ్చిగా ఏనాడూ ప్రేమించి వుండడనీ నా నమ్మకం.

ఓదార్పు కోరుకుంటున్నాను!

ఏర్పాట్లు జరిగిపోతుండగా హఠాత్తుగా గుండె నొప్పితో కుప్పకూలి పోయాడు సదానందం.

మేం వచ్చిన కార్లోనే హాస్టల్‌కు తీసుకు పోతోండగా దార్లో ఓసారి తెలివి వచ్చింది అతనికి “ఎందుకు హాస్టల్‌కు వెళ్ళడం... పరిమళ లేని లోకంలో నేనెక్కడుంటాను...?” అంటూ తలవాలేశాడు మళ్ళీ.

పరిమళ ప్రాణం పోయిన అస్తిత్విలోనే సదానందం కూడా అంతిమ శ్వాస వదిలాడు. రెండు గంటల తరువాత

“డెత్ క్లోసెస్ ఆల్!” అన్నాడో అంగ్లకవి....

పది రోజులు గడచిపోయాయి.

బాధ్యతలు మనుషులను విషాద రేఖల మధ్యనుండి కొద్ది కొద్దిగా వెలుపలికి లాగ గలుగుతాయి.

డెత్ సర్టిఫికేట్స్ కోసం కార్పొరేషన్ ఆఫీసుకు వెళ్ళాను. హాస్టల్ నుండి డెత్ రిపోర్టు అందలేదని తెలియడంతో అట్నంచు అటే హాస్టల్ కు వెళ్ళాను.

“వెరీ సారి సర్... ఆపరేషన్ కేసులు ఎక్కువగా రావడం వల్ల బిజీలో వుండిపోవడం వల్ల డెత్ రిపోర్టు, పంపడం కాస్త ఆలస్యం అయింది.. ఈ రోజు పంపేస్తాను!” అన్నాడు డాక్టర్ ధనుంజయ.

“నాకు ఇవ్వండి.. నేనే కార్పొరేషన్ ఆఫీసుకు తీసుకు వెళ్ళి రిజిస్టర్ చేయించుకుంటాను. నాకు సర్టిఫికేట్స్ అవసరంగా కావాలి!” అన్నాను.

“ఓ.కే! ఓన్ మినిట్!” అంటూ డెత్ రిపోర్ట్ స్వాగ్డ్ అందుకుని అయిదు నిమిషాలలో పరిమళ, సదానందాల డెత్ రిపోర్టు చక్కచక్కా తయారుచేసి ఇచ్చేశాడు డాక్టరు ధనుంజయ తమ రికార్డు వెరిఫై చేసుకుంటూ.

హాస్టల్ నుండి వెలుపలికి వచ్చే ముందు డాక్టరు ఇచ్చిన రిపోర్టు రెండూ ఓ పర్యాయం పరిశీలించాను.

పరిమళ డెత్ రిపోర్టులోని కాజ్ ఆఫ్ డెత్ కాలంలో “కార్డియో రెస్పరేటరీ ఫెయిల్యూర్” అని వ్రాయబడి ఉంది.

సదానందం డెత్ రిపోర్టులోని కాజ్ ఆఫ్ డెత్ కాలంలో “కార్డియో రెస్పరేటరీ అరెస్ట్” అని వ్రాయబడి వుంది.

అవ్వడు తన్నుకు వచ్చింది దుఃఖం ఎడతెరిపి లేకుండా ... నా హృదయాంతరాంతరాలలోంచీ! నా కళ్ళ నుండి కృష్ణా, గోదావరులే కాల్యలు కట్టాయి!!

సదానందంతో వియ్యమందడం ద్వారా అతని ఇంటి తలుపు తట్టగ లిగానే కానీ అతని గుండె తలుపులు తట్టలేకపోయాను నేను.

సదానందం పరిమళను ఎంతగా ప్రేమించాడో అర్థం అయింది నాకు. “అందులో సగభాగమైనా నేను గతంలో పరిమళను ప్రేమించానా? కనీసం అందులో సగంలో సగభాగమైనా నా శ్రీమతిని ప్రేమించగ లిగానా? ప్రేమించగలనా?” అని అలోచిస్తూ కార్పొరేషన్ ఆఫీసుకేసి కదిలాను.

ఓ పూర్ణమ్మ, వట్నంలోని నగలదుకాణంలోకి దూసుకొచ్చి, ‘శంకరాభరణం వుందా?’ అని అడిగింది.

‘అయ్యో రామ! అది ఆభరణం కాదమ్మా - గొప్ప కూఖండం. అదొక సంగీత రాగం, తెలుసా?’ అన్నాడు షావతను పెద్ద అరిందాలా.

‘సంగీతం సంగతి నాకూ తెల్సు లేవయ్యా! ఇంతకీ నేనడిగింది శంకరాభరణం సినిమాలో మంజుభాగ్యిని పెట్టుకొన్న నగ వుందా అని!’

Individual Asset Planning Corporation Registered Investment Advisors 103 Carnegie Center, Suite 100 Princeton, NJ 08540

మీ భవిష్యత్తుకు పునాదికోసం
మీ పొదుపు పథక రూపకల్పనకోసం
మీ పెట్టుబడులపై పెంపుదలకోసం
మీ రాబడుల అభివృద్ధికోసం
ఉచిత సలహాలు

రామ్ కొల్లూరి, సి.ఎఫ్.పి

“మీ ఆర్థిక క్షేమమే మా ఆకాంక్ష ”

1-800 637-9955

A Message From The Bank Non-Resident Indians Like To Call Their Own....

'Non-Resident (Non-Repartriable)' (NRNR) Deposit Scheme.

Our interest rates on NRNR Fixed deposits (w.e.f 4th February, 1993)

6 Months to less than 1 year	-	17% p.a.
1 Year and above but upto maximum of 3 years	-	18% p.a.

- * Deposits maintained in Indian Rupees.
- * Deposits accepted at any of our branches in India.
- * Interest paid monthly (discounted), quarterly or reinvested for better yield on quarterly basis.
- * Contracted rate of interest continues even after depositor becomes resident, till maturity of the deposit.

- * Exemption from Gift Tax for one time gifting to NRIs.
- * Can also be gifted to close relatives or any charitable trust in India.
- * Free from Indian Income Tax.

बैंक ऑफ़ इंडिया

(भारत सरकार का उपक्रम)

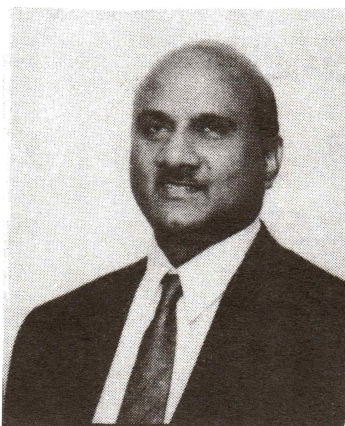
Bank of India

(Government of India Undertaking)

HEAD OFFICE: Express Towers, Nariman Point, Bombay 400021, India
NEW YORK BRANCH: 277 Park Avenue, New York, NY 10172 • (212) 753-6100
SAN FRANCISCO AGENCY: 555 California Street, Suite #4444, San Francisco, CA 94104 • (415) 956-6326
WEST INDIES BRANCH: P.O. Box 694, Grand Cayman, Cayman Islands, West Indies
FOR FDIC INSURED LOCAL DEPOSITS & NON-RESIDENT INDIAN DEPOSITS
PLEASE CALL OUR TOLL-FREE NO: 1-800-232-2828

INVESTMENT SERVICES

DISCOUNT COMMISSIONS ON STOCKS AND BONDS

VAIKUNTA MURTY GULIVINDALA
VICE PRESIDENT
WESTMINSTER SECURITIES CORPORATION
MEMBER
NEW YORK STOCK EXCHANGE, INC. & SIPC
19 Rector Street 11th floor
New York, NY 10006
1(800) 553-6428
1(212) 480-2503
Fax: (212) 480-2549

SERVICES INCLUDE:

- * Stocks and Bonds
- * Bonds for Children
- * Mutual Funds
- * Treasuries and Tax Exempt Bonds
- * IRA and Pension Plans
- * Portfolio Management

- * Accounts insured up to 10 million dollars.
- * Commissions less than Schwab and Fidelity.
- * The growth of your money is our primary interest.
- * Clearing agent: Pershing/DLJ Securities

నాన్నా! నాకు సెలవు లేదు. ఇవాళ సాయంత్రానికి రిజర్వేషన్ చేయించుకున్నాం వెళ్ళక తప్పదు. నిరంజన్ మాటలకు ఉలిక్కిపడి చూశారు నారాయణరావుగారు. ఆయన గొంతు తడారిపోయినట్లయ్యింది. బాబూ మీ అమ్మ ఇంకా ఎంత కాలం బతకదు. ఏదో ఒకసెలవు పెట్టి ఉండు. నువ్వు రొనంత వరకు నీకోసం ఎంత కలవరించిందో నీకు తెలియదురా. కనీసం ఇంకోనాలుగు రోజులైనా ఉండు.... మంచానికి అంటుకుపోయి పడుకున్న భార్య వైపాకసారి చూసి కొడుకును బతిమాలుతూ అడిగాడు నారాయణరావుగారు.

లేదు నాన్న. పిల్లలకు స్కూలు పోతుంది. అంతగా అయితే మేర్పి వస్తాలి. సీరియస్ అనుకుంటే పెరిగింది అప్పు.....

ఓదేయ! నా భోజనానికి. అదిగితే రెండు ముతులకూ కూడా కప్పరా. కోడలుంది గనక ఈనాలుగురోజులా తెలియలేదు.....

ఎవరన్నా వంటమనిషి రోడ్డుకుతుందేమో చూడండి. డబ్బు నేను పంపిస్తాను..... నిరంజన్ ఈ మాటలంటూనే అక్కర్తించి వెళ్ళిపోయారు భార్యను పలుస్తూ.

నారాయణరావు కళ్ళలో నీళ్ళు నిండినై. తల్లి తండ్రులతో పిల్లల అనుబంధంఇంత తెలిసిందా? పిల్లల్ని ఎంతో మమకారంతో పెంచుకుంటే అనాలోగ్యం పాలైన తల్లికి సెవచెయ్యకపోయినా సారా సైమగా పలకరించే భాగ్యం కూడా దక్కదా! తెలియకుండానే ఆయన కన్నుల్లో నీరు వృద్ధాప్యంతో ముడతలు పడ్డ చెక్కిళ్ళ మీద నుంచి జారిపోయినై.

నాన్నా! ఈ గొంతు చిన్న కొడుకు గేవిందది. అతను ఈ ఊళ్ళనే ఉంటాడు చుట్టంచూపుగా మానిపోతాడు. కోడలు అడిగితే లేదు. అవిడకి చుట్టరికాలంటే మంట మరి.

ఈ అని ఉలికి పడి తలతిప్పి కొడుకు వంక చూశాడు నారాయణరావు.

అమ్మకిపూల ఎల్లాఉంది? మార్చింటేదూ తేగో రోగంకాదు కదా! అన్నాడు నిర్భయంగా. ఇరుసమిపాలు తల్లి పక్కనే మంచం మీద కూర్చున్నాడు. వీణను చూసి రెండుమూడు రోజులైందిరా. తీసుకురాకపోయినావా?

దానికి పరీక్షలు నాన్నా! వాళ్ళమ్మ చదువు చెబోంది. అది వెంటపడిందికూడా అమ్మమ్మ చూడాలని. వాళ్ళమ్మ వద్దందా? అన్నాడు గేవింద.

అవునోరా ఎవరో పిల్లల భవిష్యత్తు గురించి వాళ్ళు మానుకోకం. అలోచించడం తల్లితండ్రుల బాధ్యతకదా. అతరవాత వచ్చేవరినామాల గురించి మాత్రం మనం అటు పెట్టుకోకూడదు. ఇది నాకు జీవితం నేర్పిన పాఠంరా.....

ఏంటో నాన్నా నేనేదో మాట్లాడరాను. నువ్వేదో అంటావు అసలు రావాంటేనే నిన్నుగా ఉంది..... విన్నగానే మొహం పెట్టి కనుదుకున్నాడు గేవింద. నారాయణరావు గారి మనసు చిన్నబోయింది. ఏంమాట్లాడలేదు. జానకి కొద్దిగా మూలిపక్కకు వైదొలిగింది. ముంగిరిళ్ళు కావాలా జానకి. ముందుకు వేగి అడిగాడు. పడ్డపట్టు రుచాంటి జానకిమ్మ అన్నట్టు అసాయంత్రం దాక్కు ముందులేవ్ మార్చి రాసిచ్చాడు గేవిందజబ్బక్క పది నిమిషాలు అమ్మ దగ్గర కూర్చుంటాడా? నేనీ ముందు... తనుకుని పచ్చిస్తాను.... అన్నారూ: నారాయణరావుగారు జేబులోంచి ముందుటి తీస్తూ.

మందులేవ్ నేనేతస్తాలి అచటి తిరిప్పు..... చీటి అందించాడు నారాయణరావు. డబ్బుకూడాఅప్పు. సెలవుద్దాకాపది రూపాయలు కూడాలేవు.....

ఒక్కరెప్పపాలుకాలం నివ్వరపోయిన నారాయణరావుగారు జేబులోంచి డబ్బు తీసిచ్చారు. అది తీసుకుని వెళ్ళిపోయినాడు గేవింద.

వంకానం కావాలని తలపించి. ఎంతో అపురూపంగా కని. వాళ్ళ చెరునవ్వులతో అమితంగా ఆనందించి. ప్రతి కదలికకూ మురిసేంగా చూసుకుని గుండెల నిండా ఆల్లల గుళ్ళు కట్టుకుని దారిచాలిన జీవితం. తను అవసరాలు మానుకుని వాళ్ళ కన్న అమర్చి చదివించి. ఆద్యేగానిచ్చించడానికి శ్రమపడి. వెళ్ళి చెయ్యగానే రెక్కలోచ్చి ఆ పక్కలు ఎగిరిపోతే ఇథిలవైన రెక్కలతో. సైమనిండిన దృక్పథంతో కన్నవార్చి చూడటమే ఓ అద్భుతమనుకుంటూ చూపులను గుమ్మాలకు అంటించి నిలిచి పిల్ల తల్లితండ్రులు కని. పెంచి బాధ్యత తీర్చుకుని వాళ్ళని మర్చిపోవారి. ఇప్పుడే రోజులో విడి అది.

అలోచనలో ఉన్న నారాయణరావుగారు నాన్నా! అక్క గేవింద బిలుపుకి జలుచూశాడు. ఇవిగో ముందులు..... ముందుగోరిలున్న కవరు అందించాడు. దాంతోపాలు మిగిలిన డబ్బు కాదా ఇప్పుడేయినాడు. ఉండనీరా. నీదగ్గర డబ్బు లేదన్నావుగా అన్నాడు నారాయణరావు గారు. ఏం మాట్లాడకుండా అడబ్బు జేబులో పెట్టుకున్నాడు.

జానకి కళ్ళు తెరిచి చూసింది ఎవరోచార్చనట్టు.... గేవిందవచ్చాడు....వంగి అన్నాడు నారాయణరావు. అమెమొహంలో వెలుగు కనిపించింది...అమ్మ అన్నాడు మంచం మీద కూర్చుంటూ. వీణ విడిరా అప్పుడంగా అడిగింది....పరీక్షలమ్మ రేపుతీసుకువ సాలేఅన్నాడు. నిరంజన్ విడి అంది మర్చి.... నిరంజన్. అతని భార్యగీత అప్పుడే బట్టలు నలుపుకు తోతట్టు అది కట్టాడు. అట్టామీం వెళ్ళిస్తాం.... అలోగ్గరి కాగ్రత... ముందులవి సరిగ్గా వేసుకో... పాఠం భప్పగించినట్టు ఒప్పుకోవాడు నిరంజన్. అత్యుగ్గారూ వెళ్ళిస్తాంఅంది గీత.

నారాయణరావుగారు ఏమటకూ మోసావు అతయించారు. జానకిమ్మ కళ్ళలోంచి భార్య కన్నీరు తప్ప అమె పరిస్థితి అదే... ఇంకో పదిహేను నిమిషాలకు అ అండ్ పుడ్డులిద్దరే మిగిలారు.

కొన్నరేతో క్షణిస్తున్న అమ్మకు ఓచుకున్నంతవరకూ సెవచేస్తూనే ఉన్నాడు నారాయణరావు. నిజానికి ఆయనకి వయస్సుపాద చరటంవల్ల ఓచిక క్షణిస్తోంది. తనబాధ వంచుకునేవాళ్ళు లేరు.

ఎంత కాదనుకున్నా కన్నపుట్టుంది అపురూపంగా గుండెలమీద పెట్టుకుని

పెంచుకున్న చిన్నపుటి పిల్లలు. అప్పుల పిల్లల చిరిపి చేష్టలు. చిన్నారి మాటలు కళ్ళముందు కదలాడుతున్న కోడీ కళ్ళు చెమ్మగిల్లుతూనే ఉన్నై.

గేవిందకి సగడూ జ్వరం వచ్చిందేది చిన్ని పిల్లలేని రాత్రులు జ్వరంతో పరిపోతున్నపిల్లని ఒక్కో పెట్టుకుని గడిపిందే. ఈరోజు చావుబతుకుల మధ్యకొట్టుమిట్టాడుతున్న తల్లిదండ్రుల ఊళ్ళ ఉంటిగూడా ఓగంటకూర్చునే తీరిక లేదు.

వేటి-కాలానికి ఇదేభాషయ్యమేమో! నారాయణరావును ఒంటరితప్ప... పిడిస్తోంది కష్టమటాలు మాట్లాడడానికి కొడుకులకు అన్నీ లేదు. అవసరమూ లేదు. భార్య మాట్లాడి సెటిల్ అవుతుంది. తనకున్న ఇద్దరు దగ్గరి స్నేహితులారమ్మారీ ఇటివల చనిపోయినాడు. పారి కొడుకుదగ్గర బెంగుళాను వెళ్ళి ఉంటున్నాడు. జీవితంలో ఇటువంటి మనస్సు వస్తుందని ఏనాడూ ఊహించలేదు. అంతేమరేజులలో తనగతి ఏమిటి కొడుకులా. కోడళ్ళు చనిపోతేని భవిష్యత్తుకళ్ళముందు స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. పైగా చుట్టుపక్కలవాళ్ళు. చుట్టపక్కాలు చూడకపోతే ఆక్షిప్తాదు. తనపిల్లలకు అలాంటి అవకాశం కల్పించకూడదు. దానికి ఏంచెయ్యాలి? మనస్సు పరివరివిధాలపోతోంది. రోగిదూరోజులు అవిడ మూల్గుల్గు, నారాయణరావుగారి ఆవేదనల స్పష్ట గడిచిపోయింది. కొడుకు. కోడలు అప్పుడప్పుడు చూసి వెళ్ళున్నాడు.

అవేరో కోడలికి ఇబ్బంది కలిగించడం పెంచుకుని అన్నం నిద్రవచ్చాడు కానీ వాళ్ళు వెళ్ళినా సైమనిషి అంతానే కళ్ళలోకిపోయారు. చిన్న పిల్లడిలా జానకి వాళ్ళుకున్నాడు. తన జానకి ఎప్పుడూ ఆకలిగా ఉందా అని అడగలేదు తన ప్రతి అవసరాన్నీ వెన్నుంది ఉండి చూసింది అలలగజుందని అనిగిన తీరుగా ఉంటూందని గానీ తన జీవితం తన పిల్లల సెలవుకు అంతామిట్టా అంతామిట్టా. నియ్యం పుట్టుకునేకత్తి లేదు. అట్లాటే తెచ్చుకుంటామంటే ఓ పదినిమిషాలన్నా జానకిని ఒక్కరాస్తూ ఈ స్థితిలో వదిలి వెళ్ళాలి. నారాయణరావు గారికి ఈ స్థితికి కళ్ళలో నీళ్ళుపూయ్యిస్తే అకలికి ఆళ్ళిలి విడ్డ పట్టలేదు. ఏ తెల్లవార్లు రూమునే కాస్త కన్ను అంటుకుంది.

కానీవదికి పాతవుగా మెలకువ వచ్చింది. జానకికి చెక్కిళ్ళు వస్తూన్నై. కంగారుగా వెళ్ళాడు జానకి. జానకి అని కానీ అమె వచ్చిపోలేదు. ఆవిరి అందడంలేదు. పిచ్చిపట్టిన వాడిలా రోడ్డుమీద గాక్కు కంపం పరిగెత్తాడు. అంగ పొడుస్తే ఏ రాకట్టేనుకుతాడు! చివరికి ఎవరో ఓ రాత్రి పడమరతలచి వచ్చాడు. కానీ అప్పుడే జానకి! అంతిమశ్వాస వదిలింది. తెలిసిన విషయమే అయినా చిన్న పిల్లడిలా విలపించాడు నారాయణరావు.

పిల్లలొచ్చారు. కోడళ్ళు మనవలు వచ్చారు అంత్యక్రియలు పూర్తయ్యై. పెద్ద కొడుకు తండ్రిని తనతో రమ్మన్నాడు. ఏమీ మాట్లాడకుండా ఒక్కక్షణం కొడుకు వంక చూసి. వెంటనేదృష్టి కోడలివైపుపెట్టి నేనీ... అమ్మ అని మాత్రం అని అక్కర్తించి అమ్మపోయారు నారాయణ రావుగారు.

పిల్లల్ని గుండెలమీద పెట్టుకుని పెంచేది వాళ్ళుమాస్తారనా కాదే పిడికెడంత సైమను వృద్ధాప్యంలో అందిస్తారని కాదూ అ అసైమ విడి తన జానకి పోవడంతో పూర్తిగా పిర్వత్తుకున్నం ఇంక భరి అయ్యే అవకాశం లేదు. జానకితో పాటు... సాత్రకూడా ముగిసినట్లే. మానాన్న వచ్చి వృద్ధగృహంఉంటే ఉండదు. అసాతిలు పట్టుకుని వెళ్ళిపోతానంటాడు ఏంచేసి కొడుకు ఎవరోనే అనడం చెప్పలకు లేకుతోంది నారాయణకు.

మానసిక సంఘర్షణలో జ్ఞానాలుగు రోజులు గడిచి పోయినై.

ఆ తరవాత ఒకరోజు ఉదయం మామూలుగానే తెలవారగానే నారాయణకు తెలవారలేదు. పాలుపోసే మనిషి వచ్చి తలుపులు కొడై అతలుపులు తెరుచుకోలేదు. పక్క వాళ్ళను కేసి, కొడుకులకు కబురందేసరికి అంతా అయిపోయింది.

నిద్రలో గుండె ఆగిందన్నాడు కొడుకులు. కానీ నిద్ర... అంత గుండె ఆగిందన్న దాకర చెప్పిన నిజం బయటికి రూపురేదు మరీ అప్రతిష్టకదా!

అహ్వనం

ప్రతినిత్యం ప్రయోగాలతో కుస్తీలుపడుతూ అందని ఆకాశాన్ని అందుకోడానికి అగ్రులు చాచే వెలి శాస్త్రవేత్తలారా! మా దేశం రండి ధరల లిప్టలమీద అర్జంటుగా చుక్కల్ని చేరగలరు!!

— ఉప్పల అప్పలరాజు
Visakhapattanam, AP

LAKSHMI VADAPALLI, M.D.

Board Certified in Internal Medicine

* SPECIALIZING IN DIABETES *

New Patients Welcomed

Accept Co-Med, Medicare, Pru-Care, Aetna
Metlife

(908) 821-0873

**3084 Highway 27
Kendall Park, NJ 08824**

Call for Hours and Appointment
Weekend and Evening Hours Available

BHAVATH SAI ENTERPRISES

30 Marigold Lane • Marlboro • NJ 07746

Phone/Fax (908) 308-1709

For All Your Saree Needs

Marriages/Occasions/Latest Designs
Kanjeevaram, Mysore, Kosa Silks,
Kalakshetra, Venkatagiri, Faturu, Etc.

For Sumeet Asia Kitchen Machine

110V, 3 Year Warranty
Grinder, Blender, Food Processor
A Must For Every Indian Kitchen
Idly, Dosa, Vada, Chutney & More

For Tortilla Chef

110V Chapathi Machine
Quick, Clean & Perfect Chapathis
Roti, Puri, Batura, Alu Paratha, Etc.
Wholesale/Retail/Mail Orders Welcome

32
THE TELUGU FINE ARTS SOCIETY, INC.
(A TAX EXEMPT AND NOT FOR PROFIT CORPORATION)

తెలుగు కళా సమితి

MEMBERSHIP APPLICATION FORM

19____(New/Renewal)

MEMBER:

(Dr./Mr./Mrs./Ms.)

Last

First

SPOUSE:

(Dr./Mr./Mrs./Ms.)

Last

First

Maiden Name

CHILDREN/:

DATE OF

BIRTH

ADDRESS:

No.

Street

City

State/Zip Code

PHONE:

Home

Office

OCCUPATION:

Member's

Spouse's

I do not have any objection to publish my name/spouse's name/
children's names/children's ages/dates of birth/address/phone
number/my occupation/spouse's occupation/ in TFAS annual
directory. (PLEASE STRIKE OUT UNWANTED ITEMS)

SIGNATURE:_____

DATE:_____

MEMBERSHIP: ( ) LIFE \$180 ( ) FAMILY \$25/YR
US RATES ONLY ( ) SINGLE \$20/YR ( ) STUDENT \$15/YR
CANADA: ADDITIONAL \$50 FOR LIFE AND \$10 FOR OTHER MEMBERSHIPS

Please make checks to TELUGU FINE ARTS SOCIETY and mail along with
duly completed application form to:
Dr. Murty P. Bhavaraju, 1061 Vail Road, Parsippany, NJ 07054

Children of the members automatically becomes members of the TFAS
Youth Association. Children above 18, working and living away from home should
seek membership separately.

Telugu Jyothi is being sent every month to the
members of the Telugu Fine Arts Society by THIRD
CLASS BULK MAIL. The US Postal Authorities
told us that it normally takes one to three weeks to
deliver. We cannot afford to send it by First Class
Mail as it costs \$0.98 per issue. The Post Office will
not redirect the Third Class Mail unless specific
instructions are given to the mail person. When the
magazine is returned to TFAS, it is charged \$0.30 -
\$0.45 for each such returned issue. Therefore it is
imperative on the part of the members to send in
their CHANGES IN ADDRESSES. Telugu Jyothi is
the only Telugu Magazine published in the United
States and distributed nationally to all members since
1984 without fail. Please help us to help you.

*****

Change in Address:

Name:_____

Address:_____

City/State/Zip Code_____

తె.క.స. అభినందనలు —

జ్ఞాన విజ్ఞాన వికాస కవి

ఆచార్య టి.వి.ఎస్.క్షీరసాగర్ (Msc. Phd. FGS)

ఆచార్య తేతలి వేంకట సీతారామ క్షీరసాగర్ గారు ఆంగీరసనామ సంవత్సర, కార్తీక శుద్ధ ద్వాదశి (క్షీరాబ్ది) నాడు శ్రీ తేతలి సీతారామయ్య, సూర్యకాంతమ్మ దంపతులకు (నవంబర్ 9, 1932) జన్మించారు. అందుకే వారి తండ్రిగారు కులదైవం పేరుతో (తమ తండ్రిగారి పేరూ అదే) కలిపి క్షీరసాగర్ అని నామకరణం చేశారు. వీరిది పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా తణుకు తాలూకాలోని తేతలి రామక్షేత్రం. దొరికిన రాముల విగ్రహాలు ప్రతిష్ఠ చేసి లబ్ధప్రతిష్ఠలైన వంశం వీరిది.

వీరు రాజమహేంద్రవరం ప్రభుత్వకళాశాలలో ఇంటర్మీడియట్, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో భూవిజ్ఞానశాస్త్రం (Geology) లో B.Sc. (Hons.), M.Sc., Ph.D. తీసుకొన్నారు. వీరు పలు భూవిజ్ఞానశాస్త్ర విభాగాలలోను, అనువర్తిత భూవిజ్ఞాన శాస్త్ర (Applied Geology) విభాగాలలోను అధ్యయన, అధ్యాపక, పరిశోధనలను గావించారు. దాదాపు నాలుగు దశాబ్దాల కాలపరిధిలో (1956-92) పదవీవిరమణ చేసేవరకు వీరు శ్రమించి వేలాది విద్యార్థులకు విద్య గరిపారు. వీరు రూర్కీ విశ్వ విద్యాలయంలో ఇంజనీరింగ్ - జల భూవిజ్ఞాన శాస్త్రరంగాలలోకూడా శిక్షణపొందారు.

కేంద్రక భూవిజ్ఞాన శాస్త్ర రంగం (Nuclear Geology) లో వీరి Ph.D. పరిశోధన యావత్ప్రపంచ మన్ననలనందుకొన్నది. ఎన్నో అధునాతన పరికరాలు ఉంటేకాని సాధ్యపడని దానిని, వీరు సామాన్య పరికరాలను సంధానపరచి పరమాణు ఉత్తేజనప్రక్రియ (Neutron Activation) తో త్వర్యాకారిణి (accelerator) వాడి శిలల, ఖనిజాల విశ్లేషించటం అమెరికన్ శాస్త్రజ్ఞులు ముక్తకంఠంతో అభినందించారు. వీరి వద్ద ఆర్థిక భూవిజ్ఞాన (Economic Geology), సముద్ర భూవిజ్ఞాన (Marine Geology), జల భూవిజ్ఞాన (Hydrogeology) రంగాలలో విద్యార్థులు Ph.D.లో పొందారు. విభిన్న శాస్త్ర రంగాలలో వీరు దాదాపు 100 సాంకేతికపత్రాలు ప్రచురించారు. దేశవిదేశాలలో అనేక సదస్సులలో పాల్గొన్నారు. 1989 జూలైలో వాషింగ్టన్ D.C.లో జరిగిన 28వ ప్రపంచ భూవిజ్ఞానశాస్త్ర మహా సదస్సుకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం తరపున వీరు నియోగింపబడి హాజరై ప్రసంగించారు.

భూవిజ్ఞాన శాస్త్రంలో వీరు 20 పాఠ్య గ్రంథాలు రాసారు. భూవిజ్ఞాన శాస్త్ర సాంకేతిక పద నిర్ధారణ సంఘసభ్యులుగా ఒక పారిభాషిక పద నిఘంటువు తెలుగు అకాడమి ప్రచురణ కావలసి ఉంది. ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వం, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ దర్శిని (Encyclopedias) 'తెలుగు' పంటి విజ్ఞాన మాసపత్రికలో వీరి వ్యాసాలు చోటుచేసుకొన్నాయి.

వీరు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం సైన్స్ హాస్టల్ వార్డెన్ గాను, రిసెర్చ్ స్కాలర్ల వార్డెన్ గాను, హాస్టల్ కోఆర్డినేషన్ సంఘ కన్వీనర్ గాను, విజ్ఞాన శాస్త్ర అధ్యయన సంఘం (Board of Studies) సభ్యులుగాను, అధ్యక్షులుగాను, భూవిజ్ఞాన శాస్త్ర శాఖాధ్యక్షులు (Head of Department) గాను పనిచేశారు.

ఇవేగాక 1953-54 లో ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయం విద్యార్థిసంఘ కార్యదర్శిగాను, ఆంధ్ర విశ్వ కళాపరిషత్తు సంగీతసభ సంస్థాపకులుగాను, సాంస్కృతిక కార్యక్రమనిర్వాహకులుగాను ఉన్నారు. వీరు నటులు, దర్శకులు. మధురగాయకులు. సూక్తి ముక్తావళిలోను, కవితలలోను, పురాణ పఠనంలోను, శాస్త్ర విజ్ఞాన ప్రవచనాలలోను A.I.R. లో వీరి పేరు బహు శ్రేణం. అ.ఎ.కూ. శుక్ల ఉగాది కవి సమ్మేళనంలో వీరు విశాఖ తరపున పాల్గొన్నారు. 1989 ఆగస్టులో వీరు Hindu Temple Society of Mississippi ఆహ్వానం మీద రిడ్జ్ లాండ్ లో ఒక రోజు పరలక్ష్మి వ్రత పూజ నిర్వహణ, మరో రోజు రామతత్వం మీద ఉపన్యాసాలిచ్చి, రామచంద్ర శతకం స్వయంగానూ చేసి వారి మన్ననలు పొందారు.

సాహిత్యంలో వీరు రామచంద్ర శతకం, నయాగరా, ప్రస్తుతం అచ్చు వేయవలసి ఉన్న 'అమెరికా' ఖండ కావ్యాలు వ్రాశారు. 1986 లో వీరు కాన్పూరుకు గురై ఆర్థితో ఇష్టదైవమైన రాముణ్ణి సందోధిస్తూ వ్రాసిన 'రామచంద్ర శతకం' ఆవిష్కరణ సభలో కళాప్రపూర్ణ చర్ల గణపతి శాస్త్రిగారు 'క్షీరసాగర్ లో మొదలు హోలహోలం పుట్టాకే అమృతోద్భవం జరిగిందని పోల్చటం' కావ్య వైశిష్ట్యాన్ని ఎత్తి చూపుతుంది. దీనిపై అవధాన సరస్వతి పేరాల భరత శర్మగారు 'తేట తెనుగులో తత్వ రహస్యాలను మృదు మధురంగా సరళంగా వివరిస్తున్న కవితాత్మకమైన ఈ శతకం తెలుగు గుండెలలో చిరకాలం విజ్ఞాన వికాసాలతో వర్తిల్లే శతకం.' అని సుదీర్ఘ వ్యాఖ్య రాస్తూ 'ఆయన జీవిత సాధనమే ఒక లక్ష్యం, శ్రీ రామ శతకమే ఒక భాష్యం, చదివే వారి హృదయమే ఒక సాక్ష్యం' అని ముగించటం వీరికి పట్టాభిషేకం నిజంగా! ఆచార్య కే. మలయ వాసిని గారు 'రార నను బ్రోవ వేవేగ రామచంద్ర' అనే వారి మకుటాన్ని 'రార మా ఇంటిదాక రఘువీర' అన్న త్యాగయ్యగారి ఒరవడిలో ఉందన్నారు.

నయాగరా ఖండకావ్య ఆవిష్కరణ రాజలక్ష్మీ ఫౌండేషన్ అధ్యక్షులు, శ్రీ రమణయ్య రాజాగారి చేతులమీద జరిగింది. నయాగరా జలపాత వర్ణన Wordsworth యొక్క Tintern Abbey దృశ్యాన్ని తలపించేస్తూ దని, 'సరస భారతి' అనే International Research Journal లో పత్రికా సంపాదకులు డా. వారణాసి శివరామకృష్ణయ్యగారు ప్రశంసించారు.

వీరు సాధు శీలురు, నిరాడంబరులు. రవీంద్రుని పంటి మేధావులను సన్మానించిన భారతీ తీర్థ International Cultural Academy చీపురు పల్లి కేంద్రం వారు వీరిని 'జ్ఞాన విజ్ఞాన వికాస కవి' అనే బిరుదునిచ్చి సత్కరించారు. 1992 నవంబర్ లో వీరు పదవీ విరమణ చేసి, ప్రస్తుతం అమెరికాలో పిల్లల దగ్గర విశ్రాంతి తీసుకొంటున్నారు. వీరి ధర్మ పత్ని శ్రీమతి రమా సుందరి. జూలై తానా ప్రపంచ తెలుగు సభలలో, కవి సమ్మేళనాలలో పాల్గొని వీరు స్వీయకావ్యగానం చేసారు. తెలుగు కళా సమితి ఈ బహుముఖప్రజ్ఞాశాలికి అభినందనలను తెలుపుతున్నది.

డాక్టర్ రాపాక సాంబశివరావుగారు

ఇటీవల ఫ్లోరిడాలోని ఒర్లాండ్ లో జరిగిన అమెరికా ఓషధ రసాయన శాస్త్రజ్ఞుల వ్యవస్థ (American Association of Pharmaceutical Scientists) అ సమావేశంలో డాక్టర్ రాపాక సాంబశివరావుగారు షెలో అ బిరుదుతో సన్మానపొందారు. 0 దాదాపు నాలుగువేలమంది సభికుల కరతాశధ్వనుల మధ్య ఈ బిరుదును పొందిన శ్రీ రావుగారు శ్లాఘనీయులు. ప్రస్తుతం నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ డ్రగ్స్ అబ్యూజ్ (NIDA) వారి సాంకేతిక పరిశోధనా విభాగానికి ఛీఫ్ గా వ్యవహరిస్తున్న శ్రీ రావుగారు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయంలో బి.ఫార్మసీ, యం.ఫార్మసీలు చదివారు. ఆ తర్వాత "Solid Phase peptide synthesis of Angiotensin Analogues - Stereochemical Factors" అనే పరిశోధక సిద్ధాంతవ్యాసాన్ని వ్రాసి కాలిఫోర్నియా విశ్వవిద్యాలయం - సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నుండి డాక్టరేటును పొందారు.

వందకు పైగా పరిశోధక వ్యాసాలను వ్రాసి, పదిహేను పుస్తకాలకు సంపాదకులై, ఓషధ రసాయనశాస్త్ర కడలిలో ఈదులాడే శ్రీ రావుగారికి తోటపనియన్నా, సంగీతసాహిత్యాలన్నా కూడా ఎనలేని ప్రేమ.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలోని రాపాక వారి స్వగ్రామం. తమ భార్య రాణిగారి తోనూ, పిల్లలు శ్రీనివాస్, రేఖ, సుచిత్రలతోనూ గేతర్స్ బర్గ్ లో నివాసమే ర్పరచుకుని, అంతర్జాతీయఖ్యాతిగాంచిన డా. రావుగారు, స్థానిక Farmers' Market వారు జరిపే పోటీలలో ఆనవకాయను 54 అంగుళాలమేరకు పెంచి, ఎన్నో ప్రథమబహుమతులను కూడా గెలుచుకొన్నారు. గతంలో తానా సంప్రవారి బహుమతిని శ్రీ రావుగారు పొందగా తమ కుటుంబసభ్యులంతా తానావారి వ్యాసరచనపోటీలలో బహుమతులు పొందేరు. శ్రీ రావుగారిని, వారి కుటుంబాన్ని భగవంతుడు కలకాలం ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాలతో ఆశీర్వదిస్తారని ఆశిస్తూ, తె.క.స. అభినందనలను తెలుపుతున్నది.

• 22 kt. GOLD SETS

EXCLUSIVELY DESIGNED With.

- Precious & Semi Precious Stones
- Ear Rings, Rings, Bangles,
- Bracelets, Pendants, etc.
- Both South & North Indian Designs.

24 kt. GOLD BANGLES,

- CHAINS, COINS etc.
- PEARLS • CORAL
- JADE • GARNET
- CRYSTALS etc.

• FASHION JEWELRY SETS

(Gold Plated) In Semi Precious Stones, For All Occasions:

CORAL & JADE NOVELTY INC.

80-35 159th STREET, JAMAICA N.Y. 11432

CALL SHANTA BHAT • 718-591-5154

Viswam Financial Services

Thoga Viswam

826 Inman Avenue Edison, NJ 08820 (908) 396-4860
25 Mechanic Street Red Bank, NJ 07701 (908) 530-9312

Our Financial Services Team is a group of experienced advisors dedicated to the responsibility of offering all clients (Personal, Business, and Employer) quality **Professional, Financial, Investment and Insurance** Services.

We are associated with the **Northwestern Mutual Life** and a large number of other *Quality* Insurance Carriers and Investment Firms.

INSURANCE PRODUCTS

- *Life Insurance
- *Insured Savings Plan
- *Disability Income Plan
- *Children's Education Plan
- *Health Insurance Plan
- *Visitors' Medical Insurance

INVESTMENT PRODUCTS

- *Money Market Funds
- *Stocks & Bonds
- *Mutual Funds
- *Zero Coupon Bonds
- *C.Ds

RETIREMENT PLANS

- *IRA and Keogh Plans
- *Pension Plan
- *Profit Sharing Plan
- *401(k) Plan

Annuities

Funding Options
- Securities and CDs

- You can call us with complete confidence that you are getting the best.
- Our mission is to enhance the overall financial well-being of our clients.

అది ఆడపెళ్ళివారిల్లు.

'పై సంపాదన'తో, 'కాక'లతో హోదా సంపాదించిన వాడు కాదు - ఆ ఇంటి యజమాని.

అధికారుల నిర్ణయ, 'దక్షిణ'ల సమర్థణ, సహచరుల వెక్కిరింతలకు తోడుగా 'సత్తెకాలపు సత్తెయ్య' బిరుదుతో జీవిత శకటాన్ని లాగుతున్న ఓ మధ్యతరగతి జీవి ఆయన! మరో సంవత్సరంలో రిటైరైపోతూ తన ఆఖరి కూతురు కామాక్షి పెళ్ళి చేస్తున్నాడు ఆనందరావు.

కైవలం పదివేల రూపాయల కట్నంతో సంబంధం భాయం కావటంతో ఆనందరావు దంపతులు "దేవుడున్నాడోమ్" అనుకుంటూ తెగ సంబరపడిపోయారు. లోకంలో ఇంకా మంచితనం చావలేదనే సిద్ధాంతానికి కూడా వచ్చేవారు.

పెళ్ళి పందిరి మహా కోలాహలంగా వుంది.

ఆ సమయంలో ఆనందరావుకి పిల్ల పెళ్ళి కోసం చేసిన అప్పులు కానీ - ఆ అప్పులపై వడ్డీల గురించిన తలపులు కానీ గుర్తురావటం లేదు - 'తన కూతురు రేపిపాటికి ఓ ఇంటిదవుతుంది. తన బరువు బాధ్యతలు తీరిపోతాయి. ఉద్యోగంలో వుండగానే పెళ్ళి చేశాడన్న కితాబూ దక్కుతుంది' అనుకుంటూ ఆనందరావు 'సారకనామధేయడై' హడావిడిగా తిరిగేస్తున్నాడు.

గౌరీపూజ కూడా అయిపోయింది.

ఇంకా మగపెళ్ళివారు రావాలి.

ఆనందరావు సింహద్వారం దగ్గర నుంచే మగపెళ్ళివారి రాక కోసం కనురెప్ప వెయ్యకుండా చూస్తున్నాడు.

"అయ్యో, ఆనందరావుగారూ, కాలాతీతం అవుతోందండీ. ఇంకా జరగాల్సిన తంతు చాలా వుంది. ఇదేమీ మీటింగు కాదుకదా ఎవ్వడుపడితే అవ్వడు ప్రారంభించడానికి" అని హెచ్చరిస్తున్నాడు పురోహితుడు.

"ఈసరికి రావల్సిందేనండీ, బస్సు లేటయిందేమో" అంటూ ఆనందరావు బస్ స్టాండుకి వెళ్ళిరమ్మని ఎవరో పురమాయించాడు.

మరికొంతసేపు గడిచింది.

మగపెళ్ళివారికా రాలేదు.

ఆనందరావుకి బి.పి. పెరుగు తోంది.

"ఏవండీ, ముహూర్తం దగ్గరపడుతోంది..." మెల్లగా ఆదుర్దాగా నసిగింది ఆనందరావు భార్య.

"వస్తారులే... ఏ అవాంతరం వచ్చిందో..."

"అది కాదండీ... నా మనసు శంకిస్తోందండీ"

"పిచ్చిదానా... అదైర్యపడకు.

అంతగా అయితే రేపు రాత్రి కూడా

దివ్యమైన ముహూర్తం వుంటుంది.

దానికైనా శుభకార్యం జరిగిపోతుంది

గదా" అంటున్నాడుగానీ - ఆనం

దరావు గుండె కూడా వేగంగానే

కొట్టుకుంటోంది.

'అయినా జాతకాలు సలక్షణంగా

వున్నాయి. పైగా సుబ్బవదాన్లుగారి

ముహూర్తమంటే తప్పటానికి వీలేదు'

- అని మనసుని జోళ్ళోడుతున్నాడు.

ఆనందరావు భార్య అనుకున్నది అనుకున్నట్టు అయితే అప్పనవిల్లి వెంకన్నబాబుకి తలనీలాలిస్తానంది. మందపల్లి శనేశ్వరుణ్ణి దర్శిస్తానంది. శివుడికి రుద్రాభిషేకం, ఆంజనేయుడికి తమలపాకుల పూజ చేయిస్తానంది. ఇవ్వడంబట్టు శని, ఆదివారాలు కాక శుక్రవారం కూడా వుంటానని మొక్కుకుంది.

అయినా మగపెళ్ళివారికా రాలేదు:

'గడియారం వెనక్కి తిరక్కుడదూ' అని ఆనందరావు భార్య ఆవేదనపడుతూంటే

'కాలం ఆగిపోకూడదూ' అని ఆశపడుతున్నాడు ఆనందరావు.

పడక్కుర్చీలో కూర్చున్న ఆనందరావులో ఆనందం మాయమవుతోంది.

ఏదో దిగులు నరనరాన వ్యాపిస్తోంది. మనసు కీడునే శంకిస్తోంది.

పందిట్లో చిన్నపిల్లలు మాత్రం మహానందంగా ఆడుకొంటున్నారు.

"ఆనందరావుగారెవరండీ?" స్కూటరు

మీద వచ్చిన యువకుడు పెళ్ళి

పందిట్లోకి వస్తూ అడిగాడు.

"ఏం బాబూ, నేనే ఆనందరావుని" మాతొలో గొంతుకలా వుంది.

"మగపెళ్ళివారు పంపారండి...

మీకి ఉత్తరం ఇచ్చిరమ్మన్నారు..."

అని ఉత్తరం ఆనందరావు చేతిలో

పెట్టి స్కూటరెక్కేశాడు.

పెళ్ళిపందిరింతా నిశ్శబ్దమైపో

యింది. ఒక్కసారి చిత్రపటమై

పోయింది.

ఆనందరావు భయం భయంగా

ఆ ఉత్తరం చదవసాగాడు...

"ఆనందరావుగారి - నమ

స్కారం. మనం వియ్యంకులమయ్య అప్పయ్య లేదు. ఎంతగా కావా అనుకున్నా 'విధి' మనకి సానుకూలంగా లేదు. మనం తాంబూలాలు పుచ్చుకున్న మర్నాడే నాకు హాట్ ఎటాక్ వచ్చింది. మావాళ్ళు 'ఇది అపశకునమండీ' అని అన్నా నేను మూడ నమ్మకంగా కొట్టిపారేశాను. మీ అమ్మాయికి హిస్టీరియా వుందంటూ నాకో ఆకాశరామన్న ఉత్తరం వచ్చినా నేను నమ్మలేదు. కానీ... ఇవ్వాళ మేం పెళ్ళికి వస్తూండగా దారిలో యాక్సిడెంట్ అయింది. పెళ్ళికొడుక్కి గాయాలు తగిలాయి - పెద్ద ప్రమాదం తప్పింది. 'పెళ్ళయితే ఏమవుతుందో...' అనే భయం అందర్నీ ఆవహించింది. అపశకు

నాల్ని నమ్మని నేను అనుభవంతో నమ్మవలసి వస్తోంది. ఒక ఆడపిల్ల తండ్రిగా మీ బాధను సానుభూతితో అర్థంచేసుకోగలను కానీ - మావాడి భవిష్యత్తును స్వయంగా పాడుచేసే హక్కు నాకు లేదు గదా! అందుకే మీ అమ్మాయి మాకు కోడలయ్యే అవకాశం లేదని తెల్లటానికి విచారిస్తున్నాను. క్షమించగలరు"

ఆనందరావు కుప్పలా కూలిపోయాడు.

'ఏమైందండీ' అని భార్య బావురుమంటోంది.

"నాన్న" అని కామాక్షి స్వరూకోల్పోయింది.

ఆనందరావు కొడుక్కి మాత్రం

"దేవుడా రక్షించు నా దేశాన్ని..."

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

అన్న తిలక్ కవిత గుర్తొచ్చింది!

కన్నె కళ్ళు

అందరూ
వయసొచ్చిందన్నప్పుడు
అనందంతో విరిసీ విరియని కలువలు!
వెద్దలంతా వెళ్ళిచూపులప్పుడు
సిగ్గుతో
మేఘాలచాటున మెరిసే తారకలు!!
కల్నాల బేరం కుదరక
కళ్యాణమాగిపోయినపుడు
కసితో
కణకణమండే రెండు రవిబింబాలు
- ఉప్పల అప్పలరాజు
Visakhapattanam, AP

DAMA VENKAIAH ASSOCIATES

TAXES, INSURANCE & PENSION SERVICES
(T.I.P.S)

EXPERTISE ON ESTATE TAXES

140-14 Laburnum Avenue
Flushing, NY 11355

(718) 762-7173, (718) 961-3654, (908) 463-1220

Fax: (718) 359-7384

Seminars on Estate Taxes, Insurance & Pension
Call for convenient locations

A half century of low cost

20-year dividend histories
Whole life, Male age 35, Issues 1921-1970

Year:	Ranked first:	NML rank:
1941	Metropolitan	2
1942	Northwestern Mutual	1
1943	Northwestern Mutual	1
1944	Northwestern Mutual	1
1945	Northwestern Mutual	1
1946	Mutual Life Assurance, Canada	2
1947	Northwestern Mutual	1
1948	Teachers Insurance & Annuity	2
1949	Mutual Life Assurance, Canada	2
1950	Mutual Life Assurance, Canada	2
1951	Mutual Life Assurance, Canada	2
1952	Mutual Life Assurance, Canada	2
1953	Mutual Life Assurance, Canada	3
1954	Great West, Canada (non-par)	3
1955	Manufacturers (non-par)	4
1956	Metropolitan	2
1957	Metropolitan	2
1958	Northwestern Mutual	1
1959	Metropolitan	3
1960	Metropolitan	2
1961	Metropolitan	2
1962	Northwestern Mutual	1
1963	Northwestern Mutual	1
1964	New York Life	2
1965	Mutual of New York	7

1966	Mutual of New York	7
1967	John Hancock	3
1968	John Hancock	2
1969	John Hancock	2
1970	Northwestern Mutual	1
1971	Northwestern Mutual	1
1972	Northwestern Mutual	1
1973	Northwestern Mutual	1
1974	Northwestern Mutual	1
1975	Northwestern Mutual	1
1976	Northwestern Mutual	1
1977	Northwestern Mutual	1
1978	Northwestern Mutual	1
1979	Northwestern Mutual	1
1980	Northwestern Mutual	1
1981	Northwestern Mutual	1
1982	Northwestern Mutual	1
1983	Northwestern Mutual	1
1984	Northwestern Mutual	1
1985	Northwestern Mutual	1
1986	Northwestern Mutual	1
1987	Northwestern Mutual	1
1988	Northwestern Mutual	1
1989	State Farm	2
1990	Northwestern Mutual	1

Source: Best's Review, Best's Flitcraft Compend

With Best's first study using historical 20-year interest-adjusted cost indexes in 1973, Northwestern began an unprecedented 16 consecutive first-place rankings.

But what happened before Best's 20-year actual histories using interest-adjusted cost indexes?

Northwestern Mutual's Actuarial Department, compiled an independent study of policies issued as far back as 1921 — 50 years of 20-year dividend histories. Included were companies ranked among the current top 25 in assets, among them several companies issuing nonparticipating policies. Their research shows 28 first-place rankings by Northwestern in the last 50 years.

Companies ranking first with the lowest 20-

year interest-adjusted surrender cost index since 1941 are:

Company	1st-place rankings
Northwestern Mutual	28
Metropolitan	6
Mutual Life Assurance, Canada	6
John Hancock	3
Mutual of New York	2
Great West Life, Canada	1
New York Life	1
Teacher's Insurance & Annuity	1
Manufacturers	1
State Farm	1

**Northwestern
Mutual Life®**

The Quiet Company.® Where actions speak louder than words.

MATRIMONIALS...FEBRUARY 1994

F94019402: Alliance invited from well settled, electrical or computer engineer Arya Vysya boy for a fair-good looking, 24 yrs., 5'4½", B.Tech working girl in India. Swagothram-Ananthakula, Uncle's gotram - Elisetla. Pl.cl at (919) 469-4175 and ask for Madhavi.

F94025901: Seeking a Telugu Christian well settled groom for university professor's daughter, 24 yrs./155cm, fair, slim, convent educated, M.Sc. (Zoology) 1st class and presently in India. Interested parties may contact Prof. P.D. Prasada Rao, 9 Deotale Layout, Nagpur-440 010, India. Also Dr. T.C. Job, (203) 349-8401.

F94026001: A compatible, well settled or about to settle in US/Canada bridegroom for a fair, 31 yrs, 5'2" Andhra Brahmin girl (brought up in Bombay) doing Ph.D in Pharmaceutical Chemistry in Canada. Canadian Immigrant. Write to the foll. Address.

M94013902: Correspondence invited from Andhra Brahmin girls, Students/Greencard Holders, here/India for 37 yrs., 5'7", Systems Analyst working on H Visa. Planning to visit India Shortly. Pl. w. to the following address.

M94024001: Looking for a suitable matrimonial match for Telugu/MBBS/27/5'7"/Padmashali boy from Telugu/Greencard bride (Caste no bar). Pl.Cl.(405)-372-5386 or E Mail to Sjaya @ Master.Ceat Okstate.Edn.

M94024101: Parents seeking alliance for 27 yrs. well settled Pharmacist, from Arya Vysya Girls (Professionals/Dr.) Pl.Cl. (201) 886-7375

*****
Address for Correspondence:
1 Woodlake Drive, Piscataway, NJ 08854. When responding to this address please send us the particulars of the respondent to be sent to the advertiser. Please note that TFAS, TJ or any of its members are not responsible for any consequences arising out of this column.

*****
For members of TFAS of good standing (for their immediate family like brothers, sisters daughters and sons) the matrimonial ad appears three consecutive times free of charge. If they would like to

continue the ad for three times in a batch a written request has to be made. This is only to avoid repetition for a longer period. For non-members, the ad donation is \$5 per insert. We request the members not to insert on behalf of not-immediate family. Please request them to become members. *****
Coding: 1st ltr. M or F. Next two digits: Month in which the ad appeared first. Next two digits: Serial Number, Next digit: No. of times appeared.

ఆశల ఆరాటము

సుందర ప్రణయ కావ్యాలు వ్రాసే మహాకవులారా! మీకు బీదల కడుపుమంటలు కథావస్తువులు కావంటున్నాయా?

స్టేజీలపై వేజీల ఉపన్యాసం దంచే పెద్దమనుషులారా, మీకు శాంతి సందేశాలందించే మరో మార్గం కనిపించడంలేదా!

ఆశల ఆకాశపు నిచ్చెనలపై నుంచుని కోశాగారాలు నింపుకునే సిరివంతులారా కలిమిలేముల తారతమ్యం తుడిచివేయడానికి బద్ధకంకణులు కావడానికికా బుద్ధిపుట్టడంలేదా?

ఎవరికీ అగని సముద్రపుటలల్లాగానే సమయపు టెల్లల గమ్యంవైపు పరుగెడుతూనే ఉన్నాయి; రామరాజ్యం రక్తపాశంపైనే కట్టినీకండి.

— పి. భవానీ శర్మ
Hyderabad, India

భావవీచిక 21

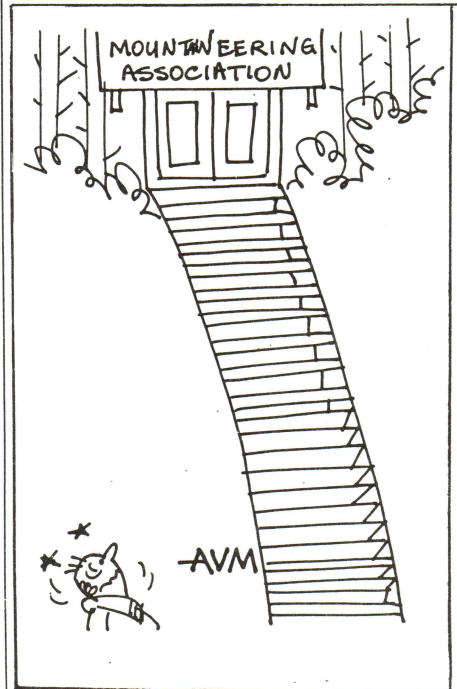
ఏముంది గర్వకారణం....?

ఏ కవిత చదివినా - ఏ కథలు విన్నా ఏముంది గర్వకారణం....?

ఏముంది వింతదనం....?
కులమతద్వేషాలు - వరకల్లు పిశాచాల విలయతాండవాలు. మధ్యతరగతి సాదాసీదా జనాలకి చీకటివెలుగుల ముసిన

త్రిశంకుస్వర్గం.....

— ధనికొండ వెంకటేశ్వరి
Hyderabad, AP

TRAVELLERS CHOICE

1170 Broadway, Suite 1202

New York, NY 10001

Phone: (212) 532-4006

Fax: (212) 532-4120

LOW DISCOUNTED FARES ON
ALL AIRLINES - ALL YEAR AROUND
(DOMESTIC AND INTERNATIONAL)

SPECIAL CORPORATE RATES
FOR BUSINESS TRAVELLERS

DISCOUNTED GROUP RATES
AND
TOUR PACKAGES

ASSOCIATED OFFICES AT
MADRAS, HYDERABAD, BANGALORE, & TRICHY

వీధిలో నడుస్తున్నాను.

మట్టిలో నడుస్తున్నాను. దుమ్ము రేపుకుంటూ,
ధూళి తోసుకుంటూ నడుస్తున్నాను.

ఆ మట్టి... ఆ దుమ్ము... ఆ ధూళి... ఆ దువ్వ
అందులో పున్నాయి లక్ష కథలు. అందులో అణిగి మణిగి
రేణువులై ఉన్నాయి కోటి బతుకులు.

దేవేరుల కథలు, దేవతల కథలు, పూశ్శీలినవాళ్ళ కథలు,
ఊరేగినవాళ్ళ కథలు, అడుక్కు తిన్నవాళ్ళ కథలు, అడ్డా
కలిగాళ్ళ కథలు, ఆశలు తీరని కథలు, చెట్టుకొమ్మెక్కిన
కథలు, నక్షత్రాలైన కథలు, పక్షి కథలు, పాపరాళ్ళ
కథలు — అన్ని మనుషుల గాథలే... ఎన్నో ఉన్నాయి ఆ
మన్నులో...

ఎదురు గాలి దుమారం!

నిలువెత్తు లేదిన దుమ్మూ దూగరా!

ఆ మట్టిలిట్టుకుంటోంది. ఆ దుమ్ము మూలుగుతోంది.
ఎడటివాడి కళ్ళలో దుమ్ము కొడ్డే, వాడూ కొడ్తాడు.
కళ్ళు గర గర! కడుపు చుర చుర!

ఎల్లయ్య అవసరమై పుల్లయ్య దగ్గరికి బాకీ కట్టే ఉన్న కాస్త
పాం తాకట్టు పెట్టుకుని అప్పలిచ్చి వడ్డీకి వడ్డీ మలేసి
ఉన్న ఇంటినించి కూడా తరిమికొట్టుగా ఎల్లయ్య ఇంటిని
తన ఇల్లుగా చేసుకుని పుల్లయ్య కుటుంబంలాగా, ఉన్న
ఇంట్లో దీపం పెట్టే దిక్కు లేక పోయిందిగా! ఇల్లాలు
వెళ్ళిపోతే, సంతలేక ఒంటరిగాడై, కూలిపోతున్న రెండు
ఇళ్ళూ మానుకుంటూ, తాకట్టు పత్రాలు చదువు
కుంటూ ఏ యమ్మయినా ఇంత గంజి పోస్తే తాగుతూ
'హరి'మన్న పుల్లయ్య తన కంట్లో తానే దుమ్ము కొట్టు
కోలేదా?

నడు నడు ముందుకు నడు!

మెత్తటి దుమ్ములో, నన్నటి దుమ్ములో అరికాళ్ళ గిరి
గింతలు కాగా ముందుకు నడిస్తే ఆ చెట్టుకింద దుమ్ము
కన్నీరు మున్నీరైపోతోంది. అక్కడే! అక్కడే పిచ్చిపిల్ల
జానకి తాను మనసా పలచి తప్పుక తాళికడ్తాడని నమ్మిన
వయసుగాడు ఇంకొకటైని చేపట్టి పల్లకిలో ఊరేగుతూ
వెళ్ళిపోతుంటే ఆ చెట్టుచాయన మంచుని చూసింది.
తన పెన్నెద్ది తనకు దూరమైపోగా, కళ్ళు కరిగిపోగా జల
జల రాలిన కన్నీళ్ళు ఆ మట్టిలోనే ఇంకిపోయినాయి. ఇప్పు
టికి తడియారని మట్టి అది. అంటుకుంటే 'అన్నా! నా
జోలి నీకల' అని తన దూఁఖంలో మునిగిపోతుంది.

ముందుకెళ్ళే ఉప్పర సంగడి గుడిసె. సంగడు పెద్ద
వాడై మంచంలో పడి ఉంటే కూతురు అచ్చి కూలి చేసి
గంజి పోస్తోంది. గుడిసె సగం కూలిపోయిందే చెప్పా!
సంగడు మట్టిలో పుట్టాడు. మట్టిలో బలికాడు. మట్టి
కలిపాడు. ఈ పూరి ఇళ్ళ గోడలన్నీ మూడొంతులు
వాడి చేతుల్లో కట్టినవే! వాడి గుడిసె గోడ పడిపోతే
వాడు వేసుకోలేడు!

ఆ పైన అరవై ఏళ్ళ కమ్మరి సీతాయికి కూడా మట్టి

(పాణం. గబగబ కుండలు చెస్తోంది. చల్లటి కుండలు...
అన్నం వండుకునే కుండలు, తిరగమోత కూరల చల్లు
పప్పుచార్లు... పాండుసాలు... ఎంచక్కటి మూతలు...
కాని ఇంత వయసొచ్చి వరన్నం ఎరగదు సీతాలు... ఆ
పక్కన పలకలు... జ్ఞానపలకలు... బలపం పట్టుకుని
స్వాతి ముత్యాల్లా 'ఓనమా...' దిద్దుకునే పలకలు...
పెరిగి పెద్దై, మేధావులై, పదిమందిలో గొప్పవారని
పించుకుని ఆ పలకల్ని, ఆ సీతాల్ని మర్చిపోయిన ఓ
అయ్యలారా, మట్టి ముందుకు రమ్మంటోంది! రండి.

ఓ అయ్య నాగలి బుజానికెత్తుకుని ఎదురొస్తున్నాడు.
నేలని నమ్ముకున్న ఆ అయ్య! మనకి పెరుగున్నం, పాల
బువ్వ అందించే ఆ అయ్య రెండు పూటలా సంకటే
తింటాడు. ముద్దలో నేతి బొట్టు ఎరగడు. అయితే

ఒక్క మట్టి.

నేమి! ఆ కళ్ళల్లో దీక్ష, కండల్లో బలం, ఎత్తైన నాగలి,
పైకెత్తిన ములుకోల. ఆ అంగట్లో రాజసం, ఆ మీసంలో
పాంకం, ఆ చూపులో తీవి... ఇవన్నీ ఎక్కణ్ణించి
వాచ్చాయి. ఆ అయ్య నేలతల్లి కొడుకయ్యా! ఓ తండ్రి
నీ నాగలికి అంటుకున్న మట్టి ఒకింత నాకియ్యవూ?

మట్టి పలుకుతోంది. మట్టి తుళ్ళి తుళ్ళిపడుతోంది.
ఇది మహారుషుల పాదాలు తాకిన మట్టి. ఔద్దుల పాపు
కోళ్ళలో దూరి పాదాభిషేచనం చేసుకున్న మట్టి...

ఎటు చూసినా మట్టి... కృష్ణ వొడ్డునిండా మట్టి... కృష్ణ
గర్భంలో మట్టి, కృష్ణ అవతల మట్టి, పూరునిండా
మట్టి... మట్టినిండా కథలు... మట్టినిండా చరిత్ర...

తరతరాల మట్టి... యుగయుగాల మట్టి.

మనం మట్టిని మర్చిపోతున్నామా? తమ్ముడా! చిన్న
ప్పడు మనం గుప్పిళ్ళలో తిన్న మట్టి ఇదే! ఎంతో సాధిం
చామనుకున్న తర్వాత వెళ్ళిపోతే మనం అయ్యేది ఈ
మట్టే...

ఈ మట్టిని రేపుతాను... ఉవ్వెత్తుగా రేపుతాను... కథల
కథల మట్టిని, మనిషి మనుషుల మట్టిని తుపానులా
రేపుతాను.

ఇందులో దొర్లుతాను... పార్లుతాను... వాళ్ళంతా చల్లు
కుంటాను. వాళ్ళంతా మట్టి విభాది పూసుకుని కళ్ళు
విచ్చుకు మట్టి కడుపులోకి చూస్తాను.

"తల్లిని మర్చిపోతున్నారా చిన్నారులూ," అంటోంది
నేలతల్లి.

మట్టిని మర్చిపోతున్నాం. మనుషుల్ని మర్చిపోతున్నాం.
నాకు మట్టి పిచ్చి ఎక్కిందని తమరనుకోవచ్చు.
నా లాగా ఈ మట్టి పిచ్చి నా తోటి జనులకు ఎప్పటి
కొచ్చునో! ఎప్పుడు నా వారంతా మట్టిని, మట్టిలోని
మనుషుల్ని కాగిరించుకుందురో?...

జయ గీతి

డాక్టరు : చిట్టారి సత్యనారాయణ

జయము జయము తెలుగు తల్లికి
జయము శ్రీమత్కల్ప వల్లికి
జయము సుందర తెలుగు నుడికి
జయము జయము జయము హో!!

తెలుగు వీరులకు ధీరమాతలకు

వీరవనితలకు భావిపారులకు

చెక్కు చెదరని శ్రీమల పెంచిన

తెలుగు ప్రజలకు జయము జయము

|| జయము ||

గోదావరి కృష్ణవేణి మంజీరా

వంశధార సింహానికి తుంగ భద్ర

అమృతధారల రతనాలు పండే

తెలుగు నేలకు జయము జయము

|| జయము ||

తెలుగు కవితకు కవిశ్రయానికి

మహా కవులకు జ్ఞానులకు త్యాగులకు

పృథ్వీ సస్యశ్యామల మొనర్చు

కర్ణకాళికి జయము జయము

|| జయము ||

తెలుగు శిల్పము తెలుగు వాస్తును

లలిత కళలును తెలుగు తేజము

దేశ దేశాంతముల చల్లిన

తెలుగు శక్తికి జయము జయము

|| జయము ||

Dr. C. SATYANARAYANA

ANSWERS TO THE 20 QUESTIONS OF THE MONTH

1. VERANDA From the Hindi word *Varanda* meaning railing or porch.
2. TOPI From the Hindi word *Topi* meaning hat.
3. PAJAMAS From the Hindi word *Pyjama* meaning leg garment.
4. SHAMPOO From the Hindi word *Champna* meaning to press.
5. PARIAH From the Tamil word *Paraiyar* or drummer (usually a member of the lower castes).
6. CHEROOT From the Tamil word *Shurutti* meaning a roll or cigar.
7. THUG From the Sanskrit word *Sthaga* meaning swindler.
8. JUNGLE From the Sanskrit word *Jangala* meaning desert or forest.
9. CATAMARAN From the Tamil words *Katta maram* meaning tied wood.
10. BUNGALOW From the Hindi word *Bangla* meaning house with wide verandah.
11. JAGGERY From the Sanskrit word *Carkara* meaning sugar.
12. PALAQUIN From the Sanskrit word *Palyanka* meaning bed.
13. SANDHI From the Sanskrit word *Samdhi* meaning a placing together.
14. PAGODA From the Sanskrit word *Bhagavati* meaning belong to the deity.
15. JODHPURS From the City of Jodhpur, Rajasthan where the garment originated.
16. DUNGAREES From the Hindi word *Dungri* meaning the same as in English.
17. CUMMERBUND From the Hindi word *Kamar-band* meaning loin band.
18. MANDARIN From the Sanskrit word *Mantra* meaning counsel.
19. SHAMAN From the Sanskrit word *Samana* meaning ascetic.
20. BANDICOOT From the Telugu word *Pandikokku* meaning pig-rat..

లయతోరైలు

పచ్చిక బెళ్ళు - ఎడ్ల బళ్ళు
తెల్లని మబ్బులు - ఎర్రని మన్ను
నల్లని కెండలు - పూరిగుడి నెలు
పచ్చని చిగురులు - అరటితోటలు
- లయతోరైలు

అసుర సంధ్యలు - అల్లరి పిల్లలు
కంకర రాళ్ళు - తారు రోడ్లు
గడ్డిమోపులు - అలసిన కన్నెలు
నీళ్ళ బావులు - తాటిచెట్లు
- లయతోరైలు

పొలాల అందాలు - కొబ్బరి ఆకులు
ఏరూ నీరూ - పాలూ పంటలు
వెంకుటిళ్ళు - ఇటుక రాళ్ళు
మట్టి ఊడలు - మైలు రాళ్ళు
- లయతోరైలు

నీళ్ళ బిందెలు - వయ్యారి నడకలు
కోనలు సీమలు - వాగులు చెరువులు
పిడతలు తడికలు - గులకరాళ్ళు
అరుపులు కేకలు - నాగళ్ళు
- లయతోరైలు

దూరపు కొండలు - అవులు దూడలు
అలుపు తీపులు - మరువలేని అందాలు
- లయతోరైలు

టి.యస్. లక్ష్మీ మోహన్
Stillwater, OK

అక్కడ, ఇక్కడ వెతికాను

అరుణోదయకాంతులతో
అరవిచ్చిన పూవులతో
ఆనంద నాట్యాలు నీవేనని తెలియక
అక్కడ ఇక్కడ తెగవెతికాను.

పున్నమి వెన్నెల కాంతులతో
పారిజాతాలు మల్లెలు విరియుటలో
పరవశింపచేసే నవ్వులు నీవేనని తెలియక
అక్కడ ఇక్కడ తెగవెతికాను.

కోకిల కుహూ కుహాలలో
కోటివీణల రాగాల శృతులై
కమ్మని పాటలు నీవేనని తెలియక
అక్కడ ఇక్కడ తెగ వెతికాను.

అణువణువులోను అందరిలోను
అక్కడ ఇక్కడ ఎక్కడనైన నా శక్తేనని
అతి విపులంగా చెప్పి చూపించి
ఆనందతీరం చేర్చావు, ప్రభూ!

- పి.రాజ్యలక్ష్మి రంగారావు
Madras, TN, India

నింగి నేలా సాక్షి. శకకోటి దేవతలు సాక్షి. ఆలయంలోని ఆ
దేవుడు సాక్షి. ఈ క్షణం నుంచీ నీవు నా భార్యవు - నీన్నే
పెళ్లి వేసుకుంటాను, లలితా!
'అవసరమునకు కనపడని, పిల్వినా వలకలేని ఆ సాక్షులనీ
నిన్నూ నమ్మేదెట్లా? అంచేత, పెద్దలముందు పెళ్లి పందిట్లో, మూడు
ముళ్ళూ వెయ్యే.'

క్రైస్తవ భక్తిగీతం

నీ హృదయం - ఒక దేవాలయం
అదియే మూకు - శరణాలయం
ఓ ప్రభువా - మా యేసుప్రభువా.....!నీ!

పాపులకోరిక - తీర్చగ నీవు
శిలువ పెన - విఘ్నేశివా
కరినాత్మలను - తృప్త పరచుటకు
నీ ప్రాణములను - బలి యిచ్చితివా....!నీ!

భువిలో పాపము - వెరిగిపోయినది
నీతికి మంచికి - విలువపోయినది
స్వార్థత్యాగం - తరిగిపోయినది
మంచికి మార్గము - మరుగుపడినది....!నీ!

చూడలేను ప్రభు ఈ విషవలయం
చేసుకో ప్రభు నీలో లయం.....!నీ!

చీకటిలోన చిందులేయు నను
వేదనతోను - గుందుచున్న నను
వెలుగు చూపుతూ - వేదన తీర్చుమ
దయను చూపుమా - రక్షించు ప్రభూ....!నీ!

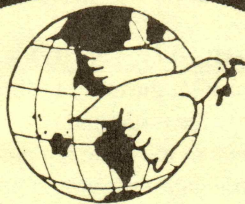
- కనకారావు సలాది
Visakhapatnam, AP

మనసు రొద

నీవు రాలేదన్న ఆలోచన
చినుకంత చిన్నది
నిర్లక్ష్యం చేశావన్న ఆవేదన,
నమ్మద్రమంత పెద్దది.

- సాకేతపురి కస్తూరి
హైదరాబాద్

Shanthi Travel, Inc.

194 DIAMOND BRIDGE AVENUE
HAWTHORNE, NEW JERSEY 07507

Phone: (201) 423-4444

Fax: (201) 423-4459

AUTHORIZED AGENT FOR AIR INDIA
DELTA, LUFTHANSA & SINGAPORE AIRLINES

FRIENDLY & COURTEOUS SERVICE

FULLY COMPUTERIZED

WE SPEAK TELUGU, HINDI, KANNADA & URDU

ALL DOMESTIC & INTERNATIONAL TRAVEL

TICKETS SENT BY FEDERAL EXPRESS FOR NEXT DAY DELIVERY

COMPLETE VACATION & BUSINESS TRAVEL

Please call

Satyam Srikonda CTC

Shanthi Srikonda CTC

Hours

Mon, Thurs, Fridays: 10 am - 7 pm

Tue, Wednesdays: 10 am - 6 pm

Saturday: 10 am - 2 pm

PLEASE CALL (201) 423-4444 ANY TIME FOR EMERGENCIES

Travel Agency

Representative

